

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

NADACE SVĚTOVÝ ÉTOS – CENTRUM PROKOPIOS Z RELIGIONISTICKÉHO
POHLEDU

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AUTOR PRÁCE: Bc. Kateřina Vějběrová

2012

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina Vejběrová**
Osobní číslo: **H10655**
Studijní program: **N6101 Filozofie**
Studijní obor: **Religionistika**
Název tématu: **Nadace Světový Étos - Centrum Prokopios z religionistického pohledu**
Zadávající katedra: **Katedra religionistiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka se bude zabývat Nadací Světový Étos - Centrum Prokopios na Sázavě, a to především z hlediska její souvislosti s religiozitou/spiritualitou na straně jedné a religionistikou na straně druhé. V úvodní části práce poskytne uvedení do dějin sázavské nadace a její srovnání s Nadací Světový étos v Tübingen. Dále se bude zabývat sázavskými Letními filosofickými školami a jejich reflexí v médiích. Stěžejní část práce bude představovat kapitola, ve které studentka shrne výsledky vlastního terénního výzkumu, založeného na rozhovorech s účastníky Letních filosofických škol.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Floss, Karel. "Küingův zápas o nové duchovní paradigma". Teologický sborník 2 (1998):61-83. Floss, Karel. "Mezinárodní symposium v Sázavě v roce 1997". Sázavsko - sborník 5 (1998):118-120. Floss, Karel - Häring, Hermann - Hošek, Pavel - Štampach, Ivan O. Hans Küng, teolog na hraně. Praha: Dingir, 2008. Flossová, Irena. "Co přineslo centrum Prokopios v roce 2002". Sázavsko - sborník X (2003):123-125. Flossová, Irena. "Co si povídají studenti (o sázavské nadaci)". Sázavsko - sborník IX (2002):119-125. Flossová, Irena. "Najde se v Sázavě nezisková organizace?". Sázavsko - sborník VIII (2001):131-133. Flossová, Irena. "Sázavská nadace SVĚTOVÝ ÉTOS". Sázavsko - sborník VII (2000):122-125. Flossová, Irena. "Svérázná kronika naší doby". Sázavsko - sborník XI (2004):125-129. Halík, Tomáš. "PROKOPIOS - místo obnovy". Sázavsko - sborník III (1995):115-116. Küng, Hans. Světový étos: Projekt. Zlín: Archa, 1992. Neubauer, Zdeněk. "PROKOPIOS - postmoderní ohlédnutí". Sázavsko - sborník IV (1997):107-110.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Vít Machálek, Ph.D.

Katedra religionistiky

Datum zadání diplomové práce:

30. dubna 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2012

Touto cestou bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Vítu Machálkovi, Dr., Th.D., za četné konzultace, rady, připomínky a za celkové vedení mé práce. Také bych chtěla poděkovat doc. PhDr. Karlu Flossovi za rozhovory, materiály a cenné informace, které mi v průběhu psaní práce poskytl. Mé díky patří i jeho ženě PhDr. Ireně Flossové. Taktéž bych ráda poděkovala dotazovaným respondentům, kteří mi poskytli rozhovor. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat svým rodičům a prarodičům.

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Hradci Králové dne 17. 11. 2012

Kateřina Vejběrová

Abstrakt

Předložená diplomová práce se zabývá Nadací Světový Étos – Centrum Prokopios. Na začátku je velmi stručně přiblížen životopis Hanse Künga. Dále je zde představen Küngův projekt Světový étos a s ním související Nadace Světový étos v Tübingen. V další části je uveden krátký životopis Karla Flosse a je zde přiblížena historie Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios. Dále jsou představeny Letní filosofické školy a reflexe těchto škol v českých médiích. Stěžejní kapitola je věnována vlastnímu terénnímu výzkumu, který probíhal s účastníky Letní filosofické školy. Závěr práce je věnován shrnutí poznatků z terénního výzkumu a vlastním závěrům.

Klíčová slova: náboženství, světový étos, Hans Küng, Nadace Světový étos v Tübingen, Karel Floss, Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios, Letní filosofické školy

Abstract

The submitted diploma thesis deals with The Global Ethic Foundation – The Centre Prokopios. There is a biography of Hans Küng very briefly described at the beginning of this work. Further, information about Küng's project The Global Ethic Project and related The Global Ethic Foundation in Tübingen are provided. The next part focuses on a brief biography of Karel Floss and the history of The Global Ethic Foundation - The Centre Prokopios. Then, the Philosophy Summer Schools and the reflections of these schools in the Czech media are presented in this thesis. The pivotal chapter is dedicated to its own field research, which took place with the participants of the Philosophy Summer School. The conclusion is a summary of field research findings and my own conclusions.

Keywords: religion, global ethic, Hans Küng, The Global Ethic Foundation in Tübingen, Karel Floss, The Global Ethic Foundation – The Centre Prokopios, Philosophy Summer Schools.

Obsah

Úvod.....	2
1 Hans Küng a Světový étos	4
1.1 Životopis Hanse Künga	4
1.2 Projekt Světový étos	9
1.3 Nadace Světový étos v Tübingen	11
1.4 Parlament náboženství světa a Prohlášení ke světovému étosu	13
2 Karel Floss a Centrum Prokopios	15
2.1 Životopis Karla Flosse.....	15
2.2 Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios.....	18
2.3 Letní filosofické školy v Sázavě	24
2.3.1 Obsah Letních filosofických škol	24
2.3.2 Shrnutí obsahů Letních filosofických škol	32
2.4 Reflexe Letních filosofických škol v českých médiích.....	33
2.4.1 Reflexe Letních filosofických škol v celostátních médiích.....	34
2.4.2 Reflexe Letních filosofických škol v regionálních médiích.....	35
2.4.3 Reflexe Letních filosofických škol na internetu	42
2.4.4 Shrnutí reflexí Letních filosofických škol v Sázavě.....	44
2.5 Srovnání aktivit Karla Flosse s aktivitami Hanse Künga.....	45
2.5.1 Hans Küng v životě Karla Flosse	45
2.5.2 Komparace Nadace Světový étos v Tübingen a Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios v Sázavě.....	46
3 Terénní výzkum	48
3.1 Cíle výzkumu a základní výzkumné otázky	48
3.2 Metoda výzkumu	49
3.2.1 Analýza dokumentů	49
3.2.2 Rozhovor	49
3.2.3 Pozorování	50
3.3 Vzorek respondentů.....	50
3.3.1 Charakteristika respondentů	51
3.4 Sběr a analýza dat.....	52
3.4.1 Otevřené kódování.....	52
3.5 Výsledky výzkumu	53
3.5.1 Postoj k náboženství před účastí na Letní filosofické škole	53
3.5.2 Postoj k náboženství po účastí na Letní filosofické škole	54
3.5.3 Osobní přínos z účastí na Letní filosofické škole.....	56
3.5.4 Snahy o mezináboženský dialog.....	58
3.5.5 Znalost knih Hanse Künga.....	59
3.5.6 Vnímání myšlenky „světového étosu“	61
3.6 Selektivní kódování	62
3.6.1 Sociální, regionální a geografická struktura respondentů.....	62
3.6.2 Postoj k náboženství před účastí na Letní filosofické škole	64
3.6.3 Postoj k náboženství po účastí na Letní filosofické škole	65
3.6.4 Vnímání religiozity v rámci Letní filosofické školy.....	66
Závěr	67
Seznam použitých zdrojů	70
Seznam příloh	76
Přílohy	79

Úvod

Téma diplomové práce jsem si vybrala na základě zájmu o osobnost Hanse Künga a jeho myšlenky „světového étosu“. Ve své bakalářské práci jsem se zabývala tématem Küngův projekt Světový étos a jeho reflexe v českých zemích. Dospěla jsem k závěru, že hlavním nositelem Küngových myšlenek v České republice je Karel Floss a jeho Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios. Ve své diplomové práci jsem se rozhodla téma Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios rozvinout dále a poskytnout tak čtenářům ucelené poznatky o této nadaci.

Cílem mé diplomové práce bude co nejobektivněji interpretovat poznatky o Nadaci Světový Étos – Centrum Prokopios, a to zejména z hlediska její souvislosti s religiozitou/spiritualitou na straně jedné a religionistikou na straně druhé.

Práce je rozdělena do tří základních částí. V první kapitole se budu zabývat Hansem Küngem a jeho projektem Světový étos. Přiblížím zde životopis Hanse Künga. Dále čtenáře seznámím s projektem Světový étos a s ním související Nadací Světový étos v Tübingen. Tato nadace byla založena hrabětem K. K. von Groeben, který si v roce 1995 přečetl knihu Hanse Künga *Projekt Weltethos* a na základě dojmů, které v něm tato kniha vyvolala, se rozhodl přispět značnou sumou k rozšíření myšlenky „světového étosu“. V poslední části této kapitoly popíši průběh Parlamentu náboženství světa a vznik *Prohlášení ke světovému étosu*. Toto prohlášení bylo přijato dne 4. září 1993 na závěr jednání v pořadí II. Parlamentu náboženství světa v Chicagu. V prohlášení zástupci řady světových náboženství deklarují, že v naukách jednotlivých náboženství lze najít společné hodnoty. Ty mohou tvořit základ pro tvorbu světového étosu, který by významně přispěl k upevnění světového míru a jednoty všech lidí.

V druhé kapitole se zaměřím na životopis Karla Flosse. Načrtnu zde historii Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios. Tato nadace vznikla z iniciativy Karla Flosse. Taktéž představím Letní filosofické školy, které nadace od roku 1991 pořádala. Zde se podíváme, jak velké zastoupení mají v programech těchto škol témata zabývající se otázkami souvisejícími s náboženstvím. Dále se pokusím zmapovat všechny reflexe Letních filosofických škol v českých médiích. Příspěvky jsou děleny na celostátní média, regionální média a články z internetu. Většina příspěvků byla zpracována ze sborníku *Sázavsko*. Dále uvádím články, které vyšly ve *Sklářských listech*, *Sázavských listech* a *Obzorech Kutnohorska*. Text diplomové práce zahrnuje také článek

z religionistického časopisu *Dingir*. Jsou zde zpracovány články z databáze Tam Tam, které jsou dostupné z www.anopress.cz. Poslední část této kapitoly se věnuje srovnání aktivit Karla Flosse s aktivitami Hanse Künga.

Stěžejní a zároveň poslední kapitola se zaměřuje na terénní výzkum, který probíhal s účastníky Letní filosofické školy v Sázavě ve dnech 2.-11. července roku 2011. Vzhledem k poměrně nízkému počtu účastníků jsem zvolila kvalitativní výzkum, jehož cílem bylo zmapovat otázku náboženství a víry na Letní filosofické škole v Sázavě, a to u vybraného vzorku účastníků této školy. Pokusím se zjistit, jakým způsobem účastníci vnímají výskyt religiozity v rámci této letní školy. Dále bylo prošetřeno, jaký měli respondenti postoj k náboženství před a po účasti na Letní filosofické škole, jaký mají názor na mezináboženský dialog, jak vnímají myšlenku „světového étosu“ Hanse Künga a zda znají knihy tohoto autora. Závěr kapitoly je věnován shrnutí poznatků tohoto terénního výzkumu a vlastním závěrům.

Své poznatky jsem čerpala z primární i sekundární literatury. Vzhledem ke skutečnosti, že k tématu mé diplomové práce nevyšlo mnoho literatury, je sepsána především z poznatků terénního výzkumu.

1 Hans Küng a Světový étos

V této kapitole přiblížím životopis Hanse Künga. Domnívám se, že je důležitý pro pochopení vzniku Nadace Světový étos v Tübingen. Dále zde představím Projekt Světový étos. V poslední části této kapitoly budu řešit význam Parlamentu náboženství světa a nastíním obsah Prohlášení ke světovému étosu.

1.1 Životopis Hanse Künga

Hans Küng se narodil 19. března 1928 v Sursee - v lucernském kantonu ve Švýcarsku. Vyrůstal ve středostavovské katolické rodině jako nejstarší ze sedmi dětí. V roce 1948 po úspěšném absolvování gymnázia v Lucernu vstoupil do jezuity vedené římské papežské koleje Germanicum.¹ V letech 1948-1951 se věnoval studiu na papežské univerzitě Gregoriana - tři roky zde studoval filosofii a další čtyři roky zasvětil teologii. Své studium uzavřel licenciátskou prací. V roce 1954 byl Küng v Římě vysvěcen na kněze.² Poté následovalo dvouleté studium v Paříži, na Institut Catholique a Sorbonně, se studijními pobyty v Amsterdamu, Berlíně, Madridu a také v Londýně.³

Roku 1957 obhájil disertační práci o ospravedlnění, ve které se z katolického hlediska zamýšlel nad učením Karla Bartha⁴ a stal se doktorem teologie.⁵ Küng v této práci dospěl k závěru, že nauka o ospravedlnění v žádném případě nerozděluje katolickou a evangelickou církev.⁶

Hans Küng je přesvědčen, že žádný protestantský teolog 20. století nedisponoval na základě svého boje proti nacismu tak velkou autoritou a na základě svého génia a své neúnavné práce tak širokým a hlubokým životním dílem jako Karl Barth. Küng v Barthově pojetí teologie oceňuje nejen myšlenkově-jazykovou schopnost formulace, ale zejména zručnou architekturu, která mu připomíná Tomáše Akvinského.⁷

¹ J. Munzar, „Křesťanská výzva a její autor“, s. 276.

² H. Häring, „Hans Küng a jeho dílo“, s. 8.

³ J. Munzar, „Křesťanská výzva a její autor“, s. 277.

⁴ Karl Barth byl švýcarský protestantský teolog, žijící v letech 1886 – 1968. Patřil mezi iniciátory a vůdčí osobnosti tzv. dialektické teologie.

⁵ J. Munzar, „Křesťanská výzva a její autor“, s. 277.

⁶ H. Häring, „Hans Küng a jeho dílo“, s. 13.

⁷ H. Küng, *Vybojovaná svoboda*, s. 137.

Küng oceňuje, že Barthova teologie založená na biblickém svědectví se stále zodpovídá dějinám a zároveň se energicky a někdy polemicky konfrontuje se současností.⁸

V roce 1959 začal Hans Küng pracovat jako asistent profesora Volka na univerzitě v Münsteru. Ve stejném roce vyhlásil papež Jan XXIII. II. vatikánský koncil. V roce 1962 byl Küng jmenován oficiálním poradcem koncilu („peritus“). Do konce koncilu, tj. do roku 1965, byl Küng přítomen na všech koncilních zasedáních.⁹ K tématu koncilu vydal knihu *Konzil und Wiedervereinigung*.¹⁰ Küng v této knize doporučoval koncilu sedm témat, která měla vést k vnitrocírkevnímu hnutí ve stylu reformace:

- 1) uznání reformace jako významné náboženské události;
- 2) intenzivnější vyzdvižení významu bible;
- 3) zavedení národního jazyka v bohoslužbě;
- 4) zdůraznění „obecného kněžství“ všech pokřtěných;
- 5) dialog církve s jinými kulturami;
- 6) osvobození papežství od politiky;
- 7) reformu římské kurie a zrušení Indexu zakázaných knih.

Všechny tyto požadavky se dostaly do koncilních dokumentů.¹¹

V roce 1962 vydal Küng knihu *Strukturen der Kirche*.¹² V knize se vyjádřil k tématům papežského primátu a neomylnosti. Ve druhé polovině roku 1963 zasáhlo proti této knize Svaté oficium a došlo k výsledku Künga v Římě. V roce 1964 bylo řízení proti Küngovi pozastaveno.

V průběhu koncilu, přesně roku 1963, převzal Küng nově založenou katedru dogmatické a ekumenické teologie na univerzitě v Tübingen a zároveň se stal ředitelem nově založeného Institutu pro ekumenická studia.¹³ Tübingen je pro Hanse Künga: „Místem svobody, kde, po mé švýcarské vlasti, mohu žít a dýchat teologicky patrně lépe než kdekoli jinde v Německu.“¹⁴

⁸ H. Küng, *Vybojovaná svoboda*, s. 138.

⁹ H. Häring, „Hans Küng a jeho dílo“, s. 9.

¹⁰ Küng, Hans. *Konzil und Wiedervereinigung – Erneuerung als Ruf in die Einheit*. Wien: Basel, 1960.

¹¹ Z. Jančařík, „Hans Küng“, s. 19.

¹² Küng, Hans. *Strukturen der Kirche*. Wien: Basel, 1962.

¹³ J. Munzar, „Křesťanská výzva a její autor“, s. 277.

¹⁴ H. Küng, *Vybojovaná svoboda*, s. 246.

V roce 1963 založil společně s Y. Congarem, K. Rahnerem a E. Schillebeeckxem mezinárodní teologický časopis *Concilium*.¹⁵ V tomto období začal Küng psát svoji knihu *Die Kirche*,¹⁶ která vyšla až roku 1967. Kniha chtěla ještě výrazněji připravit půdu pro společnou křesťanskou teologii, a proto důsledně vycházela z nejnovějších výsledků biblických studií.¹⁷

Po výslechu v Římě byl Küng pozván k soukromému pohovoru u nového papeže Pavla VI. Svaté ofícium, v té době již přejmenované na Kongregaci pro nauku víry, vydalo v roce 1967 zákaz šířit knihu *Die Kirche* do té doby, než v Římě proběhne příslušné kolokvium. V příštím roce byl Küng na takové jednání dokonce pozván, setkání se však neuskutečnilo.¹⁸

Z knih, které v tomto období Küng napsal, lze jmenovat: *Gott und das Leid*,¹⁹ *Unfehlbar?*²⁰ *Was ist Kirche?*,²¹ *Christ sein*,²² *20 Thesen zum Christsein*,²³ *Existiert Gott?*²⁴ *24 Thesen zur Gottesfrage*,²⁵ *Ewiges Leben?*²⁶

Po vydání knihy *Unfehlbar?*, ve které se H. Küng vyslovil proti dogmatu o papežské neomylnosti, následovala řada horečných porad, seminářů a kongresů.²⁷ V roce 1979 byla H. Küngovi odebrána kanonická mise, což znamenalo, že už nadále nemohl vyučovat na katolické teologické fakultě tübingenské univerzity.²⁸ Tübingenská (státní) univerzita vytvořila pro svého významného profesora nové pracovní místo tím, že osamostatnila Institut pro ekumenické bádání, kde Küng (nezávisle na církevních autoritách) působil až do roku 1996 jako ředitel a kde je dodnes uznávanou autoritou.²⁹

¹⁵ H. Häring, „Hans Küng a jeho dílo“, s. 9.

¹⁶ Küng, Hans. *Die Kirche*. Wien: Basel, 1967.

¹⁷ K. Floss, „Küngův zápas o nové duchovní paradigma“, s. 67.

¹⁸ Tamtéž, s. 68

¹⁹ Küng, Hans. *Gott und das Leid*. Köln: Benzinger, 1967.

²⁰ Küng, Hans. *Unfehlbar? Eine Anfrage*. Köln: Benzinger, 1970.

²¹ Küng, Hans. *Was ist Kirche?* Wien: Basel, 1970. V českém překladu: Küng, Hans. *Co je církev?* Brno: Cesta, 2000.

²² Küng, Hans. *Christ sein*. München: Piper, 1974. V českém překladu: Küng, Hans. *Být křesťanem: Křesťanská výzva*. Brno: CKD, 2000.

²³ Küng, Hans. *20 Thesen zum Christsein*. München: Piper, 1975.

²⁴ Küng, Hans. *Existiert Gott? Antwort auf die Gottesfrage der Neuzeit*. München: Piper, 1978.

²⁵ Küng, Hans. *24 Thesen zur Gottesfrage*. München: Piper, 1979.

²⁶ Küng, Hans. *Ewiges Leben?* München: Piper, 1982. V českém překladu. Küng, Hans. *Věčný život?*. Praha: Vyšehrad, 2006.

²⁷ K. Floss, „Küngův zápas o nové duchovní paradigma“, s. 68.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ I. O. Štampach, „Hans Küng osmdesátiletý“, s. 76.

Zhruba od osmdesátých let minulého století se Küngův zájem postupně více obracel k problematice světové ekumeny: k ostatním velkým náboženstvím a ke vztahu křesťanství k nim (k islámu, hinduismu, buddhismu a náboženství Číny).

V knihách *Christentum und Weltreligionen*³⁰ a *Christentum und Chinesische Religion*³¹ dokumentoval Küng již naznačený dialog a výsledky setkání s náboženstvími.³² Mezi roky 1991-2004 vyšly tři Küngovy velké monografie k monoteistickým náboženstvím: *Das Judentum*,³³ *Das Christentum*³⁴ a *Der Islam*.³⁵

Ve dnech 9.-10. března 1989 přednášel Küng na univerzitě v Torontu a Chicagu na téma: *No peace among the nations without peace among the religions*.³⁶ Přednáška se konala v Rockefellerově kapli chicagské univerzity.

V roce 1990 na *World Economic Forum* v Davosu (Švýcarsko) přednášel Küng k etickým otázkám v ekonomii. Ještě v témže roce vydal H. Küng knihu *Projekt Weltethos*³⁷ (viz kapitola 1.2).

V roce 1993 vypracoval H. Küng společně s příslušníky jiných náboženství pro „Parlament náboženství světa“, který se konal v Chicagu³⁸, *Erklärung zum Weltethos*³⁹ (viz kapitola 1.4).

V letech 1995-2000 se Küng s obrovským nasazením začal věnovat televizní dokumentaci (jde současně o multimedialní projekt) *Spurensuche*, která byla rozdělena do sedmi dílů.⁴⁰

³⁰ Küng, Hans; Ess, Josef van; Stietencron, Heinrich; Bechert, Heinz. *Christentum und Weltreligionen. Hinführung zum Dialog mit Islam, Hinduismus, Buddhismus*. München: Piper, 1984. V českém překladu: Küng, Hans; Bechert, Heinz. *Křesťanství a buddhismus*. Praha: Vyšehrad, 1998. Küng, Hans; Ess, Josef van. *Křesťanství a Islám*. Praha: Vyšehrad, 1998. Küng, Hans; Stietencron, Heinrich. *Křesťanství a hinduismus*. Praha: Vyšehrad, 1997.

³¹ Küng, Hans; Ching, Julia. *Christentum und Chinesische Religion*. München: Piper, 1988. V českém překladu: Küng, Hans; Ching, Julia. *Křesťanství a náboženství Číny*. Praha: Vyšehrad, 1999.

³² H. Häring, „Hans Küng a jeho dílo“, s. 18.

³³ Küng, Hans. *Das Judentum. Die religiöse Situation der Zeit*. München: Piper, 1991.

³⁴ Küng, Hans. *Das Christentum. Wesen und Geschichte*. München: Piper, 1994.

³⁵ Küng, Hans. *Der Islam. Geschichte, Gegenwart, Zukunft*. München: Piper, 2004.

³⁶ H. Küng; K.-J. Kuschel, *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*, s. 34.

³⁷ Küng, Hans. *Projekt Weltethos*. München: Piper, 1990. V českém překladu: Küng, Hans. *Světový étos. Projekt*. Zlín: Archa, 1992.

³⁸ H. Häring, „Hans Küng a jeho dílo“, s. 12.

³⁹ Küng, Hans; Kuschel, Karl-Josef. *Erklärung zum Weltethos. Die Deklaration des Parlamentes der Weltreligionen*. München: Piper, 1993. V českém překladu: Küng, Hans; Kuschel, Karl-Josef. *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*. Brno: CDK, 1997.

⁴⁰ V roce 2009 vyšel tento dokumentární seriál i v České republice – pod názvem Světová náboženství očima profesora Hanse Künga.

V roce 1995 vznikla Nadace Světový étos (viz kapitola 1.3). O dva roky později napsal knihu, ve které se zabývá vztahem světového étosu a politiky *Weltethos für Weltpolitik und Weltwirtschaft*⁴¹.

V září 1997 byl H. Küng pozván Václavem Havlem na prestižní Forum 2000.⁴² Do Prahy nakonec přicestoval pouze Küngův kolega z tübingské univerzity, profesor teologie Norbert Greinacher. Konference se H. Küng osobně zúčastnil v roce 1998.

Po událostech z 11. září 2001 vznikl za spolupráce Hanse Künga a generálního tajemníka OSN Kofiho Annana sborník *Crossing the Divide*,⁴³ který se inspiruje některými stěžejními myšlenkami projektu Světový étos. Hlavní myšlenkou této publikace je nutnost přeměnit pojem nepřítel v pojem partnera při společné výstavbě světa. Pojem vzdělance by měl označovat stále zřetelněji nejen někoho, kdo hodně ví, ale také toho, kdo má zároveň tvůrčí zájem o rozvoj a blahobyt země.

Z dalších Küngových děl lze uvést například práci o vztahu víry a vědy, jako je *Der Anfang aller Dinge*⁴⁴. Popisem průběhu II. vatikánského koncilu se zabývá kniha *Erkämpfte Freiheit*⁴⁵. Za velmi osobní lze považovat knihu *Was ich glaube*⁴⁶. V této publikaci Hans Küng velice otevřeně píše o tom, co je pro něho v životě důležité a čemu věří.

Mezi nejnovější díla lze zařadit *Anständig wirtschaften*,⁴⁷ *Ist die Kirche noch zu retten?*⁴⁸ a *Jesus*.⁴⁹

U příležitosti zahájení II. vatikánského koncilu se 18.-21. října 2012 konalo ve Frankfurtu nad Mohanem „Konciliární shromáždění“. Mělo se zde uvažovat o tom, jaká znamení doby je možné teď vnímat a pozorovat a co to dnes znamená usilovat

⁴¹ Küng, Hans. *Weltethos für Weltpolitik und Weltwirtschaft*. München: Piper, 1997. V českém překladu: Küng, Hans. *Světový étos pro politiku a hospodářství*. Praha: Vyšehrad, 2000.

⁴² Forum 2000 založil v roce 1996 prezident Václav Havel společně s japonským filantropem Yohei Sasakawou a nositelem Nobelovy ceny míru Elie Dieselem. Konference Fora 2000 se konají každoročně v Praze.

⁴³ Picco, Giandomenico; Abdoulmagd, A. Kamal (eds.). *Crossing the Divide: Dialogue among Civilizations*. Seton Hall University, 2001. V německém překladu: Picco, Giandomenico; Abdoulmagd, A. Kamal (eds.) *Brücken in die Zukunft. Vereinte Nationen*. München, 2002. V českém překladu: Picco, Giandomenico; Abdoulmagd, A. Kamal; Arizpe, Lourdes a kol. *Mosty do budoucnosti: dialog mezi civilizacemi*. Brno: Doplněk, 2005.

⁴⁴ Küng, Hans. *Der Anfang aller Dinge. Naturwissenschaft und Religion*. München: Piper, 2005.

⁴⁵ Küng, Hans. *Erkämpfte Freiheit: Erinnerungen*. München: Piper, 2005. V českém překladu: Küng, Hans. *Vybojovaná svoboda: Vzpomínky*. Praha: Bergman, 2011.

⁴⁶ Küng, Hans. *Was ich glaube*. München: Piper, 2009.

⁴⁷ Küng, Hans. *Anständig wirtschaften – Warum Ökonomie Moral braucht*. München: Piper, 2010.

⁴⁸ Küng, Hans. *Ist die Kirche noch zu retten?*. München: Piper, 2011.

⁴⁹ Küng, Hans. *Jesus*. München: Piper, 2012.

o „aggiornamento“ neboli „zdnešnění“ církve a jak se má v současné době křesťanská víra žít.⁵⁰

Zahájení konciliárního shromáždění se konalo v prostorách frankfurtské „Pauluskirche“, na místě prvního německého parlamentu z roku 1848. Hans Küng ve svém proslovu vyzval k dalšímu nasazení pro stále se obnovující církev v současném světě. Jeho projev byl současně jeho odkazem a rozloučením s veřejnou činností.⁵¹

1.2 Projekt Světový étos

Hans Küng je přesvědčen, že po dvou světových válkách, po skončení studené války, po pádu fašismu a nacismu a otřesu komunismu a kolonialismu vstoupilo lidstvo do nové fáze svých dějin. Zajisté má dnes dostatek hospodářských, kulturních a duchovních zdrojů pro vytvoření lepšího světového řádu. Na druhé straně stará a nová etnická, nacionální, sociální, hospodářská a náboženská napětí do jisté míry ohrožují mírové budování lepšího světa. Jsme si dobře vědomi, že v naší době došlo k doposud největšímu technickému rozvoji, přesto však stále stojíme před skutečností, že se bída, hlad, dětská úmrtnost, nezaměstnanost a ničení přírody po celém světě nesnižuje, ale naopak roste. Některým národům hrozí dokonce zruinování, sociální rozklad či ekonomická katastrofa.⁵²

V takto dramatickém rozpoložení světa nepotřebuje naše společnost podle Hanse Künga pouhé politické programy a akce. Potřebuje vizi pokojného soužití národů, etnických a etických uskupení a náboženství společně odpovědných za naši planetu Zemi. Vize se opírá především o naděje, cíle, ideály a měřítko hodnot. Hans Küng je přesvědčen o tom, že právě náboženství, navzdory jejich zneužití a mnoha historickým selháním, nesou zodpovědnost za to, aby se tyto naděje, cíle, ideály a měřítko hodnot udržely bdělé, aby se upevňovaly a žily.⁵³

Veškeré historické události ukazují, že naši zemi nelze změnit, aniž by se změnilo vědomí jedince nebo veřejnosti. V posledních desetiletích se ukázala změna v otázce

⁵⁰ J. G. Kohl, „Znamení doby – naděje a odboj“.[online], 31.10.2012 [citováno 2012-11-02]. URL:<<http://www.christnet.cz/magazin/clanek.asp?clanek=3975.html>>.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² H. Küng; K.-J. Kuschel, *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*, s. 15.

⁵³ Tamtéž.

války a míru, ekonomie nebo ekologie. Podle Hanse Künga je třeba, aby k těmto změnám došlo i na úrovni étosu.

„V posledních letech mně bylo stále jasnější, že jeden svět, v němž žijeme, má tehdy naději na přežití, když v něm nadále nebude existovat prostor pro různá, rozporná a dokonce navzájem se potírající etická učení. Tento jeden svět potřebuje základní étos; tato jedna světová pospolitost jistě nepotřebuje jednotné náboženství nebo jednotnou ideologii, ale potřebuje nějaké jednotící, spojující normy, hodnoty, ideály a cíle.“⁵⁴

Myšlenka světového étosu Hanse Künga začala mít svou ucelenější podobu v programové publikaci *Projekt Weltethos*.⁵⁵

Podle Künga má základ světového étosu tvořit požadavek lidskosti. Základ světového étosu lze vyjádřit dvěma základními principy:

- „S každým člověkem je třeba zacházet lidsky!“

- „Co chceš, aby se dělalo tobě, dělej i jiným.“⁵⁶

Küngův světový étos se chce propracovat k tomu, co mají světová náboženství již nyní, navzdory všem rozdílům, společné. A to ve vztahu k lidskému jednání, mravním hodnotám a zásadním morálním postojům. Küngův světový étos není proti nikomu zaměřen. Zve všechny věřící i nevěřící, aby si tento étos osvojili a aby jednali v souladu s ním.⁵⁷

Podle Künga není světový étos nic jiného než nutné minimum společných humánních hodnot, měřítek a základních postojů.⁵⁸

Küng je přesvědčen, že mezi náboženstvím a étosem existuje komplementární vztah a že křesťané – a v podstatě všichni věřící i nevěřící lidé – by neměli stavět náboženství a étos proti sobě.⁵⁹

⁵⁴ H. Küng, *Světový étos. Projekt*, s. 9-10.

⁵⁵ Küng, Hans. *Projekt Weltethos*. München: Piper, 1990. V českém překladu: Küng, Hans. *Světový étos. Projekt*. Zlín: Archa, 1992.

⁵⁶ H. Küng, *Světový étos pro politiku a hospodářství*, s. 141.

⁵⁷ H. Küng; K.-J. Kuschel, *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*, s. 5.

⁵⁸ H. Küng, *Světový étos. Projekt*, s. 10.

⁵⁹ H. Küng. *Světový étos pro politiku a hospodářství*, s. 177.

1.3 Nadace Světový étos v Tübingen

Nadace Světový étos pro mezikulturní a mezináboženský výzkum, vzdělávání a setkávání se sídlem v Tübingen materiálně zabezpečuje aktivity Hanse Künga v oblasti světového étosu a mezináboženského dialogu.⁶⁰ Tato nadace byla založena hrabětem K. K. von Groebenem,⁶¹ který si v roce 1995 přečetl Küngovu knihu *Projekt Weltethos*⁶² a na základě dojmů, které v něm tato kniha vyvolala, se rozhodl přispět značnou sumou k rozšíření myšlenky „světového étosu“.⁶³ Podle zakladatele má nadace:

„Ukázat lidem, že existují daleko uspokojivější hodnoty než materiální požitky a že člověku může dělat radost klást si ušlechtilé cíle. Musíme se oprostít od vychvalovaného naplnění tužeb a myšlenky blahobytu a vysvětlit lidem, že ke společnému životu v míru a svobodě potřebujeme vysoké etické normy. Snad se k naší iniciativě připojí ještě více lidí. Práce a úkolů bude bezpochyby dostatek.“⁶⁴

Nadace oficiálně vznikla 23. října 1995. Hans Küng pronesl k této příležitosti slavnostní projev o „Světovém étosu a výchově“ na tübingenské univerzitě.

K úkolům nadace patří podle zakladatele tři hlavní okruhy:

- provádění a podpora mezikulturního a mezináboženského bádání;
- podněcování a provádění mezikulturní a mezináboženské výchovné práce;
- umožňování a podporování mezikulturního a mezináboženského setkávání, které je pro výzkumnou a výchovnou práci nezbytné.⁶⁵

Dva roky po založení nadace bylo zřízeno nadační kuratorium, mezi jehož hlavní úkoly patří:

- provádění poradní činnosti pro předsednictvo nadace;
- podpora ideové výměny mezi nadací a světem vědy a praxe;
- vytváření podnětů k záležitostem týkajících se nadace.⁶⁶

⁶⁰ V. Machálek, „XVIII. Letní filosofická škola na Sázavě“. [online], 9.7.2008 [citováno 2012-08-02]. URL: <<http://machalek.bigblogger.lidovky.cz/c/41805/XVIII-Letni-filosoficka-skola-na-Sazave.html>>.

⁶¹ Hrabě K. K. von Groeben se narodil roku 1918 ve východním Prusku. Roku 1995 založil nadaci Světový étos. Zemřel 6. července roku 2005.

⁶² Küng, Hans. *Projekt Weltethos*. München: Piper, 1990. V českém překladu: Küng, Hans. *Světový étos. Projekt*. Zlín: Archa, 1992.

⁶³ Oficiální webové stránky Nadace Světový étos [online], 2012 [citováno 2012-08-02]. URL:<<http://www.weltethos.org>>.

⁶⁴ K. K. von der Groeben, „On the Establishment of a Global Ethic Foundation“, s. 237.

⁶⁵ P. Dvorský, „Sázavská Nadace Světový étos – centrum Prokopios“, s. 39.

⁶⁶ Tamtéž, s. 40.

Poradní činnost se zaměřuje zejména na realizaci nadačních cílů a s nimi spojených přednostních úkolů, jako jsou správa jmění, personální otázky, sledování médií a vytváření mezinárodních kontaktů. Členové kuratoria jsou jmenováni předsednictvem na pět let a jejich funkce je čestná.⁶⁷

Základem a centrem práce nadace je teologický a religionistický výzkum s cílem mezikulturního a mezináboženského porozumění. Výsledkem této práce jsou publikace, výzkumné projekty, konference a symposia.⁶⁸

Významné je též podněcování a provádění mezikulturní a mezináboženské výchovy. Z tohoto důvodu se nadace snaží o další vzdělávání mládeže, učitelů a vychovatelů. Při těchto aktivitách a projektech hraje důležitou roli mezikulturní a mezináboženské setkávání. Proto nadace pořádá např. dvoutýdenní tábor mládeže v Tyrolsku, který se jmenuje „Find Your World“.⁶⁹

Hans Küng k tématu světového étosu napsal tato díla: *Projekt Weltethos*,⁷⁰ *Erklärung zum Weltethos*,⁷¹ *Ja zum Weltethos*,⁷² *Weltethos für Weltpolitik und Weltwirtschaft*,⁷³ *Wissenschaft und Weltethos*,⁷⁴ *Spurensuche*,⁷⁵ *Globale Unternehmen*,⁷⁶ *Dokumentation zum Weltethos*,⁷⁷ *Weltethos christlich verstanden*,⁷⁸ *Wozu Weltethos*,⁷⁹ a *Weltethos aus den Quellen des Judentums*.⁸⁰

⁶⁷ Oficiální webové stránky Nadace Světový étos [online], 2012 [citováno 2012-10-04].

URL:<<http://www.weltethos.org>>.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Küng, Hans. *Projekt Weltethos*. München: Piper, 1990. V českém překladu: Küng, Hans. *Světový étos. Projekt*. Zlín: Archa, 1992.

⁷¹ Küng, Hans; Kuschel, Karl-Josef. *Erklärung zum Weltethos. Die Deklaration des Parlamentes der Weltreligionen*. München: Piper, 1993. V českém překladu: Küng, Hans; Kuschel, Karl-Josef. *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*. Brno: CDK, 1997.

⁷² Küng, Hans. *Ja zum Weltethos*. München: Piper, 1996.

⁷³ Küng, Hans. *Weltethos für Weltpolitik und Weltwirtschaft*. München: Piper, 1997. V českém překladu: Küng, Hans. *Světový étos pro politiku a hospodářství*. Praha: Vyšehrad, 2000.

⁷⁴ Küng, Hans; Kuschel, Karl-Josef. *Wissenschaft und Weltethos*. München: Piper, 1998.

⁷⁵ Küng, Hans. *Spurensuche. Die Weltreligionen auf dem Weg*. München: Piper, 1999. V českém překladu: Küng, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: CDK, 2006.

⁷⁶ Küng, Hans. *Globale Unternehmen – globales Ethos*. Frankfurt am Main, 2001.

⁷⁷ Küng, Hans. *Dokumentation zum Weltethos*. München: Piper, 2002.

⁷⁸ Küng, Hans.; Ring-Mauer, Angela. *Weltethos christlich verstanden*. Freiburg: Herder, 2005.

⁷⁹ Küng, Hans. *Wozu Weltethos?*. Freiburg: Herder, 2006.

⁸⁰ Küng, Hans; Homolka, Walter. *Weltethos aus den Quellen des Judentums*. Freiburg: Herder, 2008.

1.4 Parlament náboženství světa a Prohlášení ke světovému étosu

28. dubna roku 1989 obdržel Hans Küng pozvání od tehdejšího administrátora rady Parlamentu náboženství světa, Rona Kidda, aby spolu s chicagskými kolegy vytvořil pro parlament první návrh *Prohlášení ke světovému étosu*.⁸¹

27. února 1992 poslala rada pro přípravu světového parlamentu svého výkonného ředitele Dr. Daniela Gómez-Ibáñeze do Tübingen, aby se s Hansem Küngem definitivně domluvil na podmínkách vzájemné spolupráce. Hans Küng s podmínkami souhlasil a začal sestavovat návrh Prohlášení ke světovému étosu pro parlament.⁸²

Küng zaměřil svou výuku v letním semestru 1992 na tematiku světového étosu. Místo semináře o postmodernismu se konalo interdisciplinární a interreligiózní kolokvium „Lidská práva – světová náboženství – světový étos“.⁸³ Důležitou částí tohoto kolokvia byly referáty významných reprezentantů různých náboženství.⁸⁴

Prohlášení ke světovému étosu bylo přijato dne 4. září 1993 na závěr jednání v pořadí II. Parlamentu náboženství světa v Chicagu.⁸⁵ V tomto prohlášení zástupci řady světových náboženství deklarují, že v naukách jednotlivých náboženství lze najít společné hodnoty, které mohou tvořit základ pro tvorbu světového étosu. Ten by významně přispěl k upevnění světového míru a jednoty všech lidí.⁸⁶ Principy vyslovené v prohlášení mohou přijmout všichni lidé s morálním přesvědčením, ať už se zakládá na náboženství či nikoliv.

V *Prohlášení ke světovému étosu* vymezuje Hans Küng základní požadavek: „S každým člověkem se musí zacházet lidsky!“⁸⁷ A také zde představuje princip zlatého pravidla (viz příloha č. 6). Tento princip lze podle Künga nelézt v mnoha náboženstvích

⁸¹ H. Küng; K.-J. Kuschel, *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*, s. 34.

⁸² Tamtéž, s. 35.

⁸³ Tamtéž, s. 36.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ První Parlament náboženství světa se konal v Chicagu roku 1893 v rámci Kolumbovské výstavy k oslavě 400. výročí „objevení Ameriky Kryštofem Kolumbem“. Parlament náboženství světa neměl charakter instituce, ale setkání a hnutí, kdy se zástupci náboženství světa v jednom okamžiku shromáždili na jednom místě světa, stojí rovnoprávně vedle sebe a s respektem spolu komunikují. První rada II. Parlamentu náboženství světa se konala od 28. srpna do 4. září roku 1993 v již zmíněném Chicagu, zúčastnilo se jí 6500 představitelů nejrůznějších náboženství. Tato rada se odhodlala vypracovat a předložit již zmíněnou Deklaraci k Světovému étosu, kterou nakonec podepsala většina zúčastněných.

⁸⁶ S. Heczko, „Prohlášení ke světovému étosu – deklarace Parlamentu světových náboženství“. [online], 2012 [citováno 2012-06-10]. URL: <<http://www.getsemany.cz/node/387.htm>>.

⁸⁷ H. Küng; K.-J. Kuschel, *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*, s. 14.

a etických tradicích lidstva „Co nemáš sám rád, druhým nečiň.“⁸⁸ Nebo naopak pozitivně: „Co chceš, aby druzí činili Tobě, to čiň také ty jim!“⁸⁹ Kūng se domnívá, že právě toto zlaté pravidlo by se mělo stát nezrušitelnou a bezpodmínečnou normou pro všechny oblasti života, pro rodiny i společenství, pro rasy, národy a náboženství.⁹⁰

Signatáři prohlášení doufají, že tento dokument zahájí proces, při kterém dojde ke změnám v chování nábožensky orientovaných lidí, v jejich vztahu ke vzájemnému porozumění, respektu a spolupráci: „Na náboženství této země, na konkrétních lidech žijících v současnosti bude, aby toto prohlášení nezůstalo pouze na papíře, aby bylo naplněno životem ve vzájemné úctě, porozumění a spolupráci.“⁹¹

Základním etickým požadavkem chicagské deklarace je lidskost.⁹²

⁸⁸ H. Kūng; K.-J. Kuschel, *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*, s. 18.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Tamtéž, s. 7.

⁹² H. Kūng, *Světový étos pro politiku a hospodářství*, s. 140.

2 Karel Floss a Centrum Prokopios

V této části diplomové práce nastíním životopis Karla Flosse. Domnívám se, že stručný pohled do Flossova života a jeho aktivit je nezbytný pro pochopení vzniku Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios, kterou se na dalších řádcích budu také zabývat. V této kapitole taktéž přiblížím Letní filosofické školy, které nadace každoročně pořádala. V poslední části srovnám aktivity Karla Flosse s aktivitami Hanse Künga.

2.1 Životopis Karla Flosse

Karel Floss se narodil 19. července 1926 v Hodoníně. V letech 1937-1945 studoval na Slovanském gymnáziu v Olomouci. Mezi roky 1948-1950 se pokoušel o absolvování Studium generale ordo preadicatorum (OP). Floss toto dominikánské učiliště studoval souběžně s Univerzitou Palackého. Studium na učilišti se mu však nepodařilo dokončit, protože byl v roce 1950 odveden do koncentračního tábora a celý klášter byl přestěhován do Broumova. V Broumově strávil Karel Floss přibližně půl roku. Poté působil do roku 1953 v PTP (Pomocné technické prapory) v Komárně.⁹³ V době totality pořádal se svým bratrem Pavlem bytové semináře v Olomouci. V 60. letech se Karel Floss účastnil Ekumenického semináře, který pro něho znamenal jistý zlom v jeho životě:

„Od mládí mě provázel smutek nad duchovní dvojakostí českých dějin – chtěl jsem být integrální katolík, ale všechny směřodonné zjevy naší kultury jsem po Husovi nalézal jen na straně protestantské nebo laicistické. Není proto divu, že setkání s osobnostmi soustředěnými ve šťastnějších 60. letech minulého století v Ekumenickém semináři v pražských Jirchářích bylo pro mě osvobodivým zjevením.“⁹⁴

⁹³ *Osobní rozhovor s Karlem Flossem, Sázava, 26.9.2012.*

⁹⁴ K. Floss, *Hledání duše zítřka*, s. 235.

V roce 1968 úspěšně obhájil disertační práci *Čas, dějinnost a Aurelius Augustinus*. V 80. letech absolvoval na UK postgraduální studium aplikované logiky. V roce 1985 se odstěhoval se svou ženou Irenou Flossovou do Sázavy.⁹⁵

O Sázavě Karel Floss říká:

„Sázava je spojena s odkazem sv. Prokopa. Svatý Prokop, který je zařazen mezi patrony české země, zemřel v roce 1053 v Sázavském klášteře. Svatý Prokop se nestal svědkem rozkolu mezi křesťanským Východem a Západem, ke kterému došlo v roce 1054, ale mnohé ve svých vizích předpověděl. Sázava se tedy zdála být ideálním místem, kde mohla vzniknout Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios.“⁹⁶

Od roku 1990 působil jako odborný asistent, mezi lety 1991-2006 jako docent filosofie na katedře filosofie FF UP v Olomouci. V roce 2006 započal s touto univerzitou externí spoluprací.⁹⁷

V letech 1996–1998 působil Karel Floss jako člen senátu Parlamentu ČR za sociální demokracii. Právě díky senátorskému platu mohl Karel Floss financovat aktivity spojené s Nadací Světový Étos – Centrum Prokopios.

Karel Floss je stejně jako Hans Küng přesvědčen o nezbytnosti mezináboženského dialogu. Svůj pohled na toto téma vyjadřuje slovy:

„Mezi jednotlivými náboženstvími jsou rozdíly a ty rozdíly často nejsou snadno překonatelné. Mezi náboženstvími vznikají napětí a v dějinách jsme byli spíše svědky toho napětí, ba dokonce válečných střetů. Přesto se musíme pokusit najít styčný bod, který mají všechna náboženství společný a já tento bod vidím stejně jako Hans Küng v tzv. zlatém pravidle. Musíme si uvědomit, že toto zlaté pravidlo platí i ke vztahu k našim nepřátelům. Nikdy nesmíme oplácet zlo zlým.“⁹⁸

Podstatu dialogu spatřuje Karel Floss v umění aktivně naslouchat názorům druhých, vnímat tyto názory, vyrovnat se s nimi a případně se jimi i obohatit.⁹⁹

Karel Floss na rozdíl od moderních filosofů příliš neodděluje filosofii od teologie ani od katolictví, chápe to jako jeden celek.¹⁰⁰ Ústředním oborem filosofie je pro Karla Flosse metafyzika. Metafyzika je podle něj: „Pokusem najít odpověď na povahu

⁹⁵ Autor neuveden. „Životopis – doc. PhDr. Karel Floss“. [online], 2009 [citováno 2012-04-17]. URL:<http://www.kfil.upol.cz/cv_kfloss.php>.

⁹⁶ I. Flossová, „Prokopios – Vzdělávací a ekologické centrum na Sázavě“, s. 86.

⁹⁷ *Osobní rozhovor s Karlem Flossem*, Sázava, 26.9.2012.

⁹⁸ *Osobní rozhovor s Karlem Flossem*, Sázava, 26.9.2012.

⁹⁹ *Osobní rozhovor s Karlem Flossem*, Sázava, 26.9.2012.

¹⁰⁰ S. Fischerová, *Bůh vždycky zatřese stavbou*, s. 72.

skutečnosti v její celkovosti.¹⁰¹ A z toho je podle Karla Flosse vidět, že k filosofii má velmi blízko každé náboženství. Ve vztahu filosofie a křesťanství se Karel Floss ztotožňuje s myšlenkou Immanuela Kanta: „Evangelium je tak hluboká záležitost, že ho potřebujeme, i když jsme prošli veškeré rozumem poznatelné skutečnosti.“¹⁰² A také s myšlenkou Tomáše Akvinského: „Víra dokonává nebo zdokonaluje rozum.“¹⁰³

Karel Floss je katolík, ale je otevřený všem reformám a jiným křesťanským denominacím.¹⁰⁴ „Neumím být křesťanem jinak než jako katolík.“¹⁰⁵

Z děl Karla Flosse, která se zabývají náboženstvím a mezináboženským dialogem, lze uvést: *Cesty k porozumění jinému*¹⁰⁶ či *Hans Küng, teolog na hraně*¹⁰⁷.

Flossův příspěvek ve sborníku věnovaném Wilfredu Cantwellu Smithovi má k religionistice relativně nejblíže. Současná situace světového společenství podle Flosse volá po zasvěcenějších a také odpovědnějších postojích k náboženství, náboženské víře, tradicím a jejich soukromému prožívání i veřejnému vyznávání. Floss se domnívá, že je to spojeno s novou vlnou religiozity a vznikem nových náboženských uskupení v rámci tradičních hranic západního světa i se specifickými rysy stále intenzivnější globalizace, kdy se setkávají a střetávají staleté tradice, aktuální postoje i zájmy světových náboženství v rámci celkového politického vývoje. Reakce na nové skutečnosti jsou různé: jedni nevidí jinou možnost než prudký střet, druzí se ze všech sil podle Flosse snaží o včasné porozumění všech stran. To by se postupně mohlo proměnit dokonce v tvůrčí spolupráci, ve které by i tradiční náboženství mohla získat zcela novou tvář.¹⁰⁸

Má-li se ovšem prosadit druhá, podle Flosse nadějnější varianta, je třeba hlouběji pochopit nejen jednotlivé náboženské tradice, ale také povahu učení a pojmů, na kterých se tyto tradice zakládají a ve kterých se přednostně vyjevují. Konkrétně jde o to nově nahlédnout co původně a dnes vyjadřují klíčové pojmy víra a náboženské vyznání. Floss se domnívá, že k řešení této problematiky zásadně přispěl religionista a filosof náboženství W. C. Smith.

¹⁰¹ S. Fischerová, *Bůh vždycky zatřese stavbou*, s. 65.

¹⁰² *Osobní rozhovor s Karlem Flossem*, Sázava, 26.9.2012.

¹⁰³ *Osobní rozhovor s Karlem Flossem*, Sázava, 26.9.2012.

¹⁰⁴ *Osobní rozhovor s Karlem Flossem*, Sázava, 26.9.2012.

¹⁰⁵ *Osobní rozhovor s Karlem Flossem*, Sázava, 26.9.2012.

¹⁰⁶ Floss, Karel; Hošek, Pavel a kol. *Cesty k porozumění jinému: teologie, religionistika a mezináboženský dialog v pojetí Wilfreda Cantwella Smithe*. Praha: Dingir, 2008.

¹⁰⁷ Floss, Karel; Hošek, Pavel a kol. *Hans Küng, teolog na hraně*. Praha: Dingir, 2008.

¹⁰⁸ K. Floss, „Víra a náboženské vyznání u W. C. Smithe“, s. 122-123.

Podle Karla Flosse je stále zřejmější, že prací W. C. Smithe musíme začít využívat nejen z toho důvodu, abychom pochopili a zvládali náboženské střety v rámci globalizace, ale také proto, abychom uměli řešit své specifické české problémy související s vírou a ateismem.¹⁰⁹

Podle Smithe je osobní víra něčím bytostně lidským, jejím opakem není bezvěrectví, ale cynismus a nihilismus. Smithův odkaz Floss studuje a chce rozvíjet proto, aby nacházel tolik potřebný přiměřený postoj nejen k různým světovým náboženstvím a civilizačním okruhům v průběhu současných dějin, ale také k řešení náboženské otázky ve vlastních českých poměrech.¹¹⁰

V říjnu roku 2012 vyšla kniha Karla Flosse pod názvem *Hledání duše zítřka*.¹¹¹ Jedná se o vybrané texty, které ilustrují duchovní proudění v českých zemích v druhé polovině minulého století a také nové časy po sametové revoluci.

Karel Floss se mimo vlastní tvorbu zabývá překlady. K povaze tématu této diplomové práce jsou velmi podstatné překlady děl Hanse Künga, a to *Projekt Weltethos*¹¹² a *Weltethos für Weltpolitik und Weltwirtschaft*¹¹³.

2.2 Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios

Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios vznikla z iniciativy Karla Flosse.

Idea vzniku Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios byla podle něj vyústěním již zmíněných dlouholetých bytových seminářů, ve kterých účastníci seminářů v Olomouci, v Praze a nakonec v Sázavě hledali odpovědi na stěžejní otázky současného světa. Činnost olomouckého bytového semináře se po roce 1977 stala nepravidelnou a účastníci se scházeli už pouze jednou nebo dvakrát ročně. Když se ale Karel Floss odstěhoval do Sázavy, začali ho pravidelně navštěvovat, a tak namísto seminářů olomouckých nastoupil seminář sázavský. První se konal v rámci oslav Flossových šedesátých narozenin. Účastníci se pak u Flosse scházeli vždy o prázdninách na několik dnů, a to až do roku 1989. Bytové semináře v Olomouci a v Sázavě se postupem času

¹⁰⁹ K. Floss, „Věra a náboženské vyznání u W. C. Smithe“, s. 123.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Floss, Karel. *Hledání duše zítřka*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012.

¹¹² Küng, Hans. *Projekt Weltethos*. München: Piper, 1990. V českém překladu: Küng, Hans. *Světový étos. Projekt*. Zlín: Archa, 1992.

¹¹³ Küng, Hans. *Weltethos für Weltpolitik und Weltwirtschaft*. München: Piper, 1997. V českém překladu: Küng, Hans. *Světový étos pro politiku a hospodářství*. Praha: Vyšehrad, 2000.

transformovaly v sázavskou Letní filosofickou školu, kterou začal Karel Floss organizovat od prázdnin roku 1991.¹¹⁴

Na začátku činnosti sázavského centra, ještě před tím než byla oficiálně zahájena činnost Prokopios, se setkání konala v domě Karla Flosse a na jeho zahradě. Probíhaly zde přednášky, textové rozbory a semináře. Zkušenost těchto letních setkání inspirovala manžele Flossovy: „K vytvoření projektu budoucího střediska vzdělávání a výchovy.“¹¹⁵ Karel Floss měl představu:

„O místě, na kterém by se setkávali studenti, kteří by měli zájem o intenzivní studium filosofie a přemýšlení nad filosofickými problémy – a to nejen z čistě vědecko-profesionálního zájmu, ale zejména z vlastního pochopení filosofie jako lásky k moudrosti a pravdě.“¹¹⁶

Irena Flossová napsala v roce 1995 příspěvek do sborníku *Sázavsko*, uvádí v něm:

„Myšlenky o potřebě dalšího vzdělávání a výchovy mladých nadaných lidí i ostatních zájemců vznikaly již před oficiálním založením centra, ještě v pražském prostředí zakladatelů. Postupem času krystalizovaly tyto ideje v průběhu různých soukromých výukových aktivit a bytových seminářů v jasnější představu o vytvoření tzv. permanentní školy, jejíž hlavním cílem by mělo být rozšíření běžné státní výuky.“¹¹⁷

Původně byla nadace registrována na jaře roku 1993 pod názvem Nadace Prokopios – vzdělávací a ekologické centrum. Základní listina a status nadace Prokopios byly předány pražskému arcibiskupovi M. Vlkovi, a to přímo v Sázavě při příležitosti slavnostní mše v den svátku sv. Prokopa, dále tehdejšímu ministru školství P. Piřhovi a také prezidentovi V. Havlovi.¹¹⁸ V roce 1998 na základě nového zákona č. 227/1997 Sb., který uložil všem neziskovým organizacím novou registraci podle striktnějších pravidel, došlo ke změně názvu nadace. Nadace Prokopios – vzdělávací a ekologické centrum byla přejmenována na Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios.¹¹⁹

¹¹⁴ P. Floss, „O olomouckých bytových seminářích“, s. 51.

¹¹⁵ I. Flossová, „Prokopios – Vzdělávací a ekologické centrum na Sázavě“, s. 85.

¹¹⁶ P. Dvorský, „Sázavský Nadace Světový étos – centrum Prokopios“, s. 37.

¹¹⁷ I. Flossová, „Prokopios – Vzdělávací a ekologické centrum na Sázavě“, s. 85.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Oficiální webové stránky Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios [online], 2012 [citováno 2012-11-11].

Sázavská Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios je řízena správní radou. Po hospodářské stránce na činnost nadace dohlíží revizor a auditor. Nadace je členem ICN – Informačního centra neziskových organizací v ČR.¹²⁰

Hlavním cílem nadace je podle zakladatele Karla Flosse:

„Přispívat novými metodami k formování vzdělaných, nezištných a statečných osobností, které jsou velmi potřebné pro zdárný rozvoj nové svobodné české společnosti. Benediktova a i Prokopova stará výzva Ora et labora (modli se a pracuj) se v této nadaci prověřovala v nových podmínkách. Mladí lidé ve společenství svých učitelů i dalších duchovních přátel při sázavských shromážděních vždy dopoledne pracovali fyzicky ve prospěch obce, aby se pak odpoledne věnovali studiu, diskusím, sportu, umění a meditaci.“¹²¹

Zakladatel Karel Floss shrnuje cíle nadace do tří tezí:

- mezikulturní a mezináboženské vzdělání a setkávání;
- spolupráce vědy, filosofie a výtvarného umění;
- pravidelné soubytí a soužití jako katalyzátor duchovního růstu.¹²²

Důležitou úlohu v nadaci hraje podle Flosse také pospolitost – společně se zde pracuje, jí, sportuje, zpívá, předčítá, medituje, diskutuje i mlčí.¹²³

Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios po léta komunikovala s občany Sázavy a s návštěvníky města také pomocí nástěnky, která byla umístěna u obchodního domu Zář. Do roku 2004 vzniklo 35 tematicky různě zaměřených nástěnných novin. V těchto novinách lze nalézt kromě informací o nadační činnosti také informace z kulturního a politického života, v domácím i ve světovém měřítku. Nejvíce informací však dostávali občané z okruhu činnosti samotné nadace – o programech Letních filosofických škol a malířských Školách vidění.¹²⁴

V roce 1996 vznikla v rámci Letní filosofické školy Škola vidění. Od samého počátku ji vede akademický malíř Radoslav Kutra,¹²⁵ který v Sázavě každoročně

¹²⁰ P. Dvorský, „Sázavská Nadace Světový étos – centrum Prokopios“, s. 39.

¹²¹ Tamtéž, s. 38.

¹²² K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2010*, s. 12.

¹²³ I. Flossová, „Prokopios – Vzdělávací a ekologické centrum na Sázavě“, s. 87.

¹²⁴ I. Flossová, „Svérázná kronika doby“, s. 125.

¹²⁵ Radoslav Kutra se narodil v roce 1935 v Holicích u Olomouce, vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze, působil jako malíř, grafik a pedagog na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Po okupaci našich zemí vojsky Varšavské smlouvy (1968) odešel do exilu. V roce 1973 založil dnes mezinárodně proslulý Kunstseminar v Lucernu. Nyní žije a pracuje střídavě ve Švýcarsku a v Itálii.

navazuje na svůj umělecký seminář založený roku 1973 v Lucernu.¹²⁶ Radoslav Kutra vydal v roce 2005 *Slovník Školy vidění*. Iniciativa k vydání tohoto slovníku vzešla od Karla Flosse. Kutra se v prologu slovníku zmiňuje o spolupráci s K. Flossem:

„I když se po několika letech naše cesty rozdělily, odnesl jsem si z naší spolupráce cenné zkušenosti, které i nadále podepíraly můj intuitivní experiment. To nás už dělila železná opona. Na její západní straně se mi podařilo dát tomuto experimentu konkrétní podobu školy vidění pod názvem Kunstseminar. A přes železnou oponu to byl opět Karel Floss, který upozornil na mé snahy pracovníky Bamberké univerzity, a ti mě vyzvali, abych své teoretické texty, určené původně interním potřebám našeho Semináře umění, zpracoval pro jejich triadicky orientovanou knižní edici.“¹²⁷

V rámci Letních filosofických škol se v letech 1997–2000 uskutečnila Mezinárodní symposia. V letech 1997–1999 se jednalo o symposia, jejichž hlavním tématem byly vztahy mezi Východem a Západem. V roce 1997 neslo symposium název „1000 let zráni Evropy“, v roce 1998 „Duch a duchovní život“ a v roce 1999 „Bůh vždy týž a nový“. Další symposium se konalo v roce 2000 pod názvem „Civilizace, kultura, eschatologie“. Poslední symposium se pořádalo v roce 2004 a neslo název „Východ a Západ po křesťanském rozkolu v roce 1054“.

V roce 2000 vznikly v rámci Letní filosofické školy „Sázavské meditace o základech vědy“.

V polovině roku 2000 nadace změnila své sídlo, přestěhovala se do nově postavené budovy. Kolaudace proběhla 4. července 2000, právě na svátek sv. Prokopa.

Rok 2003 byl pro Nadaci Světový Étos – Centrum Prokopios rokem jubilejním. Jednalo se o rok sv. Prokopa (950 let od jeho úmrtí v Sázavě).

V roce 2004 bylo úspěšně zakončeno jednání se zastupitelstvem města Sázavy o užívání domu – kulturního zázemí v areálu U Martina. Jednání vyústilo ve schválení a podepsání „Smlouvy o společném užívání objektu č. p. 441 v městě Sázavě“.¹²⁸

V roce 2004 došlo k dokončení webových stránek nadace. Díky sponzorovi, který byl bývalým posluchačem Letní filosofické školy, se podařilo zřídit samostatnou doménu s názvem www.svetetos.cz.¹²⁹

¹²⁶ P. Dvorský, „Sázavská Nadace Světový étos – centrum Prokopios“, s. 39.

¹²⁷ R. Kutra, *Slovník Školy vidění*, s. 8.

¹²⁸ Tamtéž, s. 6.

¹²⁹ Tamtéž.

Nadace si v roce 2004 připomněla 800 let od svatořečení sázavského opata Prokopa roku 1204 a také 950. výročí rozkolu mezi křesťanským Západem a Východem.

V roce 2005 sázavská nadace oslavila kulaté životní jubileum osmdesáti let Radoslava Kutry. Kromě tradiční malířské Školy vidění se v tomto roce konala mimořádná výstava prací jeho žáků a příznivců, která probíhala v prostorách Sázavského kláštera po celý červenec. Výstavu navštívilo přes 2000 zájemců.¹³⁰

Rok 2008 byl pro nadaci poznamenán zejména kulatým jubileem Hanse Kunga. Karel Floss a Pavel Hošek se zúčastnili slavnostního shromáždění, které se na počest jubilanta konalo v německém univerzitním městě Tübingen. Někteří pracovníci Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios publikovali k připomenutí osmdesátých narozenin H. Kunga sborník *Hans Küng, teolog na hraně*.¹³¹ První příspěvek v tomto sborníku sepsal Hermann Härring pod názvem „Hans Küng a jeho dílo“. Druhý příspěvek je od Pavla Hoška „Hermeneutické předpoklady teologie náboženství Hanse Kunga“. Třetí článek napsal Ivan Odilo Štampach a nese název „Küngova koncepce mezináboženských vztahů ve srovnání s jinými pojetími“. Publikaci uzavírá Karel Floss článkem „Hans Küng a filosofie“.

Podle Karla Flosse byl rok 2008 pro Nadaci Světový Étos – Centrum Prokopios několikanásobně jubilejní. Kromě osmdesátých narozenin Hanse Kunga uplynulo již patnáct let od přijetí *Prohlášení ke světovému étosu* Parlamentem náboženství světa v Chicagu, v Česku patnáct let od registrace sázavské nadace jako vzdělávacího centra a deset let od přejmenování na Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios.¹³²

V roce 2010 si Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios připomínala hned několik významných skutečností. Uplynulo dvacet let od konání první Letní filosofické školy Karla Flosse, patnáct let od založení tradice Malířské školy vidění Radoslava Kutry a také deset let od prvního zaznění přednášek v rámci okruhu Meditace o základech vědy Petra Vopěnky.¹³³

Rok 2011 měl pro Nadaci Světový Étos – Centrum Prokopios podle zakladatele Karla Flosse dvě tváře:

¹³⁰ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2005*, s. 3.

¹³¹ Floss, Karel; Hošek, Pavel a kol. *Hans Küng, teolog na hraně*. Praha: Dingir, 2008.

¹³² K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2008*, s. 11.

¹³³ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2010*, s. 8.

„Janusovsky totiž hleděl intenzivně do minulosti i do budoucnosti: na jedné straně jsme připomenutím jednoho Erasmove výročí otevírali cestu do období, kdy si musíme tvůrčím způsobem připomínat dva milníky ve vývoji především evropského lidstva – padesáté výročí 2. vatikánského koncilu a 500. výročí náboženské reformace, a na druhé straně jsme v Sázavě konali poslední filosofickou školu a připravovali převedení naší nadace do jiného sídla.“¹³⁴

Záměr převést sídlo Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios do jiného místa je podle Karla Flosse: „Podnícen jednak věkem představitelů nadace sídlících v Sázavě, jednak tlakem vedení města využít prostory kolem sídla nadace jiným způsobem.“¹³⁵

Podle slov manželů Flossových:

„V každém případě považujeme za nutné, aby činnost nadace nadále nejen pokračovala, ale ještě intenzivněji se rozvíjela. Potřebuje to nejen světový civilizační vývoj, ale také česká společnost, která stále více trpí jednostranností, jež vyvolává například stálý důraz na ekonomiku a bankovníctví. Přejeme novému sídlu nadace i novému místu Letní filosofické školy další úspěšná léta a nové tvůrčí iniciativy. Jsme totiž přesvědčeni, že během dvou sázavských desetiletí vyrostla v naznačeném neubauerovsko-vopěnkovském duchu řada mladých lidí, kteří onen sázavský oheň nejen budou udržovat, ale ještě více jej rozdmýchají.“¹³⁶

Nadace na konci roku 2011 přestěhovala své sídlo do Prahy na Evangelickou teologickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Zde je i část knihovny a malá úřadovna. Většina knih se nachází v depozitáři, který také patří Evangelicko teologické fakultě v blízkosti Jílového.¹³⁷

Letní filosofické školy pokračují i nadále, avšak s tím rozdílem, že nadace již není hlavním organizátorem, ale pouze spoluorganizátorem.

V roce 2012 se Letní filosofická škola konala v Dubu nad Moravou pod vedením Tomáše Wünsche. Jedná se o přímé pokračování Letních filosofických škol v Sázavě, konaných Nadací Světový Étos – Centrum Prokopios v letech 1991–2011.

¹³⁴ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2011*, s. 5.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Tamtéž, s. 5-6.

¹³⁷ *Osobní rozhovor s Irenou Flossovou*, Sázava, 26.9.2012.

2.3 Letní filosofické školy v Sázavě

V této části diplomové práce se budu zabývat vznikem Letních filosofických škol v Sázavě a jejich programovými obsahy. V poslední části kapitoly se pokusím zmapovat ohlasy na tyto Letní filosofické školy.

2.3.1 Obsah Letních filosofických škol

Z prvních let činnosti Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios nemáme k dispozici výroční zprávy, ve kterých by byl kromě jiného uveden detailnější program příslušné Letní filosofické školy. Povinnost vydávat výroční zprávy vyplynula ze zákona č. 227/1997 Sb., který byl platný až od roku 1998. Po schvalovací proceduře byla nadace v prosinci 1998 zapsána do rejstříku nadací u Městského soudu v Praze, z čehož kromě jiného plynula povinnost zasílat tomuto rejstříku výroční zprávy.¹³⁸ První výroční zprávu má Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios k dispozici z roku 2000. Z tohoto důvodu jsou obsahy Letních filosofických škol do roku 2000 v textu uvedeny ve velmi krátkém rozsahu. Z velké části se tak odvolávám přímo na programy Letních filosofických škol, které jsou od roku 1993 až do roku 2011 uvedeny v příslušné příloze.

Od roku 1996 se v rámci Letní filosofické školy koná Škola vidění pod vedením Radoslava Kutry. S ohledem na téma mé diplomové práce se nebudu touto částí Letních filosofických škol zabývat. Z tohoto důvodu jsou i počty účastníků na Letních filosofických školách, které v textu uvádím na základě výročních zpráv, uvedeny bez počtu malířů, kteří se v příslušném roce zúčastnili Letní filosofické školy. Vzhledem k povaze mé diplomové práce se v programech Letních filosofických škol zaměřím zejména na přednášky, které se zabývaly otázkami souvisejícími s náboženstvím.

V letech 1991 a 1992 byla Letní filosofická škola koncipována jako filosofický seminář pro absolventy I. ročníků filosofické fakulty Univerzity Palackého.¹³⁹ Nadace k těmto Letním filosofickým školám nevydala žádný program.

¹³⁸ *Osobní rozhovor s Irenou Flossovou, Sázava, 26. 9. 2012.*

¹³⁹ *Osobní rozhovor s Irenou Flossovou, Sázava, 26. 9. 2012.*

Třetí Letní filosofická škola se konala od 1. do 11. července 1993.¹⁴⁰ Program této Letní filosofické spočíval ve večerním čtení z knihy tehdejšího ministra Petra Piňhy *Čechy a jejich svatí*¹⁴¹.

V roce 1994 byl program Letní filosofické školy rozdělen na dvě části.¹⁴² První se konala ve dnech 3. až 30. července a druhá část od 30. července do 19. srpna. V tomto roce vznikly v rámci školy sázavské rozhovory, kterých se zúčastnili Václav Malý, Josef Vavroušek, Ivan Odilo Štampach, Zdeněk Neubauer a Tomáš Halík.¹⁴³

Teprve v tomto roce se Karel Floss začal v jedné ze svých přednášek zabývat otázkou náboženství, a to konkrétně průsečíky filosofie a teologie 20. století. Petr Vopěnka se na této Letní filosofické škole věnoval vztahům mezi matematikou, vědou a teologií.

V termínu 5.-30. července 1995 se konala pátá Letní filosofická škola v Sázavě.¹⁴⁴ I tentokrát byla škola zahájena sázavskými rozhovory. V roce 1995 byl poprvé do programu zařazen „denní režim“, v rámci kterého se účastníci dopoledne věnovali fyzické práci ve prospěch obce, odpoledne studiu, večer sportu, diskusím, kulturním pořadům a duchovnímu životu.¹⁴⁵ Tato Letní škola byla ve znamení filosofických témat. K otázce náboženství se zde vyjádřil filosof Zdeněk Neuwirth. Ve své přednášce se zabýval kulturou a křesťanstvím. Václav Žilinský se v posledních šesti dnech programu věnoval se studenty četbě řeckého originálu Nového zákona.

Šestá Letní filosofická škola se konala ve dnech 1.-31. července 1996.¹⁴⁶ Program byl zasvěcen životu a dílu René Descarta.¹⁴⁷ Tématem postmoderní věda, postmoderní umění a křesťanství se zde zabýval Jan Andres. Karel Floss vedl četbu duchovních textů 17. století – Descartes, Pascal a Komenský. Václav Žilinský se zabýval vývojem Nového zákona.

Od 30. června do 20. července 1997 se konala v pořadí sedmá Letní filosofická škola.¹⁴⁸ Hlavní část programu představovalo mezinárodní symposium pod názvem „Východ a Západ – Tisíc let zrání Evropy“. Nadace se tento rok pokusila hlouběji

¹⁴⁰ Podrobný program je uveden v příloze č. 7.

¹⁴¹ Piňha, Petr. *Čechy a jejich svatí*. Praha. AVED, 1992.

¹⁴² Podrobný program je uveden v příloze č. 8.

¹⁴³ *Osobní rozhovor s Irenou Flossovou*, Sázava, 26. 9. 2012.

¹⁴⁴ Podrobný program je uveden v příloze č. 9.

¹⁴⁵ *Osobní rozhovor s Irenou Flossovou*, Sázava, 26. 9. 2012.

¹⁴⁶ Podrobný program je uveden v příloze č. 10.

¹⁴⁷ *Osobní rozhovor s Irenou Flossovou*, Sázava, 26. 9. 2012.

¹⁴⁸ Podrobný program je uveden v příloze č. 11.

zamyslet nad vztahy mezi Východem a Západem. Tyto vztahy podle Karla Flosse „nesmí být pouze záležitostí víceméně povrchní diplomatické taktiky, ale také předmětem hlubokého historického, filosofického a teologického zamyšlení.“¹⁴⁹

Zejména křesťané by podle Karla Flosse neměli vytvářet jakékoli přehradu mezi západním a východním světem. Karel Floss chtěl, aby právě ze Sázavy, pro kterou měl rok 1054 tak osudové následky, vyšel jeden z impulzů nového pojmání vztahů mezi Východem a Západem.¹⁵⁰

Na tomto symposiu se český biolog a filosof Zdeněk Neubauer mimo jiné zabýval otázkou rosenkruciánského osvícenství a úvodem do biblického fundamentalismu.

Filosof Ladislav Hejdánek na této Letní filosofické škole řešil nepředmětné myšlení a teologii. Celý program zakončil zakladatel nadace Karel Floss přednáškou „Velcí křesťanští myslitelé“. Na programu této Letní filosofické školy tak převažovala témata spíše teologického charakteru.

V roce 1998 se Letní filosofická škola konala v termínu 1.-18. července.¹⁵¹ Hlavní část programu opět patřila mezinárodnímu symposiu „Východ a Západ – Duch a duchovní život“. Kromě přednášek na tomto symposiu můžeme všechny přednášky označit za zcela filosofické.

1.-16. července 1999 se pořádala devátá Letní filosofická škola v Sázavě.¹⁵² Hlavní část programu byla znovu věnována mezinárodnímu symposiu „Východ a Západ – Bůh vždy týž a nový“. V rámci symposia zazněly zejména přednášky českých a slovenských filosofů. Zbytek programu obsahoval přednášky z oborů teologie a religionistiky.

V roce 2000 se Letní filosofické školy konané ve dnech 1. až 21. července 2000 zúčastnilo 81 posluchačů a 24 přednášejících.¹⁵³ Kromě odborných přednášek byly v průběhu Letní filosofické školy pořádány též diskusní kroužky k probíraným tématům, uskutečnila se 3 studentská divadelní představení (hra *Tvář a maska* – komické drama Mussoliniho Itálie 30. let), jeden literární večer (F. Hrubín – *Lešenské jesličky*) a dva koncerty staré hudby komorního souboru *Societas incognitorum* s názvem *Duchovní hudba raného baroka*.¹⁵⁴

¹⁴⁹ *Osobní rozhovor s Karlem Flossem*, Sázava, 26. 9. 2012.

¹⁵⁰ *Osobní rozhovor s Karlem Flossem*, Sázava, 26. 9. 2012.

¹⁵¹ Podrobný program je uveden v příloze č. 12.

¹⁵² Podrobný program je uveden v příloze č. 13.

¹⁵³ Podrobný program je uveden v příloze č. 14.

¹⁵⁴ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2000*, s. 5.

Desáté Letní filosofické školy se zúčastnili také zahraniční hosté: ze Slovenska prof. J. Letz, doc. Brehová, Dr. Slavkovský, Dr. Gálik, Mgr. Luhová a z Ruska prof. R. G. Barancev. Jmenovaní byli přítomni především na dvoudenním mezinárodním sympoziu „Civilizace, kultura a eschatologie“.¹⁵⁵ Toto symposium můžeme na základě přednášek, které na něm zazněly, označit za filosofické. V programu této Letní filosofické školy zazněly přednášky zejména z filosofie a teologie.

Jedenáctá Letní filosofická škola se konala ve dnech 1. až 22. července 2001.¹⁵⁶ Výukových akcí se zúčastnilo 75 posluchačů a 22 přednášejících. Letní programy byly oživeny dvěma koncerty vokálního komorního souboru staré hudby *Societas incognitorum*.¹⁵⁷ V tomto roce se v rámci Letní filosofické školy poprvé vedly přednášky na téma dialog mezi civilizacemi. I tento rok dominovaly přednášky z filosofie, ale své místo si zde našly také přednášky z matematiky a religionistiky.

Ve dnech 1.-25. července 2002 se konala dvanáctá Letní filosofická škola. Letních programů se zúčastnilo celkem 83 posluchačů a 21 přednášejících.¹⁵⁸ Program XII. Letní filosofické školy zahrnoval v prvním týdenním bloku tematický okruh „Světová náboženství v dialogu – týden ekumenického setkávání“. Zazněly zde přednášky zejména předních českých religionistů a filosofů. Druhý programový blok byl nazván „Meditace o základech vědy“, třetí programový blok se věnoval metafyzice.¹⁵⁹ V programu Letní filosofické školy z roku 2002 si našla své místo filosofie, religionistika i matematika.

Na třinácté Letní filosofické škole pořádané ve dnech 1.-19. července 2003 vystoupilo celkem 25 přednášejících a přednášek se zúčastnilo 116 posluchačů.¹⁶⁰ Program Letní filosofické školy byl opět rozdělen na tři hlavní bloky. První programový blok nesl název „Duchovní tradice české kultury“. Druhá část programu byla věnována „Meditacím o základech vědy“ a poslední programový blok byl pojmenován „Slovanský svět – náboženství a filosofie“. V programu této Letní filosofické školy zazněly přednášky zejména z oborů historie, filosofie a matematiky.

¹⁵⁵ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2000*, s. 4.

¹⁵⁶ Podrobný program je uveden v příloze č. 15.

¹⁵⁷ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2001*, s. 5.

¹⁵⁸ Podrobný program je uveden v příloze č. 16.

¹⁵⁹ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2002*, s. 6-7.

¹⁶⁰ Podrobný program je uveden v příloze č. 17.

V termínu 4.-17. července 2004 se konala v pořadí čtrnáctá Letní filosofická škola v Sázavě.¹⁶¹ Stejně jako v minulém roce program zahrnoval tři hlavní okruhy. První z nich byl věnován mezinárodnímu symposiu „Východ a Západ po křesťanském rozkolu v roce 1054“. Na tomto symposiu zazněly přednášky převážně předních českých religionistů a filosofů.

Druhý okruh byl již potřetí pojmenován „Meditace o základech vědy“, v něm se mimo jiné hledaly přiměřenější vztahy mezi vědou a vírou.

Třetí okruh byl věnován německému filosofu G. W. Leibnizovi. Na této Letní filosofické škole proběhlo dvojí představení orientálních tanců (styl egyptský, španělský a arabský) a také cvičení TAI – CHI.¹⁶² V letním programovém bloku vystoupilo celkem 17 přednášejících a zúčastnilo se 160 posluchačů. V tomto roce mohli být posluchači přítomni na přednáškách z religionistiky, filosofie a matematiky.

Patnáctá Letní filosofická škola se konala ve dnech 4.-15. července 2005.¹⁶³ Program byl opět členěn do tří hlavních tematických okruhů. První okruh „Světový étos a abrahámovská náboženství“ obsáhl přednášky a diskuse o třech náboženstvích – křesťanství, judaismus a islámu a také o ekumenických snahách v rámci mezináboženských vztahů.

Druhý tematický okruh „Sázavské meditace o základech vědy“, který se uskutečnil na Letní filosofické škole již počtvrté, navazoval na předchozí léta. Hlavními body v přednáškách i diskusích byly tentokrát zejména pojmy čas, horizont, množství, přirozenost, hloubka a tvar.

Třetí programový blok nazvaný „Hebdomas scotistica“ byl věnován úzce specializovaným přednáškám v souvislosti s dílem filosofa Dunse Scota.

Nově byly do programu Letní filosofické školy zařazeny přednášky z okruhu studentských a absolventských prací.

V letních programových blocích vystoupilo celkem 19 přednášejících a zúčastnilo se 145 posluchačů.¹⁶⁴

V roce 2006 se Letní filosofická škola uskutečnila ve dnech 6.-17. července 2006.¹⁶⁵ Tentokrát byly přednášky vztaženy ke dvěma významným výročím, neboť uplynulo 100

¹⁶¹ Podrobný program je uveden v příloze č. 18.

¹⁶² K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2004*, s. 5.

¹⁶³ Podrobný program je uveden v příloze č. 19.

¹⁶⁴ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2004*, s. 6.

¹⁶⁵ Podrobný program je uveden v příloze č. 20.

let od narození matematika Kurta Gödela a současně i 100 let od narození teologa Dietricha Bonhoeffera.

První okruh přednášek a diskusí byl zaměřen na mezináboženský dialog a v Bonhoefferově duchu k tzv. nenáboženskému křesťanství. Druhý okruh přednášek a diskusí byl opět nazván „Meditace o základech vědy“. Třetí část programu byla věnována otázkám metafyziky v rámci posledního vývoje analytické filosofie. Nový okruh přednášek, který byl poprvé uveden v roce 2005, pokračoval i v roce 2006 pod názvem „Práce studentů a absolventů“. Šestnácté Letní filosofické školy se zúčastnilo 125 posluchačů a 9 přednášejících.¹⁶⁶

Lze říci, že i v roce 2006 byl program Letní filosofické školy poměrně vyvážený a posluchači se mohli zúčastnit přednášek, které zahrnovaly religionistická, filosofická a matematická témata.

Sedmnáctá Letní filosofická škola se konala ve dnech 3.-17. července 2007.¹⁶⁷ V tomto roce byly přednášky věnovány dvěma výročím:

- roku 1807 vydal německý filosof G. W. F. Hegel knihu *Fenomenologie ducha*¹⁶⁸, tj. uplynulo již 200 let od jejího vzniku;
- v roce 1907 se narodil významný český myslitel J. Patočka.

Letní filosofická škola byla již tradičně koncipována do třech okruhů. První okruh byl nazván „Étos-víra-náboženství“. Zde zazněly přednášky týkající se především mezináboženského dialogu. Druhý okruh byl věnován přednáškám nesoucí název „Sázavské meditace o základech vědy“. Třetí okruh byl pojmenován „Filosofické aktuality“. Hlavní část této Letní filosofické školy byla věnována práci studentů a absolventů.

V roce 2007 se zúčastnilo XVII. Letní filosofické školy celkem 149 posluchačů a 22 přednášejících.¹⁶⁹

Ve dnech 2. až 11. července 2008 se konala v pořadí již osmnáctá Letní filosofická škola.¹⁷⁰ Zúčastnilo se jí 139 posluchačů a 25 přednášejících. První oddíl programu byl nazván „Hans Küng a Světový étos“. V tomto bloku se Karel Floss zabýval životem

¹⁶⁶ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2006*, s. 5-6.

¹⁶⁷ Podrobný program je uveden v příloze č. 21.

¹⁶⁸ Hegel, Georg Wilhelm Friedrich. *Phänomenologie des Geistes*. Leipzig: Insel, 1807. V českém překladu: Hegel, Georg Wilhelm Friedrich. *Fenomenologie ducha*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960.

¹⁶⁹ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2007*, s. 5.

¹⁷⁰ Podrobný program je uveden v příloze č. 22.

a dílem Hanse Künga. Ivan Štampach věnoval svou pozornost Küngově koncepci mezináboženských vztahů ve srovnání s jinými aktivitami. A Pavel Hošek přednášel o Hansi Küngovi a náboženství. Můžeme říci, že tento blok byl zaměřen především na mezináboženský dialog. Druhý blok byl pojmenován „Vztah křesťanství a judaismu“. I tento blok byl zaměřen na mezináboženský dialog. Další blok přednášek Letní filosofické školy „Sázavské meditace o základech vědy“ byl věnován hlavně filosofii a metodologii vědy. Bloky čtvrtý a pátý společně se dvěma absolventskými přednáškami přiblížily na Letních filosofické škole specifické problémy nedávné české a světové historie.¹⁷¹

Devatenáctá Letní filosofická škola probíhala ve dnech 2.-11. července 2009.¹⁷² Jednotlivé přednášky byly členěny do pěti bloků:

I. *Sekularizace a postsekularismus*. Blok reagoval na iniciativy německého filosofa Jürgena Habermase.

II. *K otázkám svobody a nutnosti*. K základním kategoriím filosofie se v tomto bloku mohla vyjádřit nejmladší generace – absolventi filosofických fakult v ČR.

III. *Dvacet let od sametové revoluce*. Přednášky a diskuse tohoto bloku předznamenávaly blížící se výročí velkých politických změn v naší zemi.

IV. *K významu F. Suaréze*. Tento blok měl přinést podrobnější vhled do myšlení španělského filosofa, jehož dílo ovlivnilo novověkou filosofii.

V. *Meditace o základech vědy*. Tento blok přednášek a rozprav se zaměřil na filosofii čísel, se zdůrazněním eukleidovských základů matematiky.¹⁷³ I na této Letní filosofické škole zazněly přednášky, jejichž obsahem byly témata religionistická, historická, filosofická a matematická.

V rámci Letní filosofické školy byly ještě uskutečněny dvě kulturní akce. V pondělí 6. července to byl vzpomínkový večer pamětníka a sázavského občana Zdeňka Šolara *České legie a první republika*. V úterý 7. července se konal koncert pro klavír a flétnu *Mozart – Martinů – Schubert* v kulturní síni u Martina v interpretaci Jana Ostrého a Lud'ka Šabaky.¹⁷⁴

Této Letní filosofické školy se zúčastnilo 166 posluchačů a 23 přednášejících.¹⁷⁵

¹⁷¹ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2008*, s. 7-8.

¹⁷² Podrobný program je uveden v příloze č. 23.

¹⁷³ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2009*, s. 8.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 9.

¹⁷⁵ Tamtéž.

Ve dnech 2.-14. července 2010 se konala jubilejní dvacátá Letní filosofická škola. Program byl rozdělen do čtyř bloků.¹⁷⁶ První „Křesťansko-židovský dialog“ zahrnoval pět přednášek s následnými diskusemi, kterých se zúčastnili také členové Společnosti křesťanů a židů v ČR. Druhý blok přednášek „Meditace o základech vědy po deseti letech“ přinesl v úvodu jubilejní bilancování a následně trojí reflexi meditací, a to vždy v každý následující den. 1. o fundamentální triádě a o prozření; 2. o množstvích, nekonečnu a neostrosti; 3. o novověké vědě evropské. Třetí blok „Ke kořenům novověké vědy“ zahrnoval čtyři přednášky rozvíjející úvahy na téma „ad fontes“. Čtvrtý blok byl věnován významnému celosvětovému 1600. výročí významného myslitele starověku „Triduum k životu a dílu novoplatonika Prokla“. Posluchači byli po tři dny seznamováni s antickým platonismem, Proklovou metafyzikou včetně návazných disciplín a významem Proklova významu pro dnešek.¹⁷⁷ Na této Letní filosofické škole se mohli posluchači zúčastnit přednášek týkajících se mezináboženského dialogu, matematiky a filosofie.

Celkem se této Letní filosofické školy zúčastnilo 145 posluchačů a 26 přednášejících.¹⁷⁸

Ve dnech 1. až 13. července 2011 se uskutečnila v pořadí již jednadvacátá Letní filosofická škola.¹⁷⁹ V roce 2011 se Letní filosofická škola v Sázavě konala naposled.

Tentokrát byl program zasvěcen významnému evropskému mysliteli 16. století Erasmu Rotterdamskému. Byly zde připomenuty vůdčí ideje renesance a reformace, včetně role islámu, ale hlavní pozornost byla věnována srovnání někdejších aktivit Erasma Rotterdamského s tzv. „Erasmem současnosti“ – tübingským teologem Hansem Küngem.

Přednášky byly rozděleny do čtyř základní bloků.

I. K výročí Erasma Rotterdamského

II. Přednášky a cvičení k dějinám filosofie

III. Pragmatismus a jeho konsekvence

IV. Meditace o základech vědy: Povstání – úvahy o jevech mezi zrozením a uchopením

¹⁷⁶ Podrobný program je uveden v příloze č. 24.

¹⁷⁷ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2010*, s. 9.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Podrobný program je uveden v příloze č. 25.

V prvním bloku bylo zahrnuto pět přednášek, které z různých úhlů přiblížily osobnost tohoto myslitele a vliv jeho myšlenek na řešení současných evropských i celosvětových problémů. Druhý blok „Přednášky a cvičení k dějinám filosofie“ se týkal především osoby M. Heideggera. Třetí blok zahrnoval čtyři přednášky na téma pragmatismus a jeho různé výklady a pojetí v pracích současných pokračovatelů tohoto filosofického směru. Čtvrtý blok „Meditace o základech vědy“ vycházel ze zamyšlení nad problémy a povstáním jevů – mezi jejich zrozením a uchopením. Na této Letní filosofické škole si účastníci mohli poslechnout přednášky týkající se historických, filosofických, religionistických a matematických témat.

V roce 2011 se Letní filosofické školy zúčastnilo 222 posluchačů a 29 přednášejících.¹⁸⁰

2.3.2 Shrnutí obsahů Letních filosofických škol

Na základně programů Letních filosofických škol můžeme konstatovat, že v prvních letech byly školy ryze filosofického charakteru. Teprve v roce 1994 se začal Karel Floss zabývat průsečíky filosofie a teologie. V témže roce P. Vopěnka řešil vztahy mezi matematikou, vědou a teologií.

Z programů tedy vyplývá, že se až od roku 1996 v rámci Letních filosofických škol přednášela témata, která lze považovat za religionistická, teologická a matematická.

Teprve v roce 2001 se na programu objevily přednášky zabývající se tématem mezináboženského dialogu.

Můžeme konstatovat, že se od roku 2001 do roku 2011 na programu Letních filosofických škol objevovaly přednášky, které se zabývaly tématem mezináboženského dialogu. Tyto přednášky byly zaměřeny pouze na dialog mezi abrahámovskými náboženstvími.

Z detailní analýzy programů Letních filosofických škol vyplývá, že jsou tyto školy zaměřeny multidisciplinárně. Religionistika tvoří v rámci Letních filosofických škol jeden celek s teologií, filosofií, přírodními vědami a výtvarným uměním. Lze tvrdit, že na Letních filosofických školách dochází k propojení vědy a osobního života. Právě

¹⁸⁰ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2011*, s. 9.

v tomto propojení tkví specifická jednotlivých škol. Karel Floss specifickou Letních filosofických škol charakterizuje takto:

„V Sázavě je prostředí otevřené a tvořivé. K věcem víry tu byla vždy úcta, ale žádné vyžadování nějakého pravověří, aby tu mohl někdo být nebo nebýt. Každý, kdo otevřeně hledal smysl života a chtěl se podílet na spolupráci lepší společnosti, byl vítán. Domnívám se, že se na Letních filosofických školách projevila vrcholná symbióza mezi vrcholnou vědou a hlubokou vírou.“¹⁸¹

2.4 Reflexe Letních filosofických škol v českých médiích

V této části mé diplomové práce se pokusím zmapovat ohlasy na Letní filosofické školy v Sázavě v českých médiích. Vzhledem k poměrně malému počtu zdrojů budu tyto příspěvky dělit na články, které vyšly v celostátních médiích, regionálních médiích a na internetu.

U většiny příspěvků jsem vycházela ze sborníku *Sázavsko*. Dále jsem pracovala s články, které vyšly ve *Sklářských listech*, *Sázavských listech* a *Obzorech Kutnohorska*. V textu je dále uveden článek z religionistického časopisu *Dingir*. Také jsem pracovala s články z databáze TamTam. Tyto články jsou dostupné z www.anopress.cz.

O činnosti Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios byly rovněž natočeny dokumentární pořady (televizní i rozhlasové). V roce 1998 se na stanici Vltava odvysílal hodinový pořad „Odkaz svatého Prokopa a naše přítomnost“. V tomto rozhlasovém vysílání mluvil K. Floss a P. Piřha. V roce 2000 se v rámci Letní filosofické školy natočil dokument pod názvem „Filosofie a víra“. Obsahem dokumentu byly reakce účastníků na Letní filosofickou školu. Tento krátký film vysílala Česká televize 27. srpna 2000. Bohužel jsem se k těmto materiálům osobně nedostala a tyto příspěvky tak nejsou v textu diplomové práce zpracovány.

¹⁸¹ Osobní rozhovor s Karlem Flossem, Sázava, 26.9.2012.

2.4.1 Reflexe Letních filosofických škol v celostátních médiích

V roce 2000 vyšel v *Mladé frontě Dnes* článek pod názvem „Studenti se v letní škole věnovali filosofii i umění“.¹⁸²

Autor v úvodu informuje čtenáře o tom, že město Sázava bylo v uplynulých dnech dějištěm setkání studentů s předními osobnostmi kultury z republiky i ze zahraničí.¹⁸³

Autor poukazuje na to, že se v rámci této Letní filosofické školy konalo i dvoudenní mezinárodní symposium s názvem „Civilizace, kultura a eschatologie“. Symposia se zúčastnili čeští a také zahraniční univerzitní pedagogové z Ruska, Slovenska a Švýcarska.¹⁸⁴

Součástí akce jsou nejen přednášky a semináře, ale i fyzická práce. Dopoledne studenti pracují ve prospěch obce a teprve odpoledne se věnují přednáškám a sportu. Nezapomíná se ani na kulturu. V rámci Školy vidění, vedené akademickým malířem Radoslavem Kutrou, se studenti snaží prostřednictvím svých maleb objevovat malířský svět.¹⁸⁵

Tyto Letní filosofické školy se konají od roku 1991 a každoročně je navštíví několik stovek studentů.

V roce 2003 zakladatel nadace Karel Floss publikoval v časopise *Dingir* článek pod názvem „Světový étos u nás“.¹⁸⁶

V úvodu svého příspěvku cituje reakce vybraných účastníků, kteří v letech 1991-2002 navštívili Letní filosofickou školu v Sázavě. Jako první uvedl Karel Floss pocity Petra Piřhy:

„V Sázavě se po listopadu 1989 vytvořilo pozoruhodné hnutí. Sjíždějí se sem mladí lidé, aby poslouchali přednášky předních našich i zahraničních osobností, přičemž mimořádné jsou v nadaci dvě věci: dopoledne studenti pracují fyzicky ve prospěch obce a odpolední myšlenkové setkání se mimo jiné zaměřuje také na vztah mezi Východem a Západem. Obojím se silně navazuje na Prokopův odkaz.“¹⁸⁷

¹⁸² Autor neuveden. „Studenti se v letní škole věnovali filozofii i umění“. *Mladá fronta Dnes*. 22.7.2000, roč. 11, č. 169, s. 4.

¹⁸³ Autor neuveden, „Studenti se v letní škole věnovali filozofii i umění“, s. 4.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Floss, Karel. „Světový étos u nás“. *Dingir*. 2003, roč. 6, č. 3, s. 83.

¹⁸⁷ K. Floss, „Světový étos u nás, s. 83.

Dalším autorem, kterého ve svém příspěvku Karel Floss cituje, je Stanislav Sousedík: „Zaradoval jsem se, že skrytý, zdánlivě jakoby definitivně vyschlý pramen duchovního života, vytryskl znovu a budí mladou i starší generaci k nové naději.“¹⁸⁸

Jako poslední uvedl Karel Floss reakci Zdeňka Neubauera: „Iniciativa nadace Prokopios je nepřeslechnutelným slovem, vybízejícím k duchovní obnově naší země.“¹⁸⁹

Karel Floss je přesvědčen, že se nadaci podařilo propojit tvůrčím způsobem filosofické a teologické bádání s exaktní vědou (konkrétně matematikou a fyzikou) a výtvarným uměním (v tomto případě malířstvím). A tak i na třinácté Letní filosofické škole bylo možné opět spatřit kruhy filosofů a v jejich blízkosti malující mladé lidi, kteří se spolu navečer sešli ke společným úvahám a výhledům.¹⁹⁰

Podle slov Karla Flosse: „Se všichni účastníci Letních filosofických škol pokoušejí o nové tvůrčí vazby mezi vědou, filosofií, tvorbou a ústředními prvky křesťanské zvěsti – vše v duchu nejširšího mezikulturního a mezináboženského dialogu.“¹⁹¹

2.4.2 Reflexe Letních filosofických škol v regionálních médiích

V roce 1995 bylo ve sborníku *Sázavsko* publikováno několik příspěvků týkajících se Letní filosofické školy v Sázavě.

Jako první lze jmenovat článek Jana Andrese nesoucí název „Duch sázavských setkání“.¹⁹²

Autor vidí význam těchto Letních škol především:

„V nakažlivé tvůrčí atmosféře, která musela infikovat každého ze zúčastněných. Mladí lidé byli k sobě pozorní jako rodina o Vánocích s tím rozdílem, že namísto poletujícího sněhu za okny metala odlesky rozpálená hladina řeky Sázavy. Vztyčování vertikál a výchova tolik potřebných osobností se tedy děje, přičemž sázavská nadace Prokopios k tomu přispívá nemalou měrou.“¹⁹³

¹⁸⁸ K. Floss, „Světový étos u nás, s. 83.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ Tamtéž.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² Andres, Jan. „Duch sázavských setkání“. *Sázavsko, dějiny, tradice, současnost*. 1995, roč. 3, s. 112-113.

¹⁹³ J. Andres, „Duch sázavských setkání“, s. 112-113.

Jako další lze uvést článek Václava Žilinského „Uskutečněný sen“.¹⁹⁴

V úvodu autor poukazuje na svá školní léta, na která nemá moc dobré vzpomínky. Dále upozorňuje na to, že člověk ve škole celé hodiny jen pasivně seděl a poslouchal, obzvláště na vyšším studiu. Přednášející četli svá skripta, která si kdysi za mladých let vypracovali.¹⁹⁵

V závěru příspěvku autor přiznává:

„Tehdy jsem snil o škole, která by byla rozhovorem ve společenství stejně založených a smýšlejících – jako byla Platónova Akademie nebo Epikurova Zahrada. Když jsem dostal pozvání účastnit se Letní filosofické školy v Sázavě, zjistil jsem, že můj sen se docela dá uskutečnit. Sešli se tam nadšenci z řad studentů i profesorů. Bydleli společně, stravovali se společně. Mladší dopoledne pracovali na ekologických zakázkách a odpoledne se konala kolegia na různá filosofická témata. Doufám, že nadace bude zdárně pokračovat i v budoucnu a Sázava se tak stane v české filosofické tradici pojmem.“¹⁹⁶

Jako poslední příspěvek, který vyšel ve sborníku *Sázavsko* v roce 1995, lze jmenovat článek Tomáše Halíka „Prokopios – místo obnovy“.¹⁹⁷

Autor hned v samém úvodu článku vzpomíná na svou první účast na Letní filosofické škole v Sázavě, která se uskutečnila v roce 1994:

„V dosti spartánském, o to však romantičtějším prostředí, pobývá zajímavé uskupení lidí, které dlužno říci, že daleko zřetelněji než soudobé univerzitní instituce naplňuje obsah a původní záměr pojmu university, jakožto pracovního a životního společenství učitelů a žáků hledajících společně pravdu. Ve společenství Prokopios nelze doktrinářsky předpokládat hotové poznatky k nekritickému přejímání. Vládne tam atmosféra společného zkoumání, tázání, diskuze, sdílení zkušeností. Přednáší se tam dobře – člověk cítí žízňavý zájem a vděčnost, ale i ochotu domýšlet a úctu k názorům a osobě druhého.“¹⁹⁸

V závěru příspěvku autor přichází s myšlenkou:

„O potřebnosti takového kulturního a duchovního počínu není sporu, zájem mladých lidí, kompetence učitelů a organizátorů i ochota kvalifikovaných lektorů přispět do programu je již nepochybně prokázána. Je ovšem stále potřeba obětavosti lidí

¹⁹⁴ Žilinský, Václav. „Uskutečněný sen“. *Sázavsko, dějiny, tradice, současnost*. 1995, roč. 3, s. 114.

¹⁹⁵ V. Žilinský, „Uskutečněný sen“, s. 114.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ Halík, Tomáš. „Prokopios – místo obnovy“. *Sázavsko, dějiny, tradice, současnost*. 1995, roč. 3, s. 115-116.

¹⁹⁸ T. Halík, „Prokopios – místo obnovy“, s. 115.

v mnohém směru – od materiálního zabezpečení a do budování fyzického prostředí až po stálou invenci v rozvíjení a obohacování programu.¹⁹⁹

V roce 1996 vyšel v *Boleslavském deníku* článek s názvem „Prokopios pomáhá obnovit tradice Sázavy“.²⁰⁰

Autor článku v samém úvodu seznamuje čtenáře s jedním z hlavních cílů nadace, tím je podle zakladatelů: „Rozvoj mladých osobností v souladu s prokopskými kulturními tradicemi a s ekologickou obnovou sázavské oblasti.“²⁰¹

Bývalý starosta města Josef Hrabaň uvedl, že nadace usiluje o to, aby se Sázava stala opět centrem nových humanistických myšlenek, jak tomu bylo v 11. století. Každoročně se o prázdninách sjede do Sázavy několik desítek studentů, kteří se zúčastní Letní filosofické školy. O stěžejních otázkách kultury, náboženství a života zde s nimi diskutují domácí i zahraniční osobnosti, které mají vztah k cílům nadace.²⁰²

Ve stejném roce publikovala Irena Flossová článek „Letní filosofická škola v Sázavě již po čtvrté, ale i po šesté“²⁰³, který vyšel ve *Sklářských listech*.

Autorka hned v úvodu upřesňuje, zda se v roce 1996 konala čtvrtá či šestá Letní filosofická škola. Konečné číslo vychází z toho, v jakém roce stanovíme oficiální začátek Letních filosofických škol. Šestý ročník Letní filosofické školy můžeme počítat od doby, kdy byly na Sázavě zahájeny filosofické semináře pro absolventy 1. ročníků filosofické fakulty na univerzitě Palackého, jako rozšíření a pokračování řádného studia pro zájemce. Čtvrtý ročník autorka počítá od roku 1993, kdy byla zaregistrována nadace Prokopios jako Vzdělávací a ekologické centrum se statutem a základním programem činnosti.²⁰⁴

I tento rok zahrnovala Letní filosofická škola přednášky našich předních filosofů s diskusemi v odpoledních hodinách, pracovní činnost pro zvelebení obce dopoledne i sport a společné kulturní pořady ve večerním čase.²⁰⁵

¹⁹⁹ T. Halík, „Prokopios – místo obnovy“, s. 115.

²⁰⁰ Autor neuveden. „Prokopios pomáhá obnovit tradice Sázavy“. [online], 9.12.1996 [citováno 2012-08-24]. URL:<<http://www.anopress.cz>>.

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Flossová, Irena. „Letní filosofická škola v Sázavě již po čtvrté, ale i po šesté“. *Sklářské listy*. 1996, roč. 1, č. 8, s. 3.

²⁰⁴ I. Flossová, „Letní filosofická škola v Sázavě již po čtvrté, ale i po šesté“, s. 3.

²⁰⁵ Tamtéž.

V roce 1997 vyšel ve sborníku *Sázavsko* článek Petra Vopěnky „Prokopios - vzpomínky a snad i kontinuita“.²⁰⁶

Autor ve svém příspěvku vzpomíná na sedmdesátá a osmdesátá léta, kdy se lidé zúčastňovali přednášek a seminářů, které byly mnohdy vládnoucí mocí ostře sledované. Podle Vopěnky se atmosféra těchto pronásledovaných přednášek vytratila spolu s návratem svobody do naší země. Minulý režim totiž až příliš zřetelně dával najevo, že vzdělání v pravém slova smyslu je pro něj nežádoucí. To mělo podle autora za následek, že si lidé dobře uvědomovali cenu vzdělání. Vopěnka se domnívá, že v dnešní době je toto vědomí velmi oslabeno a mnozí studenti mají dojem, že pro své vzdělání nemusejí sami nic dělat a že jim ho vysoké školy poskytnou. Takže stačí jen trpně vstřebávat to, co je jim předkládáno. Podle Vopěnky si pletou vzdělání s profesí. Autor je přesvědčen, že tomuto obrazu pak odpovídá i duchovní život na našich univerzitách.²⁰⁷

Závěr článku dokončuje Vopěnka těmito slovy:

„A přece, kontinuitu ducha zvědavosti a touhy po vzdělání jsem opět našel – je jimi prodchnut Prokopios. Přetrvávají v tomto prázdninovém společenství, v němž se dokonce nikdo ani nemusí obávat represí ze strany úřadů. Přejeme si, aby duch tajných přednášek a seminářů zde přebýval i nadále.“²⁰⁸

V roce 1998 publikovala Irena Flossová ve *Sklářských listech* článek nesoucí název „Centrum Prokopios a jeho letní aktivity“.²⁰⁹

Flossová hned úvodu zmiňuje, že se již poosmé bude konat Letní filosofická škola v Sázavě, která si podle autorky:

„Vytvořila nejen dobrou tradici, ale přitahuje řadu našich předních osobností natolik, že si bez ní léto nedovedou ani představit. Letní filosofická škola má svůj řád, z něhož nevybočí ani letos, přičemž se v jejím rámci uskuteční druhá část trojdílného mezinárodního symposia nazvaného Východ a Západ – tisíc let zrání Evropy.“²¹⁰

²⁰⁶ Vopěnka, Petr. „Prokopios - vzpomínky a snad i kontinuita“. *Sázavsko, dějiny, tradice, současnost*. 1997, roč. 4, s. 111.

²⁰⁷ P. Vopěnka, „Prokopios - vzpomínky a snad i kontinuita“, s. 111.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ Flossová, Irena. „Centrum Prokopios a jeho letní aktivity“. *Sklářské listy*. 1998, roč. 3, č. 6, s. 2.

²¹⁰ I. Flossová, „Centrum Prokopios a jeho letní aktivity“, s. 2.

Irena Flossová je přesvědčena, že iniciativy Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios a zejména její Letní filosofické školy pronikly již silně do podvědomí naší kulturní veřejnosti. Podle autorky tomu nasvědčuje i skutečnost, že bývalý ministr školství Petr Piňha v pořadu rozhlasové stanice Vltava ocenil činnost nadace Prokopios natolik, že ji nazval důstojným pokračováním Prokopova díla a práce jeho následovníků ve 20. století.²¹¹

V závěru článku autorka seznamuje čtenáře s programem osmé Letní filosofické školy.

V roce 1999 vyšel v *Obzorech Kutnohorska* článek pod názvem „Duchovní rozměr života Sázavy nepatří historii“.²¹²

Autor se ve svém článku zabývá především historií Sázavy a vznikem Nadace Světový étos – Centrum Prokopios. Také zaměřil svůj zájem na historii a obsah Letních filosofických škol, které neodmyslitelně patří k činnosti nadace.

V závěru příspěvku cituje některé reakce účastníků Letních filosofických škol. Jako první uvedl reakci J. Brdického:

„Symposium – dalekohledné hledání podaných rukou, obklady na sopečné rány (tažení proti větrným mlýnům), proboha, co s tím, věřit nebo poshovět? Vše to ve mně, pokličku nezvedám, co tak si sednout k malířům a jen se dívat, co tak se sklonit k Mistru Kutrovi a nebát se vidění?... Kopali jsme cestu kolem kostela, Dan, Zdeněk a já. Mluvíme, opřeli jsem se o krumpáč. Hledáme ráj, a už je tu... Děkuji za víru. Někdo si vzpomněl, že je v sýpkách zrní. Děkuji, že mohu přebírat dny jako Popelka a cítit neznatelný růst. Pravda je tichá a předvádí se zjasna. Žádný zápas, světlo samo odhání. Jíme z jednoho hrnce a na zdi visí Komenský...“²¹³

Jako další uvádí autor reakci M. Novákové:

„Důležité je, že tu malujeme ve zvláštním společenství – a tak poznáme lépe nejen umění, ale i sebe. Nejde o školu v klasickém slova smyslu, jde o společenství lidí, kteří jdou za jedním cílem – opravdovým viděním. Je to Škola vidění, která nekončí diplomem, ale návrhem na život!“²¹⁴

²¹¹ I. Flossová, „Centrum Prokopios a jeho letní aktivity“, s. 2.

²¹² Autor neuveden. „Duchovní rozměr života Sázavy nepatří historii“. *Obzory Kutnohorska*. 1999, roč. 10, č. 2, s. 4.

²¹³ Autor neuveden. „Duchovní rozměr života Sázavy nepatří historii“, s. 4.

²¹⁴ Tamtéž.

Jako poslední cituje autor pocity D. Heidera:

„Chci se zmínit o duchu komunity, který zde krystalizuje. Je to atmosféra vznikající ze sdílení společných ideálů. Jejich účinnost spočívá v tom, že působí na člověka zepředu, z budoucnosti – táhnou jej, spoluotevírají mu budoucnost. To, co nedovoluje přehrada katedry na vysoké škole, to zde vyplývá jakoby zcela samozřejmě. Vidět přednášející nejen na přednáškách, ale také mimo ně, jak žijí, je plodné ve dvou směrech – jejich životní praxe nám osvětluje jejich přednáškové teorie, jejich teorie nám dává nahlédnout, proč právě takto žijí. Teorie a praxe se v sázavské nadaci stává jedním. Posílení, které zde čerpám, probouzí ve mně smysl pro hodnotu dějinného okamžiku, který je předpokladem každého našeho jednání.“²¹⁵

V roce 2001 vyšel v *Sázavských listech* článek s názvem „Letní filosofická škola vstupuje do druhého desetiletí, aby podpořila dialog mezi civilizacemi“.²¹⁶

V úvodu autor čtenářům připomíná, že nejen o základních pojmech filosofie, ale také o lásce jako předpokladu k dialogu mezi civilizacemi se bude přednášet a diskutovat na Letní filosofické škole, kterou v Sázavě U Martina pořádá již po jedenácté Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios.²¹⁷

V další části autor seznamuje čtenáře s programem této jedenácté Letní filosofické školy. Zmiňuje, že k přednáškám a diskusím byli pozváni Egon Bondy, Tomáš Halík, Stanislav Sousedík aj.²¹⁸

Článek zakončuje pozváním na dva koncerty staré hudby souboru Societas incognitorum.²¹⁹

V roce 2002 vyšlo ve sborníku *Sázavsko* několik článků, jejichž autory jsou studenti, kteří se účastní Letních filosofických škol v Sázavě.

Jako první lze uvést článek Přemysla Dvorského nesoucí název „O tom, co je Sázava“.²²⁰

Dvorský hned v úvodu svého příspěvku vzpomíná na první návštěvu Letní filosofické školy v Sázavě: „Již při prvním pobytu se kolem mne vytvořilo něco,

²¹⁵ Autor neuveden, „Duchovní rozměr života Sázavy nepatří historii“, s. 4.

²¹⁶ Autor neuveden. „Letní filosofická škola vstupuje do druhého tisíciletí, aby podpořila dialog mezi civilizacemi“. *Sázavské listy*. 2001, roč. 3, č. 6, s. 5.

²¹⁷ Autor neuveden, „Letní filosofická škola vstupuje do druhého tisíciletí, aby podpořila dialog mezi civilizacemi“, s. 4.

²¹⁸ Tamtéž.

²¹⁹ Tamtéž.

²²⁰ Dvorský, Přemysl. „O tom, co je Sázava“. *Sázavsko, dějiny, tradice, současnost*. 2002, roč. 9, s. 111-120.

na co jsem z žádných škol nebyl zvyklý – lidské společenství, které chce spolupracovat a studovat za jediným účelem – hledat pravdu.²²¹

David Mik je autorem článku „Filosofická škola v Sázavě“.²²²

I tento student ve svém příspěvku vzpomíná na čas strávený v každoročně konaných Letních filosofických školách. Mik je přesvědčen, že všechna sázavská setkání spojuje jediná otázka - jaké hodnoty dnes mohou sjednocovat či pomoci odsoudit nesourodé zájmy, když kterýkoli z nich může vlastními slovy obhájit spravedlnost svých nároků?

Autor poukazuje na to, že kromě každodenních zájmů nespojují účastníky Letních filosofických škol ani ideologická přesvědčení, ani náboženské vyznání. Mik si není jistý, zda se smysl prokopiovských setkání daří naplňovat a jestli je samo jejich předsevzetí smysluplné vzhledem k očekáváním, která vzbuzují.²²³

Jako další lze uvést článek Daniela Heidera „Atmosféra Letní filosofické školy“.²²⁴

Také tento student vzpomíná na chvíle strávené v Sázavě. Heider upozorňuje na to, že společenství, ve kterém lidé společného zájmu vytvářejí atmosféru vzájemné důvěry je v dnešní individualistické době velkou vzácností. Autor je přesvědčen, že vejde-li někdo do areálu nadace, nemůže nevidět ducha bezprostřednosti, přítomnosti a důvěrnosti, tedy rysů, které podle Heidera charakterizují společenství. Heider ve svém příspěvku připomíná, že vybudovat už samotné přátelské prostředí je jistým úspěchem, neboť budování mezilidských vztahů patří podle autora k nejnáročnější stavbě. Vidí nadaci jako společenství, ve kterém se schází katolík s protestantem, striktní racionalista s fideistou, vyznavač astrologie s pragmatikem, marxista s konzervativcem, ateista s mysticky založeným člověkem a vyznavač jógy s evropocentristou. Heider se domnívá, že onen společný tmel je touha, láska k moudrému, dobrému, krásnému a pravdivému. Letní filosofické školy v Sázavě vnímá autor jako místo hlubokých a zajímavých setkání, která člověka povznesou a probouzí v něm naději.²²⁵

²²¹ P. Dvorský, „O tom, co je to Sázava“, s. 119.

²²² Mik, David. „Filosofická škola v Sázavě“. *Sázavsko, dějiny, tradice, současnost*. 2002, roč. 9, s. 120-121.

²²³ D. Mik, „Filosofická škola v Sázavě“, s. 121.

²²⁴ Heider, Daniel. „Atmosféra Letních filosofické školy“. *Sázavsko, dějiny, tradice, současnost*. 2002, roč. 9, s. 122-123.

²²⁵ D. Heider, „Atmosféra Letní filosofické školy“, s. 122-123.

2.4.3 Reflexe Letních filosofických škol na internetu

V roce 2007 napsal Vít Machálek článek s názvem „Nadace Světový étos na Sázavě“²²⁶.

Machálek ve svém příspěvku velmi kladně hodnotí překlad knihy *Světový étos. Projekt*.²²⁷ Právě tato kniha Machálka v polovině devadesátých let ovlivnila natolik, že se od té doby ze všech svých sil snaží přispívat k úsilí o mezináboženské dorozumění. Autor přiznává, že bez aktivit spojených s Tübingen mohla jeho životní cesta vypadat úplně jinak.²²⁸

Na Letních filosofických školách se podle Machálka setkávají v atmosféře dialogu, sdílení zkušeností a velké otevřenosti nejruznější lidé, od univerzitních profesorů po studenty a hledače všeho druhu. Machálek upozorňuje na ještě reprezentativnější setkání, která představují mezinárodní sympozia, z nichž první se konalo v roce 1997.²²⁹ Samotný závěr článku autor dokončuje těmito slovy:

„Těší mě, že jsem po Hansi Küngovi, které ho jsem navštívil v Tübingen roku 1998, mohl poznat i jeho českého přítele a spolupracovníka Karla Flosse. Oba patří k lidem, schopným předávat druhým až nakažlivým způsobem nadšení pro ideje mezináboženského dorozumění a světového étosu. Jsem rád, že takoví lidé jsou. Náš svět, ve kterém jinak nadšení pro své ideály šíří spíš nesnášenliví fanatikové, by jich potřeboval co nejvíc.“²³⁰

V roce 2008 uveřejnil Vít Machálek článek nesoucí název „XVIII. Letní filosofická škola na Sázavě“.²³¹

Machálek hned v úvodu svého článku zmiňuje, že program Letní filosofické školy v roce 2008 je ve znamení osmdesátých narozenin v Německu žijícího teologa a průkopníka mezináboženského dialogu Hanse Künga.²³²

²²⁶ V. Machálek. „Nadace Světový étos na Sázavě“. [online], 7.7.2007 [citováno 2012-08-25]. URL: <http://mezinabozensky-dialog.blogspot.cz/2007/07/nadace-svetovy-etos-na-sazave.html>.

²²⁷ Küng, Hans. *Projekt Weltethos*. München: Piper 1990. V českém překladu: Küng, Hans. *Světový étos. Projekt*. Zlín: Archa, 1992.

²²⁸ V. Machálek. „Nadace Světový étos na Sázavě“. [online], 7.7.2007 [citováno 2012-08-25]. URL: <http://mezinabozensky-dialog.blogspot.cz/2007/07/nadace-svetovy-etos-na-sazave.html>.

²²⁹ Tamtéž.

²³⁰ Tamtéž.

²³¹ V. Machálek. „XVIII. Letní filosofická škola na Sázavě“. [online], 9.7.2008 [citováno 2012-08-24]. URL: <http://machalek.bigblogger.lidovky.cz/c/41805/XVIII-Letni-filosoficka-skola-na-Sazave.html>.

²³² Tamtéž.

Machálek v krátkosti představuje Küngovu knihu *Světový étos. Projekt*.²³³ Küng v této své publikaci rozebírá společné etické normy velkých světových náboženství, které jejich vyznavače nepodmíněně zavazují a které by se v zájmu přežití lidstva měly stát základem jednotného planetárního étosu. K těmto normám patří nejen příkázání nezabíjet, nekrást, necizoložit atd., ale také tzv. „zlaté pravidlo“, které je obsaženo v židovství, křesťanství, islámu, hinduismu, buddhismu, konfucianismu i v dalších náboženstvích a mravně zavazující i lidi bez vyznání: „Jak byste chtěli, aby druzí jednali s vámi, tak vy ve všem jednejte s nimi!“²³⁴

Machálek ve svém příspěvku poukazuje na fakt, že k šíření ideálů míru, mezináboženského dialogu a porozumění založeného na společných etických hodnotách aktivně přispívají i Küngovi čeští spolupracovníci v čele s Karlem Flossem. Již koncem osmdesátých let začaly na Sázavě neformální aktivity, usilující v duchu odkazu sázavského světce opata Prokopa o formování vzdělaných, duchovně a mravně vyspělých osobností, které budou schopny přispívat k dobru celé společnosti.²³⁵

Stejně jako v předešlém příspěvku Machálek opakuje, že nadace pořádá od roku 1991 Letní filosofické školy, na kterých se nejrůznější lidé, od univerzitních profesorů po studenty a hledače všeho druhu, setkávají v atmosféře dialogu, sdílení zkušeností a velké otevřenosti.²³⁶

Machálek doporučuje účastnit se Letní filosofické školy těm, kteří se nechtějí poddávat neblahému trendu dnešní doby zaměřené na konzum a osobní prospěch. Autor se domnívá, že česká duchovní a filosofická tradice má k Projektu Světového étosu mimořádně blízko. Podle autora stačí ocitovat slova T. G. Masaryka, dokonale souznící s myšlenkami Hanse Künga: „Nepotřebujeme mravnosti a náboženství in abstracto, v soustavách a knihách, ale v životě, v hospodářství, v politice. Etika není pro psací stůl, náboženství není pro kostel.“²³⁷

²³³ Küng, Hans. *Projekt Weltethos*. München: Piper 1990. V českém překladu: Küng, Hans. *Světový étos. Projekt*. Zlín: Archa, 1992.

²³⁴ V. Machálek. „XVII. Letní filosofická škola na Sázavě“. [online], 9.7.2008 [citováno 2012-08-24]. URL: <<http://machalek.bigblogger.lidovky.cz/c/41805/XVIII-Letni-filosoficka-skola-na-Sazave.html>>.

²³⁵ Tamtéž.

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ Tamtéž.

V roce 2009 vyšel článek „Svědectví o Letní filosofické škole“²³⁸, jehož autorem je Jakub Raida.

Autor hned v úvodu svého článku zdůrazňuje fakt, že se nejedná pouze o akci filosofickou, ale také matematickou. Dále Raida poukazuje na výskyt teologických témat a je přesvědčen, že první tři dny v programu Letní filosofické školy patřily především křesťanským tématům. Záhy velmi kladně hodnotí skutečnost, že tato témata byla řešena pouze filosofy, ne teology.²³⁹

Na Sázavu podle autora přijelo mnoho lidí - mladí, staří, dokonce i rodiny s dětmi. Raida se domnívá, že zde zavládl na celé dva týdny skoro až idealistický komunismus, neboť i když zde bylo markantní rozlišení podle titulů a vědomostí, tak každý s každým diskutoval jako rovný s rovným. Autor na Letní filosofické škole nezaregistroval snahy o mezináboženský dialog, což je podle Karla Flosse jedním z hlavních cílů Nadace Světový étos – Centrum Prokopios.²⁴⁰

Raida hodnotí konání Letních filosofických škol kladně: „Nemusíte být zrovna filosofové a ani ve filosofii nemusíte být zvlášť kováni, stačí jen, jestli máte rádi zajímavé věci ze všech různých koutů lidského poznání.“²⁴¹

2.4.4 Shrnutí reflexí Letních filosofických škol v Sázavě

Na základně uvedených příspěvků můžeme konstatovat, že nejvíce článků bylo publikováno v regionální mediích, a to přímo ve sborníku *Sázavsko*.

Ve sborníku *Sázavsko* zveřejnili své příspěvky účastníci Letních filosofických škol z řad posluchačů i z řad přednášejících.

Můžeme si také všimnout faktu, že se účastníci nijak zvlášť nevyjadřovali k obsahům Letních filosofických škol. Většina z nich zdůrazňovala jejich příjemnou atmosféru a společenství milých lidí, které se během konání těchto škol vytvořilo.

²³⁸ J. Raida. „Svědectví o Letní filosofické škole“. [online], 25.7.2009 [citováno 2012-08-25]. URL: <<http://www.postreh.com/phprs/view.php?cislocclanku=2009072502>>.

²³⁹ Tamtéž.

²⁴⁰ Tamtéž.

²⁴¹ Tamtéž.

Pouze jeden článek týkající se Letních filosofických škol byl publikován v religionistickém časopise *Dingir*. Jeho autorem byl sám zakladatel nadace Karel Floss.

Na základě těchto faktů lze soudit, že Letní filosofické školy mají jistou odezvu v okolí města Sázavy, nepodařilo se jim však dostat do podvědomí širší veřejnosti a ani tyto letní akce nijak výrazně neovlivnily české religionisty, kteří by na toto téma zveřejňovali články v religionistických publikacích a časopisech.

2.5 Srovnání aktivit Karla Flosse s aktivitami Hanse Künga

V této kapitole přiblížím kontakty Karla Flosse s Hansem Küngem. Taktéž se zaměřím na společné rysy v jejich životech. V poslední části se pokusím srovnat aktivity Karla Flosse s aktivitami Hanse Künga, to především na základě české a německé nadace.

2.5.1 Hans Küng v životě Karla Flosse

Hans Küng přispěl nemalou měrou k vývoji nábožensko-kulturního duchovního obzoru Karla Flosse a z toho důvodu jej Karel Floss považuje za jednoho ze svých největších duchovních dobrodinců. Osobně se s ním Floss setkal až po sametové revoluci na jubilejní konferenci časopisu *Concilium* v Lovani v září 1990. Tehdy ale z jeho díla čerpal už dobré čtvrt století významné podněty, důležité pro řešení zásadních osobních i společenských problémů. Karel Floss díky Küngově velkorysosti dostával většinu jeho děl krátce po jejich vydání.²⁴²

Od roku 1990 podnikl Karel Floss již několik pracovník cest do Tübingen. Doposud se jeho poslední cesta konala v roce 2008, kdy se Karel Floss a Pavel Hošek zúčastnili slavnostního shromáždění, které se pořádalo při příležitosti osmdesátých narozenin Hanse Künga v německém univerzitním městě Tübingen.²⁴³

V životě Karla Flosse a Hanse Künga můžeme najít mnoho společného. Oba se po ukončení gymnázia vydali studovat filosofii. Hans Küng k tomu ještě přidal studium teologie a v roce 1954 byl v Římě vysvěcen na kněze. Karel Floss dříve také přemýšlel

²⁴² K. Floss, *Hledání duše zítřka*, s. 264.

²⁴³ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2008*, s. 4.

o povolání kněze, ale postupem času od této myšlenky opustil.²⁴⁴ Hans Küng i Karel Floss se během svého života věnovali pedagogické činnosti. Hans Küng vyučoval na katolické teologické fakultě v Tübingen a Karel Floss na katedře filosofie FF UP v Olomouci. Hans Küng i Karel Floss jsou přesvědčeni o nutnosti „světového étosu“. Z toho důvodu oba působí v nadacích, které se snaží o rozšíření této myšlenky mezi širší veřejnost. Karel Floss i Hans Küng oceňují snahy na poli mezináboženského dialogu.

Karel Floss jednoznačně oceňuje Küngovu prorockou angažovanost teologie v současné ekonomii a politice.²⁴⁵

2.5.2 Komparace Nadace Světový étos v Tübingen a Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios v Sázavě

Nadace Světový étos pro mezikulturní a mezináboženský výzkum, vzdělání a setkávání se sídlem v Tübingen byla založena hrabětem K. K. von Groeben v roce 1995.

Sázavská nadace byla původně registrována na jaře roku 1993 pod názvem Nadace Prokopios – vzdělávací a ekologické centrum. V roce 1998 po registraci nadací podle nového zákona změnila svůj název na Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios. Tento název přijala na základě dlouholeté spolupráce s německou Nadací Světový étos v Tübingen.²⁴⁶

K cílům německé nadace patří podle zakladatele tři hlavní okruhy:

- provádění a podpora mezikulturního a mezináboženského bádání;
- podněcování a provádění mezikulturní a mezináboženské výchovné práce;
- umožňování a podporování mezikulturního a mezináboženského setkávání, které je pro výzkumnou a výchovnou práci nezbytné.²⁴⁷

Cíle sázavské nadace lze shrnout takto:

- mezikulturní a mezináboženské vzdělávání, setkávání;
- spolupráce vědy, filosofie a výtvarného umění;

²⁴⁴ *Osobní rozhovor s Karlem Flossem*, Sázava, 26. 9. 2012.

²⁴⁵ K. Floss, *Hledání duše zítřka*, s. 328.

²⁴⁶ K. Floss, „Světový étos u nás“, s. 83.

²⁴⁷ P. Dvorský, „Sázavská Nadace Světový étos – centrum Prokopios“, s. 39.

- pravidelné soubytí a soužití jako katalyzátor duchovního růstu.²⁴⁸

Můžeme si všimnout, že nadace mají podobné cíle. Německá nadace se více zaměřuje na provádění a podporu mezikulturního a mezináboženského bádání, kdežto česká nadace se orientuje na spolupráci vědy, filosofie a výtvarného umění.

Německá nadace vynakládá velké úsilí, aby s myšlenkou „světového étosu“ byla seznámena široká veřejnost. Z toho důvodu úzce spolupracuje se školami a pedagogy. Nadace pořádá semináře a kurzy pro pedagogy, organizuje projekty pro děti a mládež, vypracovává vzdělávací materiály týkající se myšlenky „světového étosu“.

Německá nadace v minulosti uvedla multimediální projekt „*Tracing the Way*“. Jednalo se o pokus prezentovat pomocí médií vědeckou práci nadace. Na základě tohoto projektu vznikla kniha *Spurensuche*.²⁴⁹ Vydání českého překladu této knihy podpořila Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios.

Česká nadace se soustředí především na konání Letních filosofických škol, kde mimo přednášek a diskuzí probíhají i úklidové práce ve prospěch obce. Také se zabývá překlady stěžejních děl Hanse Künga.

Lze tedy konstatovat, že ačkoliv mají nadace podobné cíle, forma jejich naplňování je odlišná. Na základě činností můžeme německou nadaci považovat za aktivnější a v šíření myšlenky „světového étosu“ je zajisté dál než její česká odbočka. To je samozřejmě způsobeno i tím, že je německá nadace známější a dostává se jí v porovnání s nadací v Sázavě větší přízně od okolí, především v oblasti finanční podpory.

²⁴⁸ K. Floss; I. Flossová, *Výroční zpráva Nadace Světový étos – Centrum Prokopios za rok 2010*, s. 12.

²⁴⁹ Küng, Hans. *Spurensuche - Die Weltreligionen auf dem Weg*. München: Piper, 1999. V českém překladu: Küng, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006.

3 Terénní výzkum

Tuto kapitolu diplomové práce tvoří mé poznatky o účastnících Letní filosofické školy v Sázavě. Ty jsem získala terénním výzkumem, který probíhal ve dnech 2.-11. července 2011 v Sázavě, a následným zpracováním informací. Vzhledem k poměrně nízkému počtu účastníků jsem zvolila kvalitativní výzkum, jehož cílem bylo zmapovat otázku náboženství a víry na Letní filosofické škole v Sázavě u vybraného vzorku účastníků této školy.

Ve svém výzkumu se použítím na dosud neprozkoumané pole. Tímto tématem se totiž ještě nikdo v žádné studii nezabýval. Pouze v roce 2000 se v rámci Letní filosofické školy natočil dokument s názvem „Filosofie a víra“.

3.1 Cíle výzkumu a základní výzkumné otázky

Cílem výzkumné části diplomové práce je zmapovat otázku náboženství a víry na Letní filosofické škole v Sázavě, a to na vybraném vzorku účastníků těchto škol. Pokusím se zjistit, jakým způsobem vnímají účastníci výskyt religiozity v rámci této Letní školy. Dále mě zajímá, jaký měli účastníci postoj k náboženství před a po účasti na Letní filosofické škole, jaký mají názor na mezináboženský dialog, jak vnímají myšlenku „světového étosu“ Hanse Künga a zda znají knihy Hanse Künga. Bude vypracována sociální a geografická struktura tohoto vybraného vzorku.

3.1.1 Základní výzkumné okruhy

1. Sociální, regionální a geografická struktura respondentů
2. Postoj k náboženství před účastí na Letní filosofické škole
3. Postoj k náboženství po účasti na Letní filosofické škole
4. Vnímání religiozity v rámci Letní filosofické školy

3.2 Metoda výzkumu

Ve své práci jsem zvolila kvalitativní výzkum, který se zaměřuje na to, jak jedinci a skupiny nahlízejí, chápou a interpretují svět. K výzkumu jsem použila rozhovor, pozorování a analýzu dokumentů.

3.2.1 Analýza dokumentů

Předpokladem pro můj výzkum bylo detailně prostudovat materiály o Nadaci Světový Étos – Centrum Prokopios a také o Letních filosofických školách, které tato nadace pořádala. Poznatky jsem čerpala především ze sborníku *Sázavsko* a z výročních zpráv Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios, které mi poskytli manželé Flossovi.

3.2.2 Rozhovor

Hlavní technikou výzkumu byl rozhovor. Během svého výzkumu v Sázavě jsem používala polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami a neformální rozhovor. Domnívám se, že při mém výzkumu byla tato forma rozhovoru nejvhodnější. Díky otevřeným otázkám jsem nelimitovala odpovědi a doplňující otázky mně umožnily reagovat na zjištěná fakta. V práci uvádím přibližnou strukturu tohoto rozhovoru. Někdy nebyly otázky kladeny v přesném pořadí, v jakém jsou uvedeny v textu.

Struktura hloubkového rozhovoru:

Věk respondenta, pohlaví

Vzdělání

Oborové zařazení – povolání

Místo bydliště

1. Kolikrát jste se již účastnil/a Letní filosofické školy v Sázavě?
2. Proč jste se této Letní filosofické školy účastnil/a? Jaká jsou Vaše očekávání?
3. O jaké přednášky máte v rámci Letní filosofické školy největší zájem?
4. Jaký přínos vidíte v konání Letních filosofických škol?

5. Jste věřící? Pokud ano, jste aktivním členem některé konkrétní církve?
6. Ovlivnila Vás Letní filosofická škola v otázce náboženství a víry? Pokud ano, jakým způsobem?
7. Jaký máte názor na mezináboženský dialog? Vnímáte snahy na poli mezináboženského dialogu za podstatné?
8. Jak vnímáte výskyt religiozity v rámci Letní filosofické školy?
9. Jak vnímáte osobu Hanse Künga?
10. Znáte nějaké knihy od Hanse Künga? Pokud ano, chápete je jako teologické, filosofické či religionistické?
11. Znáte myšlenku „světového étosu“? Pokud ano, jaký na tuto myšlenku máte názor?
12. Znáte Nadaci Světový étos v Tübingen?
13. Napadá Vás nějaká otázka, kterou jsem zapoměla položit a Vy byste na ni chtěl/a odpovědět?

3.2.3 Pozorování

Další technika, kterou jsou při svém výzkumu použila, je pozorování, a to jak zúčastněné, tak nezúčastněné. Byla jsem přítomna na soukromých diskusích mezi dotazovanými účastníky Letní filosofické školy. Tyto diskuze většinou probíhaly ve volných chvílích mezi jednotlivými přednáškami či v podvečerních hodinách po ukončení celodenního programu. Také jsem se zúčastnila již zmiňovaných přednášek, kde se většina z dotazovaných aktivně zapojila do diskuse, kterou daná přednáška vyvolala.

3.3 Vzorek respondentů

Vzorek je vybrán z účastníků Letní filosofické školy v Sázavě z roku 2011. Vzorek je smíšený, jedná se o šest mužů a čtyři ženy. Odpovídá to přibližně i struktuře návštěvníků Letních filosofických škol v Sázavě, kde mírně převažuje účast mužů. S oslovenými se velmi dobře pracovalo. Všichni mi bez potíží poskytli rozhovor. Ve své diplomové práci budu tedy zpracovávat výpovědi z deseti hloubkových

rozhovorů. Ty trvaly v rozmezí od pětačtyřiceti do šedesáti minut. Rozhovory s oslovenými účastníky probíhaly v dopoledních hodinách před zahájením celodenních přednášek. Rozhovory probíhaly duálně: já – oslovený účastník. Účastníky jsem vybírala podle momentálních podmínek, jejich ochoty a možností.

3.3.1 Charakteristika respondentů

1. **Alžběta** – v době výzkumu 24 let, studentka magisterského studia oboru filosofie, žije ve městě Náchod. Letní filosofické školy se doposud zúčastnila dvakrát.
2. **Klára** – v době výzkumu 28 let, magisterské studium na Pedagogické fakultě v Plzni, nyní doktorské studium na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy, učitelka německého jazyka na střední škole, žije v Praze. Na Letní filosofické škole byla poprvé.
3. **Mahulena** - v době výzkumu 21 let, studentka bakalářského studia na Filosofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci – obor latinská filologie, žije v Olomouci. Na Letní filosofické škole byla potřetí.
4. **Štěpánka** – v době výzkumu 24 let, studentka magisterského studia na Vysoké škole ekonomické v Praze – obor politologie, žije v Praze. Na Letní filosofické škole byla doposud dvakrát.
5. **Bohdan** – v době výzkumu 67 let, důchodce, strojní inženýr, žije v Praze. Na Letní filosofické škole byl potřetí.
6. **Felix** – v době výzkumu 22 let, student bakalářského studia na Univerzitě v Plzni – obor obecná matematika, žije v Plzni. Na Letní filosofické škole byl podruhé.
7. **Karel** – v době výzkumu 27 let, magisterské vzdělání – česká filologie na Univerzitě Palackého v Olomouci, učitel českého jazyka na gymnáziu, žije v Olomouci. Na Letní filosofické škole byl doposud čtyřikrát.
8. **Martin** – v době výzkumu 25 let, středoškolské vzdělání, pracuje v knihovně, žije v Karvině. Na Letní filosofické škole byl poprvé.

9. **Tadeáš** – v době výzkumu 22 let, student – bakalářské studium na Vysoké škole polytechnické v Jihlavě – obor ekonomie a management, žije v Jihlavě. Na Letní filosofické škole byl potřetí.
10. **Tobiáš** – v době výzkumu 23 let, student – učitelství českého a latinského jazyka pro střední školy na Univerzitě Karlově v Praze, žije v Praze. Na Letní filosofické škole byl poprvé.

3.4 Sběr a analýza dat

Terénní výzkum jsem prováděla v průběhu konání Letní filosofické školy v Sázavě, a to přesně ve dnech 2.-11. července 2011. Realizovala jsem výzkumné rozhovory, které jsem po vyjádření souhlasu svých respondentů nahrávala na diktafon. Ten mi posloužil i jako výzkumný deník pro zachycení všech okolností a dojmů výzkumu.

Respondenti samozřejmě od začátku věděli, že mezi nimi provádím výzkum. Také jsem je předem informovala, že jsou tyto rozhovory zcela anonymní. V práci neuvádím přepis rozhovorů, vzhledem k jasným výpovědím účastníků a k povaze mé diplomové práce, to považuji za zbytečné. V textu neuvádím ani jejich skutečná jména. Výběr krycích jmen byl proveden na základě náhodného otevření kalendáře.

3.4.1 Otevřené kódování

Analýza kvalitativního výzkumu zpravidla začíná otevřeným kódováním. To je založené na tom, že se data, která byla při výzkumném šetření nashromážděna, rozdělují do kategorií. Zde jsou uvedeny kategorie, do kterých jsem informace třídila.

Přehled kategorií:

1. Postoj k náboženství před účastí na Letní filosofické škole
2. Postoj k náboženství po účasti na Letní filosofické škole
3. Osobní přínos z účasti na Letní filosofické škole
4. Snahy o mezináboženský dialog
5. Znalost knih Hanse Künga

6. Vnímání myšlenky „světového étosu“

3.5 Výsledky výzkumu

V této části budou prezentována data, která jsem při svém výzkumném šetření nasbírala.

3.5.1 Postoj k náboženství před účastí na Letní filosofické škole

Zde se zaměřím na to, jakou roli hraje náboženství v životě respondentů, zda jsou věřící a zda se hlásí k některé registrované církvi a náboženské společnosti.

Alžběta svůj postoj hodnotí takto: „Zatím jsem nenašla církev, která by mi mohla nabídnout uspokojivé odpovědi na mé otázky a z toho důvodu jsem se vydala cestou osobní spirituality.“ Alžběta věří v Boha.

Klára se hlásí k římskokatolické církvi, katolickou víru považuje za neoddělitelnou část svého života.

Mahulena se také hlásí k římskokatolické církvi, svou víru chápe jako něco zcela osobního a nechtěla se k tomuto tématu dále vyjadřovat.

Pro Štěpánku hraje víra a náboženství důležitou roli. V patnácti letech si přečetla Nový zákon a začala věřit v Boha. Po nastudování Nového zákona pohlíží Štěpánka na svět z úplně jiné perspektivy. Zejména si ujasnila své životní priority a více si váží druhých lidí. Štěpánka se v době výzkumu nehlásila k žádné církvi ani náboženské společnosti.

Bohdanovi před pěti lety zemřela žena. Od té doby začal studovat Bibli a zabývat se otázkou náboženství a víry. Bohdan je přesvědčen, že se mu pomocí osobní víry podařilo překonat velkou osobní ztrátu. Bohdan se hlásí k římskokatolické církvi.

Felix nedokáže svůj postoj k náboženství specifikovat. Přiznává, že tuto otázku nemá ještě zcela vyřešenou. V době výzkumu se nacházel ve fázi hledače.²⁵⁰ Felix věří na nějakou nadpřirozenou sílu, která ovládá svět, ale nemyslí si, že by to byl Bůh. V Boha tedy nevěří.

²⁵⁰ Hledač je jedinec, který aktivně vyhledává, hodnotí a kombinuje religiózní prvky z různých náboženství.

Karel nemá k náboženství žádný vztah. Svůj postoj vyjadřuje takto: „Mít víru, tedy přijímat bez důkazů, považuji za kognitivní chybu.“

Martin začal o náboženství a víře přemýšlet už v dětství. Pochází z ateistické rodiny. Na některé otázky mu nebyli jeho rodiče schopni odpovědět, a tak začal hledat odpovědi v Bibli. Martin si díky své víře připadá jako lepší člověk. V době výzkumu se hlásil k řeckokatolické církvi.

Tadeáš se zabývá studiem gnóze. Domnívá se, že cílem gnóze je objasnit původ a určení člověka a celého světa. Všichni lidé by podle Tadeáše měli hledat gnózi, protože by objevili pravdy, které by jim mohly usnadnit chápání celého světa. Tadeáš se v době výzkumu nehlásil k žádné církvi ani náboženské společnosti, ale věří v Boha.

Pro Tobiáše představuje náboženství a víra nedílnou součást jeho života. Je rád, že se i na toto téma může otevřeně bavit s účastníky Letní filosofické školy v Sázavě. Tobiáš se hlásí k Českobratrské církvi evangelické.

3.5.2 Postoj k náboženství po účasti na Letní filosofické škole

V této části se budu zabývat změnou postoje respondentů v otázce náboženství a víry po účasti na Letní filosofické škole v Sázavě. Změnili respondenti na základě přednášek, diskuzí a názorů druhých lidí svůj postoj k náboženství? Také se zaměřím na to, jak respondenti vnímají výskyt religiozity²⁵¹ na Letní filosofické škole. Tato témata jsem s respondenty rozebírala až na konci Letní filosofické školy, aby se k němu mohli vyjádřit i ti, kteří se Letní filosofické školy v Sázavě zúčastnili poprvé.

Alžběta svůj postoj k náboženství na základě účasti v Sázavě nijak výrazně nezměnila. Přiznává, že začala o názorech druhých lidí více přemýšlet a respektovat je. Má na mysli především názory týkající se náboženství a osobní víry. Alžběta výskyt religiozity pociťuje a domnívá se, že neodmyslitelně patří k Letním filosofickým školám.

Klára a Mahulena jsou o svých názorech pevně přesvědčeny a po účasti na Letní filosofické škole vůbec nezměnily svůj postoj.

²⁵¹ Termín religiozita je chápán jako přítomnost náboženství v populaci. Vzhledem k povaze této diplomové práce je používán jako přítomnost náboženství mezi účastníky a přednášejícími na Letní filosofické škole.

Klára religiozitu na Letní škole taktéž vnímá a oceňuje, že si zde může pohovořit s lidmi, které mimo lásky k moudrosti spojuje i láska k Bohu.

Taktéž Mahulena v Sázavě vnímá výskyt religiozity, líbí se jí, že jsou všichni velmi chápaví k náboženskému vyznání druhých lidí. Nikdo zde podle ní nikoho nesoudí ani nehodnotí.

Štěpánka také nepocituje nějakou změnu ve svém postoji. O náboženství se zajímá dlouhodobě a nedá se říct, že by její pohled na náboženství a víru byl tvořen přednáškami a diskusemi, které v Sázavě probíhají. Výskyt religiozity v Sázavě pocituje zřetelně a je za něj ráda. Líbí se jí, že víra vychází i od přednášejících, kteří jsou z velké části věřící a pomalu přechází na účastníky, kteří také často věří v Boha. Oceňuje symbiózu vědy a víry, ke které v Sázavě každoročně dochází.

Bohdan změnil svůj postoj k náboženství a víře v posledních pěti letech svého života. Největší zásluhu ve svém obratu přiděluje studiu Bible a také účasti na Letní filosofické škole, která k jeho změně myšlení a vnímání přispěla. Bohdan výskyt religiozity vnímá a je to jedna z věcí, proč se těchto Letních filosofických škol účastní.

Felix nemá jasnou odpověď. Člověku zde utkví nějaká myšlenka, o které pak přemýšlí, což může vést ke zbavení jistých předpokladů. Felix se zbavil některých předpokladů týkajících se islámu, přesto nezměnil svůj celkový postoj. Felix je přesvědčen, že se religiozita v rámci Letní filosofické školy objevuje výrazně. Tato škola je podle Felixe vedena v duchu náboženství a víry.

Karel si po účasti na Letní filosofické škole pouze upevnil názor, že je nejlepší neoddávat se žádné víře. Karel si je dobře vědom faktu, že pro některé lidi hraje náboženství a osobní víra důležitou roli v životě a z toho důvodu se snaží být k otázkám náboženství a víry více tolerantní. Religiozita podle Karla přirozeně na Letní filosofické škole patří, je to v základu konceptu Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios i Letních škol.

Martin svůj postoj úplně nezměnil, ale začal o některých věcech více přemýšlet, a to zejména o tématu islámu. Do doby výzkumu čerpal informace o islámu pouze prostřednictvím denního tisku, internetu, rozhlasového a televizního vysílání. Po účasti na přednášce týkající se renesanční Evropy a islámu pochopil, že své informace nečerpá z adekvátních zdrojů a do budoucna chce své poznatky čerpat z odborné literatury a je dost možné, že svůj názor na islám změní. Už teď se zbavil některých předpokladů.

Martin religiozitu v rámci Letní filosofické školy také pociťuje a je rád, že může o náboženství diskutovat s lidmi různého vyznání.

Tadeáše Letní filosofická škola určitě ovlivnila v jeho postoji. Bez účasti na přednáškách, bez diskusí s ostatními účastníky by o spoustě věcí týkajících se náboženství ani nepřemýšlel. Nyní je více tolerantnější k osobní víře druhých lidí. Po účasti na Letní filosofické škole určitě změnil názor na mezináboženský dialog, ve kterém předtím neviděl žádný význam a nyní v této aktivitě vidí východisko, jak předejít konfliktům. Tadeáš výskyt religiozity taktéž pociťuje, ale není pro něj důležitý. Trochu jím byl překvapen, když se Letní filosofické školy účastnil poprvé. Myslel si, že půjde o společenství filosofů a nyní má pocit, že jde o společenství věřících filosofů.

Vzhledem k tomu, že v době výzkumu se Tobiáš účastnil Letní filosofické školy poprvé, nebyl schopen odpovědět, zda škola ovlivnila jeho postoj k náboženství. Vše podle něj ukáže čas. Osobně však doufá, že ho účast v Sázavě ovlivní, ale ještě neví, jakým směrem. Tobiáš je přesvědčen, že religiozitu v rámci Letní filosofické školy ani nelze nevnímat. Lze to očekávat již podle názvu některých přednášek. Tobiáš oceňuje, že religiozita je velmi nenásilná a vyskytuje se zde vysoká míra tolerance.

3.5.3 Osobní přínos z účasti na Letní filosofické škole

V této části práce se budu zabývat především tím, jak vnímají účastníci konání Letních filosofických škol - v čem spatřují přínos své účasti, o jaký druh přednášek jeví největší zájem a jaká jsou jejich celková očekávání a motivace.

Tři respondenti se v době konání mého výzkumu účastnili Letní filosofické školy poprvé, tudíž ještě nemohou zhodnotit osobní přínos z těchto škol. Na druhou stranu se u nich mohu podrobněji zaměřit na důvod účasti na této škole a také na očekávání, se kterým do Sázavy přijeli.

Pro Kláru byl hlavním impulsem k zúčastnění se program XXI. Letní filosofické školy. Téma její disertační práce se týká osoby Hanse Künga. Klára se chtěla seznámit s místem, kde se mladí studenti i širší veřejnost věnuje studiu děl a myšlenek Hanse

Künga. Do Sázavy přijela především kvůli I. přednáškovému bloku: K výročí Erasma Rotterdamského. Klára očekávala, že se o osobě Hanse Künga dozví další nové informace a skutečnosti, čehož se jí dostalo. Také navázala kontakty s přednášejícími, kteří jsou ochotni s Klárou konzultovat její disertační práci.

Martin se o konání Letní filosofické školy doslechl od svých přátel, kteří se této aktivitě účastní téměř každoročně. Letní filosofické školy se zúčastnil zejména pro svůj zájem o filosofii a na programu ho zaujaly přednášky z II. přednáškového bloku: Přednášky a cvičení k dějinám filosofie. Mimo skutečnost, že si prohloubí a rozšíří své obzory, očekával, že zde pozná mnoho nových lidí, které bude pojít láska k moudrosti.

Tobiáš se Letní filosofické školy zúčastnil především kvůli jejímu programu. I Tobiáše nejvíce zaujal I. přednáškový blok: K výročí Erasma Rotterdamského. Kromě poznatků, které Tobiáš načerpal během přednášek, očekával, že se seznámí s novými lidmi, jejich názory a že dojde ke společné diskuzi. Celkově Tobiáš považuje účast na Letní filosofické škole za novou životní zkušenost.

Alžběta shledává největší přínos konání Letních filosofických škol zejména v tom, že si rozšíří či prohloubí své znalosti z oboru filosofie a také že se setká se zajímavými lidmi. Největší zájem projevuje o přednášky, které zahrnují filosofická témata.

Mahulena spatřuje v konání Letních filosofických škol největší přínos v seznámení se s novými lidmi, které spojují společné zájmy. Kladně hodnotí společné diskuze, kde si vždy vyslechne názory druhých, některé pro ni poté představují myšlenkovou inspiraci. Mahulena nemá vyhraněný druh přednášek, o které by na Letní filosofické škole jevila větší zájem. Vždy se účastní všech přednáškových bloků.

Štěpánka se účastní Letních filosofických škol zejména proto, aby navázala kontakty a vztahy se zajímavými lidmi a také z důvodu prohloubení znalostí a získání nových vědomostí. Štěpánka má největší zájem o přednášky týkající se mezináboženského dialogu.

Bohdan spatřuje přínos konání Letních filosofických škol v tom, že se může účastnit přednášek předních českých i zahraničních odborníků a následně s nimi vést obohacující diskuse. Svůj zájem zaměřuje na přednášky z oblasti matematiky a náboženství. Bohdan oceňuje, že v Sázavě dochází k propojení vědy a víry, což je mu osobně velmi blízké.

Felix shledává přínos zejména v seznámení se s ostatními účastníky a také ve společné diskuzi, která podle něho probíhá naprosto bez předsudků a není nijak zatížena společenským tlakem. Felix jeví zájem zejména o přednášky z bloku: Meditace o základech vědy. Přiznává, že přednášky z oboru historie jsou mu poměrně cizí, přesto se jich účastní, aby prohloubil své znalosti a mohl se aktivně zapojit do diskuze.

Karel je přesvědčen, že Letní filosofické školy stmelují československou filosofickou komunitu. Osobní přínos vidí v setkání se v inspirativním prostředí se ctěnými autoritami a přáteli. Doposud jevil největší zájem o přírodovědně zaměřené přednášky.

Tadeáš se účastní těchto škol především proto, že se chce stát jedním z nejlepších ekonomů v naší zemi. Je si vědom faktu, že mimo ekonomii, marketing a další ekonomické obory musí studovat také filosofii, historii či religionistiku a právě v Sázavě může znalosti z těchto oblastí neustále čerpat.

3.5.4 Snahy o mezináboženský dialog

V této části se zaměřím na téma mezináboženského dialogu, zejména na to, jak vnímají respondenti snahy o tento dialog.

Alžběta hodnotí snahy o mezináboženský dialog velmi pozitivně a oceňuje, že jsou tomuto tématu věnovány i některé přednášky v Sázavě.

Klára je přesvědčena o nutnosti mezináboženského dialogu. Osobně v něm vidí velký význam. Je přesvědčena, že by se o tomto úsilí mělo neustále mluvit a celkově by se dialog měl více využívat v každodenní životě. Podle Kláry by se tak předešlo mnohým nedorozuměním a konfliktům. Klára by velmi ocenila, kdyby s myšlenkou mezináboženského dialogu byla seznámena celá česká populace. Z toho důvodu by myšlenku mezináboženského dialogu zahrнула do osnov občanské výchovy pro žáky základních škol.

Mahulena je přesvědčena o nutnosti mezináboženského dialogu, není to však téma, o které by se osobně nějak zajímala.

Štěpánka je toho názoru, že se bezpochyby jedná o jednu z velmi důležitých iniciativ, a to zejména v dnešním světě, kde je obecně nějakého dialogu zapotřebí.

Bohdan tuto aktivitu hodnotí kladně. V otázce mezináboženského dialogu sdílí stejný názor jako Hans Küng – o potřebě mezináboženského dialogu nelze pochybovat, zejména ne v dnešní době.

Felixe fascinuje snaha, která se směrem k mezináboženskému dialogu vyvíjí. Osobně si však myslí, že tyto snahy přichází vniveč. Konflikty mezi náboženstvími jsou někdy tak vyostřené, že náboženství nemohou najít společnou řeč ani za předpokladu, že by se o to snažila a chtěla dosáhnout nějakého kompromisu. Felix se domnívá, že náboženství při snahách o mezináboženský dialog ztrácí svou identitu.

Karel se o téma mezináboženského dialogu moc nezajímá a o jeho významu spíše pochybuje.

Martin hodnotí snahy o mezináboženský dialog kladně. Je rád, že se na toto téma hojně diskutuje i na Letní filosofické škole a v minulých letech byly tomuto tématu věnovány i některé přednášky. Na druhou stranu se Martin domnívá, že se touto problematikou zabývá poměrně málo českých religionistů. Čím více odborníků se bude tímto tématem zabývat, tím snáze a rychleji se myšlenka mezináboženském dialogu dostane do širšího podvědomí celé společnosti.

Tadeáš oceňuje úsilí o vedení mezináboženského dialogu. Je přesvědčen, že by mezi sebou měli vyznavači všech náboženství žít v míru a klidu a zároveň by měli respektovat své názory.

Tobiáš si myslí, že jsou snahy o mezináboženský dialog potřebné. Na druhé straně je podle něho dialog někdy přeceňován, protože všechny konflikty podle Tobiáše tato iniciativa nevyřeší.

3.5.5 Znalost knih Hanse Künga

V této části se budu zabývat tím, zda respondenti znají knihy Hanse Künga, jaká díla četli a zda publikace Hanse Künga vnímají jako teologické, filosofické či religionistické.

Mahulena, Felix, Karel, Tadeáš a Tobiáš do doby výzkumu nečetli žádnou knihu od Hanse Künga a tudíž nemohou jeho díla oborově zařadit.

Alžběta knihy Hanse Künga zná, doposud četla jedno jeho dílo, a to *Malé dějiny katolické církve*.²⁵² Publikaci hodnotí jako religionistickou s občasnými teologickými poznámkami.

Klára díla Hanse Künga pravidelně čte. V posledních letech přestala číst české překlady a studuje knihy Hanse Künga v německém originále. V době výzkumu měla přečtená tato díla *Christ sein*,²⁵³ *Was ist Kirche?*,²⁵⁴ *Das Christentum*,²⁵⁵ *Was ich glaube*,²⁵⁶ *Světový étos. Projekt*,²⁵⁷ *Prohlášení ke světovému étosu*²⁵⁸ a *Světový étos pro politiku a hospodářství*.²⁵⁹ Klára se domnívá, že nelze knihy Hanse Künga jednoznačně klasifikovat jako teologické, filosofické nebo religionistické. Některá díla považuje za zcela teologická, jiná spíše za filosoficko-religionistická. Za ta pokládá zejména publikace, které se zabývají myšlenkou „světového étosu“.

Štěpánka knihy Hanse Künga zná, doposud četla *Malé dějiny katolické církve*²⁶⁰ a *Po stopách světových náboženství*.²⁶¹ Štěpánka chápe díla Hanse Künga spíše jako religionistická. Upozorňuje ale na skutečnost, že je Hans Küng především teolog a to je potřeba mít při studium jeho děl neustále na paměti.

Bohdan díla Hanse Künga také zná, zatím přečetl *Věčný život?*²⁶² a *Krédó*.²⁶³ Knihy Hanse Künga považuje za zcela teologické.

Martin díla Hanse Künga zná. Zájem o ně projevil, když začal pracovat v knihovně. Doposud přečetl *Světový étos pro politiku a hospodářství*,²⁶⁴ *Prohlášení ke světovému étosu*²⁶⁵ a *Freud a náboženství*.²⁶⁶ Martin chápe Küngova díla jako religionistická.

²⁵² Küng, Hans. *Malé dějiny katolické církve*. Brno: Barrister & Principal, 2005.

²⁵³ Küng, Hans. *Christ sein*. München: Piper, 1974. V českém překladu: Küng, Hans. *Být křesťanem: Křesťanská výzva*. Brno: CKD, 2000.

²⁵⁴ Küng, Hans. *Was ist Kirche?* Wien: Basel, 1970. V českém překladu: Küng, Hans. *Co je církev?* Brno: Cesta, 2000.

²⁵⁵ Küng, Hans. *Das Christentum. Wesen und Geschichte*. München: Piper, 1994.

²⁵⁶ Küng, Hans. *Was ich glaube*. München: Piper, 2009.

²⁵⁷ Küng, Hans. *Světový étos. Projekt*. Zlín: Archa, 1992.

²⁵⁸ Küng, Hans; Kuschel, Karl-Josef. *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*. Brno: CDK, 1997.

²⁵⁹ Küng, Hans. *Světový étos pro politiku a hospodářství*. Praha: Vyšehrad, 2000.

²⁶⁰ Küng, Hans. *Malé dějiny katolické církve*. Brno: Barrister & Principal, 2005.

²⁶¹ Küng, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006.

²⁶² Küng, Hans. *Věčný život?*. Praha: Vyšehrad, 2006.

²⁶³ Küng, Hans. *Krédó: Apoštolské vyznání víry dnes?*. Praha: Vyšehrad, 2007.

²⁶⁴ Küng, Hans. *Světový étos pro politiku a hospodářství*. Praha: Vyšehrad, 2000.

²⁶⁵ Küng, Hans; Kuschel, Karl-Josef. *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*. Brno: CDK, 1997.

²⁶⁶ Küng, Hans. *Freud a náboženství*. Praha: Vyšehrad, 2010.

3.5.6 Vnímání myšlenky „světového étosu“

V této části se budu zabývat myšlenkou „světového étosu“. Zaměřím se na to, zda respondenti tuto Küngovu myšlenku znají a jaký na ni mají názor.

Alžběta, Mahulena, Štěpánka a Felix myšlenku „světového étosu“ znají, ale pouze z přednášek Letních filosofických škol. Tito respondenti nečetli žádná Küngova díla zabývající se tímto jeho projektem. Alžběta přiznává, že je to téma, o které osobně nejvíce zájem.

Klára s myšlenkou „světového étosu“ plně souhlasí a snaží se ji následovat. Klára oceňuje fakt, že podstatou této etické normy je mezináboženský dialog, který je pro ni osobně velmi důležitý.

Bohdan myšlenku „světového étosu“ zná a tento Küngův projekt hodnotí velmi kladně. Stejně jako Hans Küng se domnívá, že je to cesta, kterou by se lidstvo v dnešní době mělo vydat. Na celém projektu oceňuje zejména tzv. „zlaté pravidlo“, kterým se snaží řídit v každodenním životě.

Karel ideu „světového étosu“ také zná. Má ale o této Küngově etické snaze jisté pochyby, shledává ji jako poněkud naivní. Karel se domnívá, že etika by se měla z hlediska deskriptivního svěřit do rukou vědy a z hlediska normativního vycházet ze základních ideálů liberalismu a demokracie.

Martin se o tento projekt Hanse Künga začal zajímat po přečtení jeho knih, které se tímto tématem zabývaly. Myšlenka ho velmi zaujala zejména proto, že Hans Küng nepřichází s žádnou novou teorií, ale pouze se vrací ke kořenům a k základním etickým hodnotám a normám, které by měl ctít každý člověk na tomto světě. Martin doufá, že se bude tato idea nadále rozvíjet a docílí se tím lepších mezilidských a mezináboženských vztahů na celém světě.

Tadeáš myšlenku „světového étosu“ také zná. Její podstatu vidí v tom, aby si všechna náboženství navzájem mezi sebou rozuměla a nedocházelo mezi nimi k dalším konfliktům. Tadeáš si je dobře vědom, že dosáhnout takového vztahu mezi náboženstvími bude „běh na dlouho trat“, přesto si myslí, že by se toho mohlo jednou docílit.

Tobiášovi není tento projekt cizí, zajímá se o něj. Domnívá se, že v jádru je to velice dobrá idea, kterou by se měla řídit celá společnost. Samozřejmě má k této myšlence

i své výhrady – východisko totiž neshledává v mezináboženském dialogu. Na druhé straně je přesvědčen, že šíření této etické normy vede k většímu duchovnímu spojení mezi lidmi, což považuje v této době za velmi podstatné.

3.6 Selektivní kódování

Po dokončení orientačního kódování následuje další fáze výzkumu a tou je selektivní kódování. V rámci selektivního kódování jsem si stanovila hlavní okruhy, na které se pokusím odpovědět.

1. Sociální, regionální a geografická struktura respondentů
2. Postoj k náboženství před účastí na Letní filosofické škole
3. Postoj k náboženství po účastí na Letní filosofické škole
4. Vnímání religiozity v rámci Letní filosofické školy

3.6.1 Sociální, regionální a geografická struktura respondentů

V této části se pokusím načrtnout sociální, regionální a geografickou strukturu respondentů mého výzkumu.

Tabulka č. 1 Věk respondentů v době výzkumu

Respondent	Věk v době výzkumu
Alžběta	24
Klára	28
Mahulena	21
Štěpánka	24
Bohdan	67
Felix	22
Karel	27
Martin	25
Tadeáš	22
Tobiáš	23
Průměr	28,3

Průměrný věk účastníků je 28 let. Nejmladšímu respondentovi bylo 21 let a nejstaršímu 67 let.

Tabulka č. 2 Vzdělání a pracovní uplatnění

Respondent	Vzdělání v době výzkumu	Pracovní uplatnění v době výzkumu
Alžběta	bakalářské	studentka VŠ
Klára	magisterské	učitelka
Mahulena	středoškolské	studentka VŠ
Štěpánka	bakalářské	studentka VŠ
Bohdan	magisterské	důchodce
Felix	středoškolské	student VŠ
Karel	magisterské	učitel
Martin	středoškolské	knihovník
Tadeáš	středoškolské	student VŠ
Tobiáš	středoškolské	student VŠ

V době výzkumu měli všichni respondenti minimálně středoškolské vzdělání. Pět z nich mělo vysokoškolské vzdělání, přičemž tři magisterské a dva bakalářské. Jedna respondentka dále pokračuje v doktorském studijním programu. Respondenti s bakalářským vzděláním navazovali ve studiu magisterském. Čtyři respondenti s ukončeným středoškolským vzděláním pokračovali v bakalářském studiu.

V době výzkumu bylo šest respondentů studenty vysokých škol, dva učitelé, jeden knihovník a jeden v důchodu.

Tabulka č. 3 Místo bydliště respondentů

Respondent	Místo bydliště v době výzkumu
Alžběta	Náchod
Klára	Praha
Mahulena	Olomouc
Štěpánka	Praha
Bohdan	Praha
Felix	Plzeň
Karel	Olomouc
Martin	Karviná
Tadeáš	Jihlava
Tobiáš	Praha

Čtyři respondenti v době výzkumu žili v hlavním městě Praha. Dva respondenti žili v Olomouckém kraji ve městě Olomouc. Zbylí respondenti bydleli v Královéhradeckém kraji, Moravskoslezském kraji, Plzeňském kraji a v kraji Vysočina. Všichni respondenti jsou původem Češi.

3.6.2 Postoj k náboženství před účastí na Letní filosofické škole

První z hlavních cílů této diplomové práce bylo zmapovat, jaký měli respondenti vztah k náboženství před účastí na Letní filosofické škole v Sázavě.

V době výzkumu osm respondentů věřilo v Boha. Pět z nich se hlásilo k registrované církvi a náboženské společnosti, což výrazně přesahuje průměr v České republice. Tři respondenti se hlásili k římskokatolické církvi, jeden k řeckokatolické církvi a poslední k Českobratrské církvi evangelické. Skutečnost, že se respondenti nejvíce hlásí k římskokatolické církvi koresponduje s výsledky při sčítání lidu z roku 2011, kdy se k římskokatolické církvi na území České republiky hlásilo nejvíce lidí, a to 1 083 899, což představuje 10,26 % obyvatel České republiky. V mém výzkumu je to 30 % respondentů.

Dva respondenti jsou bez vyznání, což neodpovídá obrazu české společnosti, kdy se při sčítání lidu v roce 2011 nehlásilo k žádné víře 34,2 % obyvatel. V mém výzkumu je to 20 % respondentů.

Osm respondentů oceňuje snahy na poli mezináboženského dialogu, dva respondenti považují tuto iniciativu za zbytečnou.

3.6.3 Postoj k náboženství po účasti na Letní filosofické škole

Zda účast na Letní filosofické škole v Sázavě ovlivnila postoj respondentů k náboženství, je tématem této podkapitoly.

Z výzkumu vyplývá, že účast na Letní filosofické škole nijak zvlášť respondenty neovlivnila v jejich postoji k náboženství. Někteří z nich začali o záležitostech náboženství a víry více přemýšlet a jsou teď mnohem tolerantnější. U dvou respondentů to vedlo ke zbavení se některých predsudků, a to zejména u islámu.

Účast na Letní filosofické škole nejvýrazněji ovlivnila Tadeáše, který by bez účasti na této škole o spoustě věcí týkajících se náboženství a víry ani nepřemýšlel. Určitě změnil postoj ve své otevřenosti a toleranci k různým náboženským vyznáním. Taktéž změnil názor na mezináboženský dialog, ve kterém před účastí na Letní filosofické škole neviděl žádný význam a nyní v této iniciativě spatřuje východisko, jak předejít některým konfliktům.

Na základě výzkumu lze konstatovat, že účast na Letní filosofické škole žádného respondenta neovlivnila natolik, aby se začal hlásit k nějaké církvi a náboženské společnosti nebo aby udělal radikální změnu ve své víře a změnil církev a náboženskou

společnost. Obecně můžeme konstatovat, že respondenti po účasti na Letní filosofické škole více přemýšlí nad otázkami týkajícími se náboženství a víry. Jsou také tolerantnější k vyznání druhých lidí.

3.6.4 Vnímání religiozity v rámci Letní filosofické školy

V této části diplomové práce se budu zabývat tím, jaký mají účastníci názor na výskyt religiozity v rámci Letní filosofické školy.

Všech deset respondentů vnímá výskyt religiozity v rámci Letní filosofické školy. Jsou si vědomi, že zde pobývá společenství, ve kterém je větší množství lidí s náboženským vyznáním než v celkové české populaci. Šest respondentů přítomnost religiozity oceňuje, každý z nich uvádí víceméně jiný důvod. Klára a Martin jsou rádi, že si mohou pohovořit s lidmi, které mimo lásky k moudrosti spojuje také láska k Bohu. Mahulena a Tobiáš oceňují zejména toleranci k náboženskému vyznání druhých lidí. Podle Tobiáše je zde religiozita velmi nenásilná, nikdo není do víry jakýmkoliv způsobem nucen: „Nedělají se zde rozdíly mezi věřícími a ateisty.“ Štěpánka velmi kladně hodnotí fakt, že víra přichází už od přednášejících, kteří jsou z velké části věřící. Štěpánka vyzdvihuje symbiózu vědy a víry, která zda každoročně vzniká. Pro Bohdana je religiozita jednou z věcí, proč se těchto Letních filosofických škol účastní.

Tři respondenti vnímají religiozitu jako součást Letní filosofické školy, výskyt religiozity však nijak nehodnotí.

Jeden respondent byl při své první účasti na Letní filosofické škole tímto znatelným výskytem religiozity poměrně překvapen: „Čekal jsem společenství filosofů, záhy jsem pochopil, že jde o společenství věřících filosofů.“

Závěr

Zakladatelem Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios je Karel Floss. Idea vzniku Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios byla podle něj vyústěním dlouholetých bytových seminářů, ve kterých účastníci seminářů v Olomouci, Praze a nakonec v Sázavě hledali odpovědi na otázky současného světa. Poté, co se Karel Floss přestěhoval do Sázavy, začali ho účastníci seminářů pravidelně navštěvovat a vznikl seminář sázavský. První se konal k příležitosti šedesátých narozenin Karla Flosse. Bytové semináře v Olomouci a v Sázavě se postupem času transformovaly v sázavskou Letní filosofickou školu, kterou začal Karel Floss organizovat od prázdnin roku 1991.

Původně byla nadace registrována na jaře v roce 1993 pod názvem Nadace Prokopios – vzdělávací a ekologické centrum. V roce 1998 na základě nového zákona č. 227/1997 Sb., který uložil všem neziskovým organizacím novou registraci podle striktnějších pravidel, došlo ke změně názvu nadace. Nadace Prokopios – vzdělávací a ekologické centrum byla přejmenována na Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios. Zakladatel nadace Karel Floss shrnuje cíle nadace do tří tezí:

- mezikulturní a mezináboženské vzdělávání a setkávání;
- spolupráce vědy, filosofie a výtvarného umění;
- pravidelné soubytí a soužití jako katalyzátor duchovního růstu.

Z programů Letních filosofických škol vyplývá, že v prvních letech byly přednášky na těchto školách zcela filosofického charakteru. V roce 1994 se v programu objevily přednášky zabývající se vztahy mezi matematikou, vědou a teologií a také průsečíky filosofie a teologie. Od roku 2001 se v programech Letních filosofických škol objevují přednášky zabývající se tématem mezináboženského dialogu. Tyto přednášky se zaměřují pouze na dialog mezi abrahámovskými náboženstvími. Na základě analýzy programů Letních filosofických škol lze konstatovat, že jsou tyto školy zaměřeny multidisciplinárně. Nelze zde různé obory oddělovat. Religionistika tvoří v rámci Letních filosofických škol jeden celek společně s teologií, filosofií, přírodními vědami a výtvarným uměním. Můžeme konstatovat, že na Letních filosofických školách dochází k propojení vědy a osobního života. Právě v tomto propojení tkví specifická charakteristika těchto škol. Karel Floss toto propojení charakterizuje:

„V Sázavě je prostředí otevřené a tvořivé. K věcem víry tu byla vždy úcta, ale žádné vyžadování nějakého pravověří, aby tu mohl někdo být nebo nebýt. Každý, kdo otevřeně hledal smysl života a chtěl se podílet na spolupráci lepší společnosti, byl vítán. Domnívám se, že se na Letních filosofických školách projevila vrcholná symbióza mezi vrcholnou vědou a hlubokou vírou.“²⁶⁷

Mediální odezva Letních filosofických škol je poměrně slabá. Můžeme konstatovat, že aktivity související s myšlenkami Hanse Künga nemají v České republice silný ohlas. Nejvíce článků bylo publikováno v regionálních médiích, a to přímo ve sborníku *Sázavsko*. Pouze jeden článek byl publikován v religionistickém časopise *Dingir* a jeho autorem je sám zakladatel nadace Karel Floss. Zde vidíme, že se Letním filosofickým školám nepodařilo za jednadvacet let dostat do podvědomí širší veřejnosti. Tyto výukové akce nezaujaly ani české religionisty, kteří by na toto téma publikovali články v religionistických knihách a časopisech.

Z terénního výzkumu vyplývá, že průměrný věk respondentů Letní filosofické školy je 28 let. Účastníci jsou vesměs studenti vysokých škol. Nejvíce respondentů pocházelo z Prahy. Respondenti se této školy účastní zejména kvůli jejímu programu. Zároveň přijíždějí s očekáváním, že se seznámí s novými lidmi, které spojují podobné zájmy. Respondenti nemají vyhraněný druh přednášek, kterých se účastní. Nezajímají se pouze o filosofii, ale chtějí si rozšířit své obzory i v jiných oborech. Při výběru přednášky jsou ovlivněni jejím tématem a také samotným přednášejícím. Všichni respondenti vítají diskuze, které v Sázavě probíhají. Pro některé představují názory ostatních účastníků i přednášejících myšlenkovou inspiraci.

V době výzkumu osm respondentů věřilo v Boha, pět z nich se hlásilo k registrované církvi a náboženské společnosti, což výrazně přesahuje průměr v české společnosti. Tři respondenti se hlásili k římskokatolické církvi, jeden k řeckokatolické a poslední k Českobratrské církvi evangelické. Skutečnost, že se respondenti nejvíce hlásí k římskokatolické církvi koresponduje s výsledky při sčítání lidí z roku 2011, kdy se k římskokatolické církvi na území České republiky hlásilo nejvíce občanů, a to 1 083 899, což představuje 10,26 % obyvatel České republiky, v mém výzkumu je to 30 % respondentů.

Z výzkumu vyplývá, že účast na Letní filosofické škole respondenty neovlivnila v jejich postoji k náboženství. Někteří přiznávají, že začali o záležitostech náboženství

²⁶⁷ Osobní rozhovor s Karlem Flossem, Sázava, 26.9.2012.

a víry více přemýšlet a jsou teď mnohem tolerantnější k osobní víře druhých lidí. Dva respondenti se po účasti na Letní filosofické škole zbavili některých svých předsudků, a to zejména ve vztahu k islámu.

Všech deset respondentů vnímá výskyt religiozity v rámci Letní filosofické školy. Šest respondentů tuto skutečnost hodnotí kladně, tři neutrálně a jeden respondent byl tímto výskytem poněkud znepokojen. Neočekával, že se na Letní filosofické škole budou řešit témata týkající se náboženství a víry. Stejně tak ho překvapil fakt, že se mnoho účastníků hlásí k nějaké církvi a náboženské společnosti.

Půlka respondentů nikdy nečetla knihy Hanse Künga. Nemohu si tedy odpustit tyto otázky: „Mohou se dotyční plnohodnotně zapojit do diskuze, když informace čerpají pouze z přednášek, které probíhají na Letní filosofické škole? Obohacují diskuse svými názory nebo dochází pouze k interpretaci názorů Karla Flosse a ostatních přednášejících?“ Zbylých pět respondentů díla Hanse Künga zná a převládá u nich názor, že lze publikace Hanse Künga označit za religionistické.

Všichni respondenti znají myšlenku „světového étosu“. Devět respondentů tuto iniciativu Hanse Künga hodnotí kladně a vítá ji. Jeden respondent má o této etické snaze jisté pochyby, domnívá se, že je tato Küngova iniciativa naivní.

Osm respondentů oceňuje snahy na poli mezináboženského dialogu. Tito účastníci kladně hodnotí přednášky, které se tímto tématem zabývají. Zbylí dva respondenti o významu mezináboženského dialogu pochybují.

Karel Floss a ostatní členové Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios se za jednadvacet let působení nadace zasadili o rozšíření myšlenky „světového étosu“ a mezináboženského dialogu mezi českou populací. Nakolik jsou jejich snahy úspěšné nelze objektivně hodnotit. Ale pokud se podíváme na výsledky výzkumu, čeká Karla Flosse, jeho spolupracovníky a následovníky velký kus cesty.

Domnívám se, že má diplomová práce přispěje k prohloubení znalostí o Nadaci Světový Étos – Centrum Prokopios. Taktéž si myslím, že tato diplomová práce může posloužit jako primární zdroj pro další výzkumy, které by mohly ověřit či doplnit závěry, ke kterým jsem dospěla.

Seznam použitých zdrojů

I. Prameny:

A: Výroční zprávy

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2000.*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2001*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2002.*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2003.*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2004.*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2005.*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2006.*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2007.*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2008.*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2009.*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2010.*

Floss, Karel; Flossová, Irena. *Výroční zpráva Nadace Světový étos – centrum Prokopios za rok 2011.*

II. Oficiální webové stránky nadací

Oficiální webové stránky Nadace Světový étos [online], 2010 [citováno 2012-08-02]. URL:<<http://www.weltethos.org>>.

Oficiální webové stránky Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios [online], 2012 [citováno 2012-11-11]. URL:<<http://www.svetetos.cz>>.

B) Ústní zdroje:

Rozhovory s respondenty výzkumu 2.-11. července 2011

Rozhovor s Karlem Flossem, Sázava, 26.9.2012.

Rozhovor s Irenou Flossovou, Sázava, 26.9.2012.

C) Literatura:

Andres, Jan. „Duch sázavských setkání“. *In: Sázavsko, dějiny, tradice, současnost.* Rychnov nad Kněžnou: Archa, 1995. s. 112-113.

Autor neuveden. „Životopis – doc. PhDr. Karel Floss“. [online], 2009 [citováno 2010-3-7]. URL:<http://www.kfil.upol.cz/cv_kfloss.php>.

Autor neuveden. „Studenti se v letní škole věnovali filosofii a umění“. *Mladá fronta Dnes*. 22.7.2000, roč. 11, č. 169, s. 4.

Autor neuveden. „Duchovní rozměr života Sázavy nepatří historii“. *Obzory Kutnohorská*. 1999, roč. 10, č. 2, s. 4.

Autor neuveden. „Letní filosofická škola vstupuje do druhého tisíciletí, aby podpořila dialog mezi civilizacemi. *Sázavské listy*. 2001, roč. 3, č. 6, s. 5.

Autor neuveden. „Prokopios pomáhá obnovit tradice Sázavy“. [online], 9.12.1996 [citováno 2012-08-24]. URL:<<http://www.anopress.cz>>.

Dvorský, Přemysl. „Sázavská Nadace Světový étos – centrum Prokopios“. In: *Filosofia kai synoysia: sborník k 75. narozeninám Karla Flosse*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. s. 37-42. ISBN 80-244-0459-1.

Dvorský, Přemysl. „O tom, co je Sázava“. In: *Sázavsko, dějiny, tradice, současnost*. Rychnov nad Kněžnou: Archa, 2002. s. 111-120.

Fischerová, Sylva. *Bůh vždycky zatřese stavbou*. Praha: Vyšehrad, 2011. 267 s. ISBN 978-80-7429-136-4.

Floss, Karel. „Küngův zápas o nové duchovní paradigma“. In: *Teologický sborník*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1998, č. 2, s. 61-81. ISSN 1211-3808.

Floss, Karel. *Hledání duše zítřka*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. 467 s. ISBN 978-80-7325-267-0.

Floss, Karel; Hošek, Pavel a kol. *Cesty k porozumění jinému: teologie, religionistika a mezináboženský dialog v pojetí Wilfreda Cantwella Smithe*. Praha: Dingir, 2008. 166 s. ISBN 978-80-86779-08-9.

Floss, Karel. „Světový étos u nás“. *Dingir*. 2003, roč. 6, č. 3. s. 83. ISSN 1212-1371.

Floss, Pavel. „O olomouckých seminářích“. *In: Filosofia kai synoysia: sborník k 75. narozeninám Karla Flosse*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. s 50-55. ISBN 80-244-0459-1.

Flossová, Irena. „Prokopios – Vzdělávací a ekologické centrum na Sázavě“. *In: Sázavsko: dějiny, tradice, současnost*. Rychnov nad Kněžnou: Archa, 1995. s. 85-87.

Flossová, Irena. „Svérázná kronika doby“. *In: Sázavsko: dějiny, tradice, současnost*. Rychnov nad Kněžnou: Archa, 2004. s. 125 - 128.

Flossová, Irena. „Letní filosofická škola v Sázavě již po čtvrté, ale i po šesté“. *Sklářské listy*. 1996, roč. 1, č. 8, s. 3.

Flossová, Irena. „Centrum Prokopios a jeho letní aktivity“. *Sklářské listy*. 1998, roč. 3, č. 6, s. 2.

Groeben von der K.K. „On the Establishment of a Global Ethic Foundation“. *In: Yes to a global ethics*. Londo: SCM, 1996. 239 s. ISBN 0-334-02633-4.

Halík, Tomáš. „Prokopios – místo obnovy“. *In: Sázavsko: dějiny, tradice, současnost*. Rychnov nad Kněžnou: Archa, 1995. s. 115-116.

Häring, Herman. „Hans Küng a jeho dílo“. *In: Hans Küng, teolog na hraně*. Praha: Dingir, 2008. s. 7-30. ISBN 978-80-86779-07-2.

Heczko, Stanislav. „Prohlášení ke světovému étosu – deklarace Parlamentu světových náboženství“. [online], 2012 [citováno 2012-06-10]. URL:<<http://www.getsemany.cz/node/387.htm>>.

Heider, Daniel. „Atmosféra Letních filozofické školy“. In: *Sázavsko: dějiny, tradice, současnost*. Rychnov nad Kněžnou: Archa, 2002. s. 122 - 123.

Jančařík, Zdeněk. „Hans Küng: Enfant terrible církve“. *AD*. 1997, roč. 8 č. 7 s. 19. ISSN 0862-6952.

Kohl, Jiří. „Znamení doby – naděje a odboj“. [online], 31.10.2012 [2012-11-02]. URL:<<http://christnet.cz/magazin/clanek.asp?clanek=3975.html>>.

Kutra, Radoslav. *Slovník Školy vidění*. Brno: Soliton, 2005. 179 s. ISBN 80-239-5176-9.

Küng, Hans. *Světový étos. Projekt*. Zlín: Archa, 1992. 151 s. ISBN 80-900249-4-7.

Küng, Hans; Kuschel, Karl-Josef. *Prohlášení ke světovému étosu. Deklarace Parlamentu světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1997. 89 s. ISBN 80-85959-31-3.

Küng, Hans. *Světový étos pro politiku a hospodářství*. Praha: Vyšehrad, 2000. 368 s. ISBN 80-7021-327-2.

Küng, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultur, 2006. 306 s. ISBN 80-7325-059-4.

Küng, Hans. *Vybojovaná svoboda: vzpomínky*. Praha Bergman, 2011. 537 s. ISBN 978-80-904207-5-6.

Machálek, Vít. „XVIII. Letní filosofická škola na Sázavě“. [online], 9.7.2008 [citováno 2012-08-02]. URL:<<http://machalek.bibloger.lidovky.cz/c/41805/XVIII-Letni-filosoficka-skola-na-Sazave.html>>.

Machálek, Vít. „Nadace Světový étos na Sázavě“. [online], 7.7.2007 [citováno 2012-08-25]. URL<<http://mezinabozensky-dialog.blogspot.cz/2007/07/nadace-svetovy-etos-na-sazave-html>>.

Mik, David. „Filosofická škola v Sázavě“. In: *Sázavsko: dějiny, tradice, současnost*. Rychnov nad Kněžnou: Archa, 2002. s. 120-121.

Munzar, Jiří. „Křesťanská výzva a její autor“. In: *Být křesťanem: křesťanská výzva*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000. 295 s. ISBN 80-85959-76-3.

Raida, Jakub. „Svědectví o Letní filosofické škole“. [online], 25.7.2009 [citováno 2012-08-25]. URL:<<http://www.postreh.com/phprs/view.php?cislocclanku=2009072502>>.

Štampach, Odilo Ivan. „Hans Küng osmdesátiletý“. *Dingir*. 2008, roč. 11, č. 3. s. 76-77. ISSN 1212-1371.

Vopěnka, Petr. „Prokopios – vzpomínky a snad i kontinuita“. In: *Sázavsko: dějiny, tradice, současnost*. Rychnov nad Kněžnou: Archa, 1997. s. 111.

Žilinský, Václav. „Uskutečněný sen“. In: *Sázavsko: dějiny, tradice, současnost*. Rychnov nad Kněžnou: Archa, 1995. s. 114.

Seznam příloh

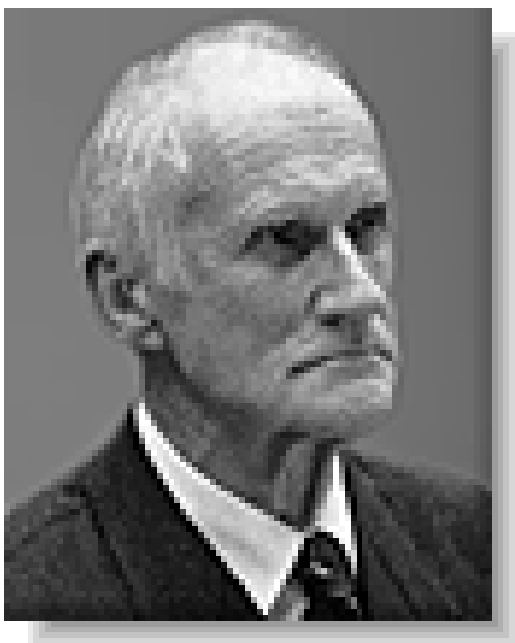
1. Zakladatel Nadace Světový étos Count K. K. von der Groeben
(<http://www.weltethos.org/dat-english/02-organization>)
2. Hans Küng
(<http://www.weltethos.org/dat-english/02-organization>)
3. Zakladatel Nadace Světové Étos – Centrum Prokopios Karel Floss
(<http://www.phil.muni.cz>)
4. Sídlo Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios
(pohled, který vydala Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios v roce 2001)
5. Socha „Myslitel“ v areálu Centra Prokopios
(sochu vyfotila autorka této diplomové práce při účasti na Letní filosofické škole v roce 2011)
6. Zlaté pravidlo
(letáček se Zlatým pravidlem – jako PF 2007 vydala Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios)
7. Program Letní filosofické školy 1993
(program vydala Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios)
8. Program Letní filosofické školy 1994
(program vydala Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios)
9. Program Letní filosofické školy 1995
(program vydala Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios)
10. Program Letní filosofické školy 1996
(program vydala Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios)
11. Program Letní filosofické školy 1997
(program vydala Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios)
12. Program Letní filosofické školy 1998
(program vydala Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios)
13. Program Letní filosofické školy 1999
(program vydala Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios)
14. Program Letní filosofické školy 2000
(program vydala Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios)

15. Program Letní filosofické školy 2001
(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2000*)
16. Program Letní filosofické školy 2002
(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2001*)
17. Program Letní filosofické školy 2003
(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2002*)
18. Program Letní filosofické školy 2004
(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2003*)
19. Program Letní filosofické školy 2005
(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2004*)
20. Program Letní filosofické školy 2006
(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2005*)
21. Program Letní filosofické školy 2007
(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2006*)
22. Program Letní filosofické školy 2008
(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2007*)
23. Program Letní filosofické školy 2009
(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2009*)
24. Program Letní filosofické školy 2010
(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2009*)
25. Program Letní filosofické školy 2011

(program je uveden ve *Výroční zprávě Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios za rok 2010*)

Přílohy

Příloha č. 1 Zakladatel Nadace Světový étos Count K. K. von der Groeben

Příloha č. 2 Hans Küng

Příloha č. 3 Zakladatel Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios Karel Floss

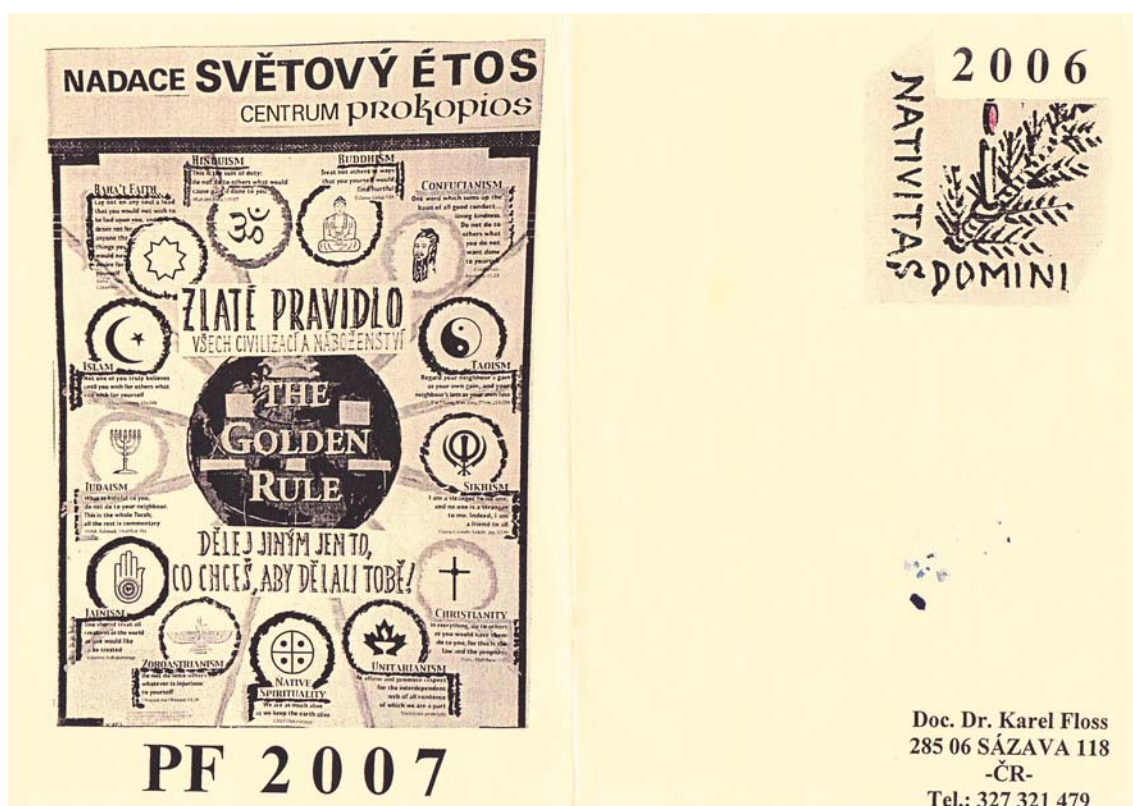
Příloha č. 4 Sídlo Nadace Světový Étos – Centrum Prokopios

Příloha č. 5 Socha „Myslitel“ v areálu Centra Prokopios

Příloha č. 6 Zlaté pravidlo

Č E C H Y A J E J I C H S V A T Í

Jedenáct večerů v kulturní síni u Martina

Od 1. do 11. července 1993 připravila nadace Prokopios se svou letní filozofickou školou v Sázavě pro sázavskou veřejnost i pro prázdninové návštěvníky Prokopovy Sázavy večerní čtení z knihy ministra Petra Pišty "Čechy a jejich svatí".

Program jednotlivých večerů:

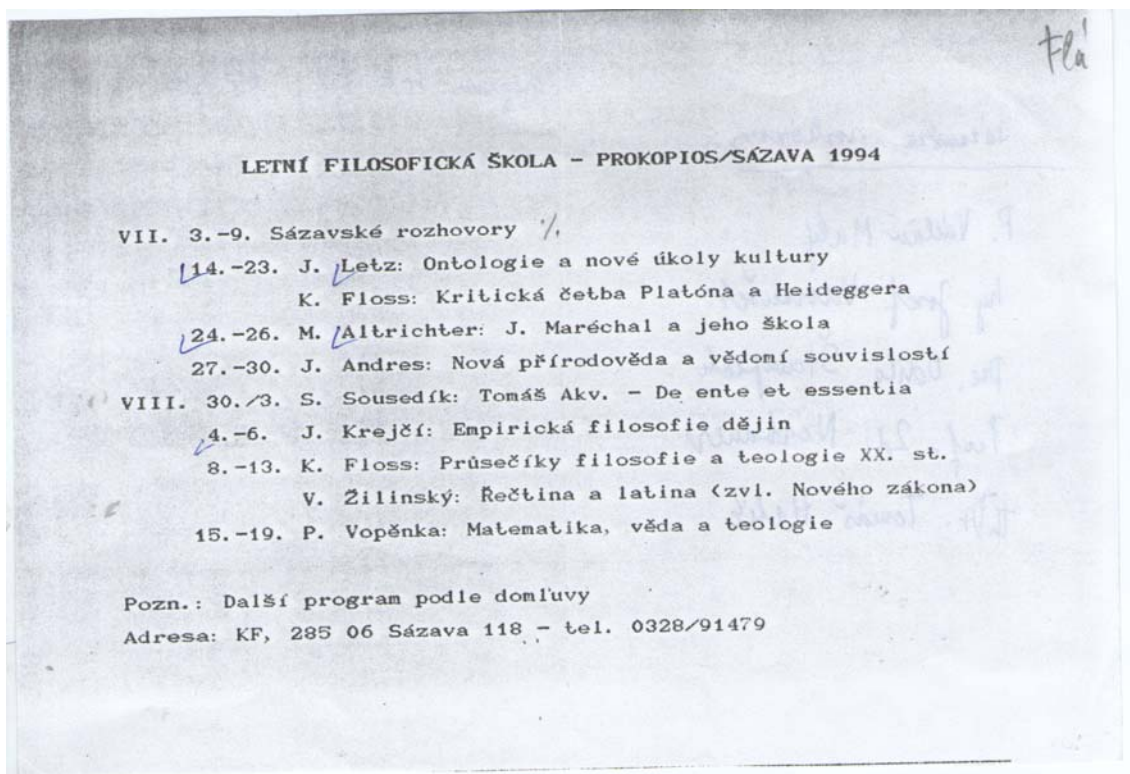
- 1 ČT Václav / + 929 /
- 2 PÁ Ludmila / + 921 /
- 3 SO Vojtěch / + 997 /
- 4 NE P R O K O P / + 1053 /
- 5 PO Hroznata / + 1217 /
- 6 ÚT Zdislava / + 1252 /
- 7 ST Anežka / + 1282 /
- 8 ČT Jan Nepomucký / + 1393 /
- 9 PÁ Klement Maria Hofbauer - Dvořák / + 1820 /
- 10 SO Jan Nepomuk Neumann / + 1860 /
- 11 NE NAŠI ZEMŠTÍ PATRONOVÉ

Nedělního setkání na svátek sv. Prokopa by se měl zúčastnit autor knížky, pan ministr Petr Pišta, který bude zájemcem své dílo také podepisovat.

Čtení začíná vždy v 18,30 hod. a bude doprovázeno průvodním slovem, hudbou nebo zpěvy.

Zveme všechny občany, jimž není lhostejný duchovní osud naší země a zejména současný vývoj našeho nového státu. Vezměte s sebou také děti a upozorněte mládež ve svém okolí.

Příloha č. 8 Program Letní filosofické školy 1994

Příloha č. 9 Program Letní filosofické školy 1995

Vzdělávací a ekologické centrum

PROKOPIOS

PROGRAM LETNÍ FILOSOFICKÉ ŠKOLY
v Prokopově roce
v rámci desetileté duchovní obnovy českého národa
S Á Z A V A - červenec 1995

5. - 9. 7. SÁZAVSKÉ ROZHOVORY

Výchozí extenze:

Dr. J. SOKOL, Jak se světci podíleli na vzniku evropských národů
Prof. Dr. Z. NEUBAUER, Logos v postmoderním vědění
Dr. V. NEUWIRTH, Kultura a křesťanství

Do diskusí o extenzích byli dále pozváni:

Prof. Dr. P. FLOSS, Doc. Dr. T. Halík, Prof. Dr. J. Krejčí, Prof. Dr. J. M. Lochman, P. V. Malý, Prof. Dr. P. Piřha, Dr. K. Reichertová, Dr. P. Sommer, Dr. O. Štampach, Prof. Dr. J. S. Trojan.

9. 7. - neděle, Sázavský klášter, 10⁰⁰ hod.:
Liturgii k počtě sv. Prokopa vede pražský arcibiskup
Miloslav kardinál VLK.

10. - 12. 7.
Prof. Dr. L. HEJDÁNEK, Je negativní platonismus dostatečnou kritikou tzv. metafyziky?

13. - 15. 7.
Prof. Dr. P. VOPĚNKA, Kurt Gödel a filosofie

16. - 22. 7.
Doc. Dr. J. LETZ, Úvod do filosofické antropologie

22. - 25. 7.
Prof. Dr. S. SOUSEDÍK, Vůle a její svoboda

26. - 29. 7.
Dr. J. MOURAL, Úvod do novějšího bádání o Platónovi

27. 7. Dr. M. MRÁZ, ředitel FÚ ČAV, Jazyk Aristotelových spisů a problematika jejich překládání

24. - 30. 7.
Dr. V. ŽILINSKÝ, Četba řeckého a latinského NZ

Podle průběhu časového harmonogramu přednášky doplní:
Doc. Dr. K. FLOSS, M. Heidegger a Tomáš Ākvinský

D E N N Í R E Ź I M:

Dopoledne fyzická práce ve prospěch obce, odpoledne studium,
večer sport, diskuse, kulturní pořady, duchovní život.
Kontakt: tel.: 0328/91 479

Vzdělávací a ekologické centrum

Prokopios

Program VI. letní filosofické školy

v roce patronů Evropy Cyrila a Metoděje
v IX. roce duchovní obnovy českého národa
Sázava - červenec 1996

1. 7.	Doc. dr. <i>K. Floss</i> Uvedení do Descartova (1596-1650) roku	organizačně zajišťuje:
2. - 4. 7.	Prof. Dr. <i>Z. Neubauer</i> Descartes a moderna očima přímluvce postmoderny	M. Navrátil
5. - 7. 7.	Doc. Dr. <i>J. Andres</i> Postmoderní věda, postmoderní umění a křesťanství	D. Mik
8. - 10. 7.	Prof. Dr. <i>P. Floss</i> Descartes, Komenský a dnešek	T. Nejeschleba
11. 7.	Putování do Rovné u Stříbrné Skalice	M. Jabůrek
12. - 15. 7.	Četba duchovních textů 17. stol. - Descartes, Pascal, Komenský Uvádí a komentuje doc. dr. <i>K. Floss</i>	
16. - 21. 7.	Prof. akad. malíř <i>R. Kutra</i> Praktická škola vidění	Dr. I. Flossová
22. - 23. 7.	Prof. Dr. <i>S. Sousedík</i> Descartes a scholastika	T. Nejeschleba
24. - 26. 7.	Doc. Dr. <i>Z. Kratochvíl</i> Proměny chápání mýtu a přirozenosti	M. Navrátil
27. - 28. 7.	Dr. <i>V. Žilinský</i> K vývoji Nového zákona	M. Jabůrek
29. - 31. 7.	Prof. Dr. <i>P. Vopěnka</i> Descartes a moderní věda	E. Kaděrová

K příležitostným diskusním setkáním byli dále pozváni:

Doc. dr. *T. Halík*, Prof. dr. *L. Hejdánek*, Prof. dr. *J. Krejčí*, Prof. dr. *J.M. Lochman*, Dr. *V. Neuwirth*, Dr. *D. Němcová*, Dr. *K. Reichertová*, Dr. *J. Sokol*, Dr. *P. Sommer*, Dr. *O. Štampach*, Prof. Dr. *J. S. Trojan*, Ing. *P. Uhl*.

Denní režim:

Dopoledne fyzická práce ve prospěch obce, odpoledne studium, večer sport, diskuse, kulturní pořady, duchovní život.

Kontakt tel.: 0328 - 912479

červen		červenec	
Po 30.	P. VOPĚNKA (UK Praha)	Po 7.	MEZINÁRODNÍ SYMPOSIUM "VÝCHOD A ZÁPAD" - Tisíc let zráni Evropy
Ú 1.	Jak matematika formovala Evropu	Ú 8.	L. HEJDÁNEK (UK Praha) Nepředemtné myšlení a teologie
St 2.	Z. KRATOCHVÍL (UK Praha) Od Sókratata k Herakleitovi (evrop. cesta od mýtu k logu)	Č 10.	P. FLOSS (UP Olomouc) Etika, politika a postmoderná
Č 3.	Z. NEUBAUER (UK Praha) Obecně a speciálně světoslavi (filosofická kosmologie)	Pá 11.	J. RAJCHL (Hvězdárna Ondřejov) Filosofie - fyzika - kosmologie
Pá 4.	1. Rosenkruciánské osvícenství	So 12.	K. FLOSS (UP Olomouc) 1. Disjunktivní struktury, 2. Fraktály
So 5.	2. Zrození nového věku	Č 13.	Velcí křesťanští myslitelé (proměny paradigmat podle H. Künga)
NE 6.	3. Úvod do biblického fundamentalismu (s promětlivým) PUTOVÁNÍ DO ROVNĚ	Po 14.	
		Ú 15.	
		St 16.	
		Č 17.	
		Pá 18.	
		So 19.	
		NE 20.	
			R. KUTRA (Kunstmuseum Luzern - Florencie) ŠKOLA VIDĚNÍ II. (se závěrečnou výstavou vytvořených prací)

Příloha č. 12 Program Letní filosofické školy 1998

ČERVENEC 1998

1. P. VOPĚNKA (UK Praha)
2. Matematika a duch
3. českého baroka

4. MEZINÁRODNÍ SYMPOSIUM

5. „VÝCHOD A ZÁPAD“

6. 1000 let zrání Evropy
(rozpis viz níže)

7. Z. NEUBAUER (UK Praha)
8. Zrod a metamorfóza novověku
(Od sv. Františka
k postmoderně)

11. Putování do ROVNĚ na svátek
sv. Benedikta

- 12.
13. Z. KRATOCHVÍL (UK Praha)
14. Platónova ontologie
15. a obrazoborectví

16. K. FLOSS (UP Olomouc)
17. Filosofické podněty
18. v díle H. Kunga

19. - 25. Pokračování školy vidění

II. Část symposia, jehož tématem je (opět ve shodě s harmonogramem encykliky 3. millennio adveniente) DUCH A DUCHOVNÍ ŽIVOT - 4. - 5. 7. 1998.

Doposud se přihlásili tito účastníci, z nichž někteří udali též svá témata:

- T. ŠPIDLÍK (Řím) - Duše Východu;
- J. LETZ (Bratislava) - Od bezmoci k moci ducha;
- R. KUTRA (Luzern) - Duch a smysly;
- J. KREJČÍ (Lancaster) - Západ a Východ z globální perspektivy;
- P. FLOSS (Olomouc) - Smysl a povaha etiky dnes;
- Z. NEUBAUER (Praha) - Kosmogonie ducha;
- K. FLOSS (Olomouc) - Qui ex Patre Filioque procedit;
- J. RAJCHL (Ondřejov) - Duch kosmogonie a termodynamika kříže;
- L. HEJDÁNEK (Praha); N. GREINACHER (Tübingen); H. BECK (Bamberg)
- E. SCHADEL (Bamberg); U. VOIGT (Bamberg); R. G. BARANCEV (Petrohrad)
- J. KOHOUT (Praha); J. CEJPEK (Praha); J. ANDRES (Olomouc); P. ROHEL (Ostrava)

Příloha č. 13 Program Letní filosofické školy 1999

PROGRAM

ČERVENEC 1999

1. P. VOPĚNKA (UK Praha)
2. Gödelův důkaz Boží existence
3. MEZINÁRODNÍ SYMPOSIUM
4. Rozpis viz níže
5. Z. NEUBAUER (UK Praha)
6. Bůh v proměnách vědecké racionality
7. O. A. FUNDA (UK Praha)
8. Netheistická řeč o Bohu
9. O. I. ŠTAMPACH (UP Olomouc)
10. Křesťanství očištěné buddhismem?
11. Putování do Rovně na svátek sv. Benedikta
12. A. HAVLÍČEK (UK Praha)
Bůh u Platóna
13. L. HEJDAŇEK (UK Praha)
14. Bůh v nepředmětném myšlení
15. K. FLOSS (UP Olomouc)
16. Bůh u Tomáše Akv.

5 - 16.7.

IV. Sázavská

ŠKOLA VIDĚNÍ

vede akademický malíř
Radoslav KÚTRA

ŠKOLA VIDĚNÍ bude
opět zakončena výstavou
vytvořených prací

3. část symposia, jejímž tématem je (opět ve shodě s harmonogramem encykliky 3. millennio adventiente) Bůh otec (v širším pojetí Bůh vždy týž a nový), byli pozváni, případně již přihlásili referáty:

J. LETZ (Branislava), Boh v evolučnej ontológii

R. KÚTRA (Luzern), Prasila

Z. NEUBAUER (Praha), Bůh stvořitel

P. FLOSS (Olomouc), Bůh, blízkové a modly

R. SLAVKOVSKÝ (Tmava), Boh v kontexte súčasneho medzináboženského dialógu

J. ANDRÉS (Olomouc), Mundus combinatus: topologie fiktivního u U. Eca a spol

J. RAJCHL (Ondřejov), Božská trojedinost, ďábelská nelinearita a naše vidění světa

K. FLOSS (Sázava), Bůh a Peirceova Firstness

Z. KREJČÍ (Lancaster), J. M. LOCHMAN (Basel), N. GREINACHER (Tübingen), U. VOIGT

(Bamberg), J. KOHOUT (Praha), R. G. BARANCEV (Peterburg), J. CEJPEK (Praha), P. ROHEL

(Ostrava)

Příloha č. 14 Program Letní filosofické školy 2000

PROGRAM

ČERVENEC 2000

1	So	} F. KARFÍK Nový překlad a výklad Aristotelovy Metafyziky
2	NE	
3	Po	
4	Ú	} L. KARFÍKOVÁ Duchovní svět Řehoře Nysského MEZINÁRODNÍ SYMPOZIUM (rozpis viz níže)
5	St	
6	Č	
7	Pá	} I. O. ŠTAMPACH Má teologie co říci i ve 3. tisíciletí? 19.00 hod. Koncert staré hudby
8	So	
9	NE	
10	Po	} B. HORYNA Filosofie dnes
11	Ú	
12	St	
13	Č	} P. VOPĚNKA O základech vědy (odpoledne putování do Rovné a Ledče)
14	Pá	
15	So	
16	NE	} K. FLOSS Aristotelés a Tomáš Akv. na prahu 3. tisíciletí
17	Po	
18	Ú	} S. SOUSEDÍK Metafyzika dnes
19	St	
20	Čt	
21	Pá	} Z. NEUBAUER Nová věda a nová vira

7. – 17. 7. 2000

V. Sázavská
ŠKOLA VIDĚNÍ

vede akad. malíř
Radoslav KUTRA

Škola vidění bude opět
ukončena výstavou
vytvořených prací

Mezinárodní sympozium CIVILIZACE, KULTURA A ESCHATOLOGIE
Zahájení 5. 7. ve 14.00 hod.

1. den: Úvod: V. FREI, Fides et ratio. Ke vztahu vědy a víry
1. díleč úvod: J. LETZ, Filozofia, kultura a náboženstvo na prahu 3. tisícročia
R. SLAVKOVSKÝ, hlavní koreferát
referáty slovenských účastníků ; R.G. Barantsev: Rozum, cíl, smysl
2. den: 2. díleč úvod: P. FLOSS: Filosofie tváří v tvář budoucnosti civilizace
koreferáty českých účastníků
Závěr: R. KUTRA: Vědění a vidění

PROGRAM - SAZAVA 2001

30.6. - so 1.7. - ne	Základní pojmy filosofie I. Jejich význam v rámci dějinného vývoje K. Floss	29.6. - 8.7. 2001 VI. SAZAVSKÁ ŠKOLA VIDĚNI R. KUTRY
2.7. - po 3.7. - út 4.7. - st	Přednášky k dialogu mezi civilizacemi	Vedou členky matřské skupiny EXPERIMENT II
5.7. - čt 6.7. - pá 7.7. - so 8.7. - ne 9.7. - po 10.7. - út	POZNÁNÍ - DOMOV - HORIZONT Svět přirozený a svět geometrický Z. Neubauer - J. Fiata a kol.	Škola bude opět ukončena výstavou výtvarných prací
10.7. - út 11.7. - st 12.7. - čt	Věda a vidění. Přednášky a diskuse k novým základům vědy P. Vopěnka	
13.7. - pá	Základní pojmy filosofie II. Jejich význam v rámci dějinného vývoje K. Floss	
14.7. - so 15.7. - ne	Láska jako předpoklad a základ dialogu mezi civilizacemi. Mezinárodní kolokvium k filosofii a teologii lásky J. Letz a kol. (Slovensko)	

PROGRAM - SAZAVA 2001

16.7. - po 17.7. - út 18.7. - st	KUSANOVSKÉ DNY Úvod do Kusanova díla a komentovaná četba z vybraných děl filosofie - P. Floss, přírodní vědy - J. Raichl
19.7. - čt 20.7. - pá	Filosofické dílo E. Steinové Filosofické dílo Jana Pavla II. I. Kelly (V. Británie)
21.7. - so 22.7. - ne	Základní pojmy filosofie III. Jejich význam v rámci dějinného vývoje (počet dnů podle domluvy) K. Floss

K PŘEDNÁŠKÁM A DISKUSÍM JSOU DALE ZVANI

M. Balaban, E. Bondy, V. Frei, T. Hallik, J. Hanuš, L. Hejdaňek,
R. Jurečka, F. a L. Karfíková, O. Král, Z. Kratochvíl, J. Krejčí,
L. Kropáček, J. Moural, M. Mráz, R. Palouš, J. Poláková, P. Rohel,
J. Sokol, S. Soušek, T. Štrdiant, I. Štampach a J. S. Trojan.

KONCERTY STARÉ HUDBY

V sobotu 7.7. večer a v neděli 8.7. odpoledne vystoupí opět hudební
těleso Societas Incognitorum s koncertem staré hudby.

DALŠÍ KULTURNÍ AKCE

Jako každoročně bude vitáno, vystoupí-li studenti s recitačními pásmy,
divadelními představeními či četbou vlastní tvorby.

PROGRAM - SAZAVA 2002

17.7. - po 7.7. - ne	<p>SVĚTOVÁ NÁBOŽENSTVÍ V DIALOGU Týden ekumenického setkávání v přednáškách a rozhovorech</p> <p>Garanti: I. O. Štampach, R. Jurečka, P. Dvořák, R. Pačouk</p> <p>Dále jsou pozváni: H. Beck (Bamberg), S. Fahad, V. Frei, T. Halik, J. Hanuš, L. Hejčánek, J. Krejčí, L. Kropáček, J. Letz (Trnava), B. Mehaud, R. Palouš, R. Pleisch (München), J. Poláková, J. Rajchl, R. Slavkovský (Trnava), V. Smekal, J. S. Trojan, M. Zemla</p>	17.7. - 8.7. 2002	<p>VIII. SAZAVSKÁ ŠKOLA VIDĚNÍ R. KUTRY</p> <p>Vedou tanečny mládežské skupiny EXPERIMENT II</p> <p>Škola bude opět ukončena výstavou vysokých prací</p>
8.7. - po 9.7. - út 10.7. - st 11.7. - čt 12.7. - pá 13.7. - so 14.7. - ne 15.7. - po 16.7. - út	<p>MEDITACE O ZÁKLADĚCH VĚDY</p> <p>O prozření O novověké vědě evropské O fundamentální třídě O možstvích O nekonečnu, neostrosti a přirozených číslech O matematizaci neostrosti O nerozlišitelnosti O povstávání jevů v přirozeném reálném světě O změnách jevů v čase</p> <p>Diskuse nad stejnojmennou knihou P. Vopěnky vede M. Holáček</p> <p>K dalším vykládkám a diskusím jsou pozváni: P. Vopěnka, Z. Neubauer, I. M. Havel, J. Fiala, J. Sokol, Z. Kratochvíl, V. Frei</p>		

PROGRAM - SAZAVA 2002

17.7. - st 19.7. - pá 20.7. - so 21.7. - ne	<p>Nový překlad a výklad Aristotelovy <i>Metafyziky</i> F. Karfik</p> <p>Renesance aristotelické metafyziky K. Floss</p> <p>K diskusím k těmto tématům jsou pozváni: S. Souseřik, M. Míráz, P. Floss, P. Dvořák</p>	
22.7. - po 25.7. - čt	<p>Řečtina pro filozofy R. Jurečka</p> <p>Latina pro filozofy K. Floss</p>	

KONCERTY STARÉ HUDBY

V sobotu 6.7. večer a v neděli 7.7. vystoupí hudební těleso *Societas Incognitorum* s koncertem staré hudby.

DALŠÍ KULTURNÍ AKCE

Jako každoročně bude vitáno, vystoupili studenti s recitačními pásmy, divadelními představeními či četbou vlastní tvorby.

DOPORUČENÁ ČETBA

Předpokládáme, že účastníci jednotlivých setkání budou mít v rámci svého zájmu přečteny tyto knihy:

P. Vopěnka, *Meditace o základech vědy*; H. King, *Světový étos – projekt* (a jeho další publikace vydané o vztahu křesťanství k jednotlivým světoevm náboženstvím); H. Waldenfels, *Fenomen křesťanství v plurální náboženství*; L. Kropáček, *Islámský fundamentalismus*.

PROGRAM - SÁZAVA 2003

17. - út 6.7. - ne	<p>DUCHOVNÍ/TRADICE ČESKÉ KULTURY Garant: J. Bednářová a R. Jurečka K přednáškám a diskusím budou pozváni: P. Ambros, P. a H. Bočekovi, T. Halík, P. Pířha, M. C. Putna, K. Reichertová, V. Smákal, P. Sommer, J. Stejskal, T. Špidlík, I. Štampach, D. Traštk</p>	28.6. - 6.7. 2002 VIII. SÁZAVSKÁ ŠKOLA VIDĚNÍ R. KUTRY Vedou členky mládeže a skupiny EXPERIMENT II Škola bude opět ukončena výstavou vytvořených prací
7.7. - po 12.7. - so	<p>SÁZAVSKÉ MEDITACE O ZÁKLADECH VĚDY II. Garant: M. Holeček K vykládám a diskusím budou pozváni: P. Vopěnka, Z. Neubauer, I. M. Havel, A. Vencovská, J. Flajsa, J. Sokol, Z. Kratochvíl, V. Frej, K. Floss</p>	
13.7. - ne	<p>Tradici putování do Rovné u Stříbrné Skalice</p>	
14.7. - po 19.7. - so	<p>SLOVANSKÝ SVĚT, NÁBOŽENSTVÍ/ A FILOSOFIE Garant: K. Floss a M. Jabůrek K přednáškám a diskusím budou pozváni: P. Floss, J. Hanuš, J. Letz, M. Dostál, J. Nechtutová, R. Slavkovský, S. Souseadik, J. Zumn, M. Zemla</p>	

PROGRAM - SÁZAVA 2003

<p>KONCERTY STARÉ HUDBY V sobotu 5.7. večer a v neděli 6.7. hraje a zpívá soubor <i>Societas Incognitorum</i> (skladby renesančních a barokních mistrů).</p>	<p>DALŠÍ KULTURNÍ AKCE Jako každoročně bude vítáno, vystoupí-li studenti s recitacími písněmi, divadelními představeními či četbou vlastní tvorby.</p>
<p>RANNÍ A VEČERNÍ MEDITACE Základem společných meditací filosofů a vývannků bude <i>Heslař Školy vidění</i> Radoslava Kutry a <i>Apokalypťický deník</i> Vladimíra Neuwirtha.</p>	
<p>VEČERNÍ PŘEDNÁŠKY PRO ŠIRŠÍ VEŘEJNOST ZAMĚŘENÉ PŘEDEVŠÍM K JUBILEJNÍMU ROKU SV. PROKOPA A K DEJINÁM SÁZAVSKA. BUDOUCÍ VZDY S PŘEDSTŘEHM OHLASOVÁNÝ MĚSTSKÝM ROZHLASEM</p>	
<p>DOPORUČENÁ ČETBA Předpokládáme, že účastníci jednotlivých setkání budou mít v rámci svého zájmu přečteny tyto knihy:</p>	
<p>H. King, <i>Světový étos – projekt</i> (a jeho další publikace, zejména o vztahu Křesťanství k jednotlivým světovým náboženstvím) P. Vopěnka, <i>Mediacea o základech vědy</i> T. Špidlík, <i>Ruská idea</i> T. Halík, <i>Co je bez chvění, není pavm</i> M. C. Putna, <i>Česká katolická literatura v evropském kontextu 1848-1918</i> P. Ambros, <i>Kam směřuje česká katolická církev</i> D. Traštk, <i>Myslit dějin</i> P. Pířha, <i>Čechy a jejich svati</i> S. Souseadik, <i>Dějiny filosofie v českých zemích mezi středověkem a osvícenstvím</i> Z. Neubauer, <i>Přimlůvca postmoderny</i> J. Letz, <i>Život v hledání pravdy</i> I. Štampach, <i>Sněmí v píně bábošci</i></p>	

PROGRAM - SÁZAVA 2004

11.7. - ne	Tradici putování do Rovné u Stříbrné Skalice	
11.7.	<p>P. Vopěnka, Z. Neubauer, I. M. Havel, A. Vencovská, J. Flajš, J. Sokol, K. Trifilajová, P. Kouba, I. Chvalík, P. Zamarovský, Z. Kratochvíl, V. Frei, K. Floss, J. Rajchl</p>	
7.7.	<p>SÁZAVSKÉ MEDITACE O ZÁKLADECH VĚDY III. Letos se zvláštním zaměřením na fyziku</p> <p>Garant: M. Holeček</p> <p><i>K vykladům a diskusím jsou pozváni:</i> P. Ambros, T. Halík, R. Jurečka, J. Letz, P. Piřina, M. C. Putna, M. Raban, V. Smekal, R. Slavkovský, P. Sommer, J. Šlejchal, T. Špidlík,</p>	
6.7.	<p>M. Bauschke (Berlín): Christentum und Islam in der Geschichte R. Padouk: Paleologovská renesance v Byzanci jako podnět pro italskou renesanci</p> <p><i>K přednáškám a diskusím jsou dle zvání:</i> P. Piřina, M. C. Putna, M. Raban, V. Smekal, R. Slavkovský, P. Sommer, J. Šlejchal, T. Špidlík,</p>	<p>Škola bude opět ukončena výstavou vytvořených prací</p>
5.7.	<p>V. Pergáčová: Koptické křesťanství a jeho vztahy k Západu</p>	<p>Vedou články malířské skupiny EXPERIMENT II</p>
4.7.	<p>K. Floss: Fenomén Západu a Východu J. Kranč: Paralely byzantského myšlení v německé klasické filosofii.</p>	<p>IX. SÁZAVSKÁ ŠKOLA VIDĚNÍ R. KUTRY</p>
		28.6. – 6.7. 2004
		– MEZINÁRODNÍ SYMPOZIUM – VÝCHOD A ZÁPAD PO KŘESŤANSKÉM ROZKOLU ROKU 1054
		Garanti: I. Štampach – K. Floss

PROGRAM - SÁZAVA 2004

12.–13.7.	J. Palkoska: Leibnizova metafyzika	
14.7.	K. Sprunk : Teodicea	
15.7.	K. Floss: Leibnizova Defensio Trinitatis	
16.7.	J. Rajchl: Kosmografické mystérium světa	
16.7.	D. Heider: Problém individuální jednoty u Suarezze a Leibnize	
17.7.	P. Floss: Leibniz a Komenský	
	Dále jsou zváni: S. Soušedík, P. Dvořák, D. Svoboda, L. Novák, M. Žemla, M. Dostál	
	HEBDDOMAS LEIBNIZIANA	
	Garant: K. Floss	
	KONCERTY STARÉ HUDBY	
	V sobotu 3. 7. večer a v neděli 4. 7. hraje a zpívá soubor <i>Societas Incognitorum</i> (skladby renesančních a barokních mistrů).	
	DALŠÍ KULTURNÍ AKCE	
	Jako kaziročné bude vitáno, vystoupili studenti s recitacemi a lanečnickými písny, divadelními představeními či četbou vlastní tvorby.	
	RANNÍ A VEČERNÍ MEDITACE	
	Základem společných meditací filosofů a vypravěčů bude <i>Slovník Školy vidění</i> Radoslava Kutry a <i>Apokalyptický deník</i> Vladimíra Neuwirtha.	
	PŘEDNÁŠKY PRO ŠIRŠÍ VEREJNOST	
	Budou se konat během prvních tří červencových dnů a budou zaměřeny k jubilejnímu roku sv. Prokopa a k našemu vstupu do Evropské unie (o dnech a hodině konání bude veřejnost průběžně informována letáčky i rozhlasem).	
	PROMÍTÁNÍ FILMŮ KE SVĚTOVÉMU ĚTOSU	
	Tübingenská nadace poskytla k promítání několik kazet o vývoji světových náboženství a o každoročních tübingenských přednáškách o světovém ětosu (T. Blair, M. Robinson, C. Annan). Dny a časy podle domluvy.	

XV. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA

SVĚTOVÝ ÉTOS A ABRAHÁMOVSKÁ NÁBOŽENSTVÍ

Garanti: M. Bauschke a Ivan Štampach

Přednášky (začátek v 15 hodin, 6.7. též v 11 hodin):

4.7. I. Štampach: Abrahámovská ekumenia a nové podoby mezináboženských vztahů

5.7. Panel tří abrahámovských náboženství (moderuje K. Floss)

- Uvedení: M. Bauschke
- Judaismus: rabín R. Hoiberg

• Křesťanství: I. Štampach

• Islám: hadži R. Raczynski

• Závěrečné slovo: M. Bauschke

6.7. 11 hod. – M. Bauschke: Světový étos a ekumenické hnutí dnes

15 hod. – B. Ostřanský: Sufismus jako přemostění mezi islámem a jinými náboženstvími

PRÁCE STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ

Garant: R. Jurečka

Přednášky (začátek v 18 hodin):

5.7. M. Škabranha: Jak dnes číst Koskova „Dialektiku konkrétního“

6.7. R. Jurečka: Vztah vědy a víry u B. Pascala

7.7. M. Chumchalová: Dějiny jednoho z aneb Mýtus ve vědě

SÁZAVSKÉ MEDITACE O ZÁKLADNÍCH VĚDÁCH IV.

Garant: M. Holčáček

Přednášky (začátek v 15 hodin):

7.7. M. Holčáček – P. Vopěnka

8.7. Z. Neubauer – I. M. Havel

9.7. J. Fiala – A. Vencovská – J. Rajchl

10.7. K. Trifajová – I. Chvatil

V čase podle dohody povede P. Provinský úvodní a cvičení ze základů fyziky a teorie množin.

XV. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA

PUTOVÁNÍ DO ROVNÉ U STŘÍBRNÉ SKALICE

Jako každoročně bude se i letos (za příznivého počasí) konat putování k památné rotundě. Pěší výlet, který je příležitostí pro bližší vzájemné poznání účastníků školy, se uskuteční 10.7. odpoledne.

HEBDOMAS SCOTISTICA

Garant: P. Dvořák – L. Novák

Přednášky (začátek v 15 hodin):

11.7. S. Sousedík: Duns Scotus v českých zemích

12.7. M. Štár: Scotovská epistemologie I

13.7. M. Štár: Scotovská epistemologie II

14.7. D. Heider: Scotus a Suárez

15.7. P. Dvořák – L. Novák: Semantické základy Scotovy metafyziky

DALŠÍ KULTURNÍ AKCE

I v letošním roce jsou studenty zváni, aby vystoupili s divadelními představeními, nabídlí čtení vlastní tvorby či jakkoli jinak tvořivě přispěli ke zdanu letošní filosofické školy.

RANNÍ A VEČERNÍ MEDITACE

Účastníci školy se pravidelně scházejí k ranním a večerním setkáním v kulturní síni U Martina v areálu centra Prokopios, aby ve ztišení nad texty různých tradic hledali cestu pro mezináboženský dialog.

PROMÍTÁNÍ FILMŮ KE SVĚTOVÉMU ÉTOSU

Na základě zájmu budou promítány filmy tábingské nadace Welthos o vývoji a perspektívách světových náboženství.

Denní režim filosofického společenství:

DOPolední: fyzická práce ODPOlední: přednášky, diskuse, meditace, sport a kultura. ve prospěch obce.

XVI. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA

MEZINÁBOŽENSKÝ DIALOG A NENÁBOŽENSKÉ KŘESŤANSTVÍ

Garanti: I. Štampach a P. Hošek

- 6.7. I. Štampach: Křesťanská cesta od náboženství
prostitelství D. Bonhoeffera, a zpět
7.7. P. Hošek/M.Vanáč: Křesťanská víra v pluralitě
náboženství

- 8.7. P. Sudtková: Morální postoje ke světové
chudobě

P. Floss: Poseství J. A. Komenského současně
Evropě

Jako přípravu pro diskusi doporučujeme četbu
těchto publikací:

- P. Hošek: Na cestě k dialogu. Křesťanská
víra v pluralitě náboženství
- G. Renke: Kulturní a duchovní kořeny
Evropy. Za obrození evropského člověka
- P. Floss: Poseství J. A. Komenského
současné Evropě

XI. ŠKOLA VIDĚNÍ RADOŠLAVA KURY

Garant: D. Windlin

- 1.-8.7. Hodiny malování a
přednášek podle
dohody.

Teoretickou část zajistí kromě
členek skupiny Experiment II
M. Novákové a M. Smetano-
vé také K. Floss a B. Rudolf.

- 8.7. Závěrečná výstava
vyvořených prací bude
zahájena v sobotu ve 14
hodin v kulturní síni
U Martina.

Bližší informace o malířské
škole poskytne Z. Daajová.
Kontakt: 604 865 999

PRÁCE STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ

Garant: R. Jurečka. Přednášky začínají v 10 hodin

- 4.7. E. Janáčová: Ikonická a anikonická tradice v náboženství
starověkého Izraele
- 5.7. E. Stehura: Rozum a vůle u Aristotela
- 6.7. P. Pěkryl: Hegelův pojem fenomenologie
- 8.7. E. Roreček: *Amors europensis*: láska a smrt v evropské kultuře (se zřetelem k
dílu Höldeřina a Rilkeho)
- 9.7. M. Škabrha: Rozepře ekologického vědomí
- 8.7. Vystoupení brněnského souboru *Societas imaginorum* s koncertem staré hudby
v kulturní síni U Martina v 19 hodin

Jako každoročně bude se za příznivého počasí konat putování do Rovně u Stříbrné
Skalice k románské rotundě. Peší výlet, který je příležitostí pro bližší vzájemné poznání
účastníků školy, se uskuteční 9.7. **odpoledne**. V jeho rámci přednese P. Rohel
přednášku Dialog s islámem a světová ekonomie

XVI. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA

SÁZAVSKÉ MEDITACE O ZÁKLADNÍCH VĚDÁCH V.

Garant: M. Holeček – M. V. Hanzelín

- 10.-15.7. P. Vopěnka, J. Fiara, I. M. Havel, M. Holeček, A. Markoš, K. Trtilíková,
Z. Kratochvíl, I. Chvátek, A. Solcová, T. Daněk, E. Gaňdoš, J. Rajchl,
B. Rudolf, K. Floss, Z. Neubauer, P. Zamarovský, S. Komárek,
A. Vencovská, P. Kouba, K. Kleisner a další

Blízký přednášek a navazujících diskusí jdoucích po cestě od Fenomenologie
matematického myšlení k tématu a pojmu PŘIROZENOSTI. Podrobný časový
rozpis s upřesněným tématem bude zájemcům rozeslán na předlohu května a června.

ANALYTICKÁ FILOSOFIE A METAFYZIKA

Garant: K. Floss

- 15.-17.7. Blok přednášek, cvičení a diskusí proběhne podle dohody
Základní studijní text: R. Chisholm, On Metaphysics.

RANNÍ A VEČERNÍ MEDITACE

Účastníci školy se pravidelně scházejí k ranním a večerním setkáním v kulturní síni
U Martina, aby ve ztišení nad texty různých tradic hledali cestu pro
mezináboženský dialog.

PROMÍTÁNÍ FILMŮ K PROBÍRANÝM TÉMATŮM

Na základě zájmu budou promítány filmy k tématům, probíraným v uvedených
přednáškách (život a dílo Kurta Gödela, nové snímky k rozvoji mezináboženského
dialogu).

DALŠÍ KULTURNÍ AKCE

I v tomto roce jsou studenti zváni, aby vystoupili s divadelními představeními,
nabídli četbu vlastní tvorby či jaskolli jinak tvořivě přispěli ke zdatu filosofické
školy.

Denní režim filosofického společenství:

DOPOLEDNĚ: fyzická práce ve
ODPOLEDNĚ: přednášky, diskuse,
meditace, sport a kultura.

XVII. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA

3.7. Přijezd a ubytování účastníků

4.7.

K. Floss: Nadace Světový Étos a XVII. Letní filosofická škola

PRÁCE STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ

Garanti: R. Jurečka a E. Stehura

4.7.

- P. Volánková: Morální postoje ke světové ctudobě
- V. Machálek: Katolická ctkev a mezináboženský dialog

ÉTOS – VÍRA – NÁBOŽENSTVÍ

Garanti: P. Hošek a K. Floss

5.7.

- P. Hošek: Vývoj vztahů mezi křesťanstvím a islámem

6.7.

- I. Štampach: Projekt *mekhillo éton* vedle jiných pojetí mezináboženských vztahů

7.7.

- J. S. Trojan – M. Balabán: Ježíšův příběh – výzva pro nás

PRÁCE STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ

Garanti: R. Jurečka a E. Stehura

8.7.

- M. Škabrha: Machovec, Halík a meze dialogu

9.-

- J. Modr: Je Bůh opravdu mrtvý?

SÁZAVSKÉ MEDITACE O ZÁKLADNÍCH VĚDÁCH

Garanti: M. Holeček - T. Daněk

11.7.

- Eukleidovy základy – úhelný kámen evropské vzdělanosti

12.-

- Přednášky provedou: P. Vopěnka, J. Fiara, Z. Neubauer, M. Holeček, J. Příbyl, V. Malíšek, K. Floss, K. Tihlajová, A. Vencovská, A. Solcová, P. Zamarovský

14.7.

- **Patockovo dílo**

15.7.

- Přednášky provedou: I. Chvank, M. Petříček, J. Michálek, E. Kohák, Z. Pinc

Pěší výlet do Rovné u Stříbrné Skalice s přednáškou P. Rohla k současné politologii (garant K. Floss)

XVII. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA

15.7.

PRÁCE STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ

Garanti: R. Jurečka a E. Stehura

- E. Stehura: K Aristotelovu pojetí intelektu

16.7.

P. Dvořák: Nutnost, čas a svobodné rozhodování – logický přístup (garant K. Floss)

J. Rajchl: Gaussovské mediace (garant K. Floss)

17.7.

Odjezd účastníků

Program filosofických přednášek je zveřejněn rovněž na webových stránkách Nadace Světový Étos – www.svetetos.cz

XII. ŠKOLA VIDĚNÍ R. KUTRY

Garant: D. Windlin

1.-

Malířská škola bude probíhat v areálu Sázavského kláštera. Společně malování denně od 9,30 do 17 hod., malířské pořady vlastní nebo zdarma na místě k dispozici. Program přednášek a konzultací k obrázkům bude zveřejněn v Centru Prokopios (kontakt Z. Daňová – 604 865 999)

7.7.

K jednotlivým filosofickým přednáškám je vhodné přečíst tyto knihy:

- Hartshorn, Ch. *Přirozená teologie pro naši dobu*
- Halík, T., *Prohlášení svátá*
- Holeček, P., *Na cestě k dialogu*
- Kang, H., *Po stopách smrtelných náboženství*
- *Madinye, A., K morální krizi současnosti*
- *Ordoñez, J. P., Rač o Bohu. Metody analytické filozofie v teologii*
- *Štampach, I., Náboženství v dialogu*
- *Trojan, J. S., Ježíšův příběh – výzva pro nás*
- *Vopěnka, P., Mediace o základech vědy*

XVIII. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA	
I. Hans Küng a Světový étos 2. – 4.7.	
Garant: K. Floss – P. Hošek	
2.7.	K. Floss: K životu a dílu Hanse Künga
3.7.	I. Štampach: Küngova koncepce mezináboženských vztahů ve srovnání s jinými aktivitami
4.7.	P. Hošek: Hans Küng a náboženství
II. Vztah křesťanství a judaismu 5. – 6.7.	
Garant: E. Janičková	
5.7.	D. Boušek: Postavení židů v arabském světě ve středověku
	S. Ondřejková: Píruť - středověká židovská poezie
6.7.	M. Čížek: Izrael po šedesátce - ohlédnutí zpět, současnost a perspektivy
	E. Janáčková: Ahasver - mentora křesťansko-židovských vztahů
III. Sázkavské meditace o základech vědy VIII. 7. – 11.7.	
Garant: M. Hanželín – T. Daněš	
Počátky a horizonty matematizace vědy	
	<i>Počínání bytí:</i> J. Bečvář, J. Fiala, I. M. Havel, M. Holčec, J. Janský, P. Kouba, Z. Neubauer, J. Rompolt, F. Štanna, O. Švec, K. Trifajová, A. Vencovská, P. Vopěnka, P. Zamarovský
	<i>Někdy a teď jednotlivých představitelů: zvěřáci na základě L.Š. v Centru Prokopova.</i>
Malířská škola vidění Radoslava Kutry 6. – 12.7.	
Garant: D. Wendlin	
Malířská škola bude probíhat v areálu Sázkavského kláštera. Společně malování denně od 9,30 do 17,30 hod. u jezu pod klášterem, malířské porady vlastní nebo zadána na místě k dispozici. Programi přednášek a konzultací k obrazům bude zveřejněn v Centru Prokopova (kontakt Z. Danová – 604 865 999).	
12.7.	Vernisáž obrazů namalovaných na Sázkavě v 18,00 hod. v hale kláštera.

XVIII. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA	
IV. Historické paralely 12. – 13.7.	
Garant: E. Stehura	
12.7.	J. Váňa: České próby
	M. Štábrha: Co zůstalo z roku 1968? (<i>konferenční</i>)
13.7.	M. Šabvási: Vítězové a poražení transformace (90. let)
	P. Kolbel: Kritika a možné alternativy k současnému kapitalismu jako inspirace k vývoji křesťanství
V. K podnětům Tomáše Akvinského 14. – 16.7.	
Garant: S. Soušek – P. Dvořák	
14.7.	D. Peroutka: Tomášovo učení o finalitě
	T. Machulka: Tomášova psychologie
	K. Floss: Tomáš Akvinský o konci času
15.7.	P. Dvořák: Numose
	D. Novotný: Filozofické a teologické super-systémy barokní scholastiky
16.7.	D. Svoboda: Tomášova koncepce transcendentální jednoty
	<i>Děkance a svět alho bloku</i>
	J. Rajchl: Proměny kosmogonie
Práce studentů a absolventů 12. a 13.7.	
Garant: A. Dvořák	
12.7.	J. Michálek: Keplerův geometrický Buh
13.7.	E. Stehura: Nauka o duši Alexandra z Afrodisiady
Jako přípravu doporučujeme studovat zejména díla H. Künga, P. Vopěnky (zvl. <i>Meditace o základních vědách</i>) a Z. Neubachera.	

XIX. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA	XIX. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA
<p>1.7. Přijezdy a ubytování účastníků</p> <p>I. Sekularizace a postsekularismus (K iniciativám Jürgena Habermase) 2. – 3.7. (čtvrtek a pátek) Garant: K. Floss</p> <p>2.7. K. Floss: Co znamená postsekularismus P. Hošek: Sekularizace v rozhovoru teologie a sociologie I. O. Štampach: Kritika náboženství a reakce náboženství na ni V. Machálek: Analytická psychologie a sekularizace 3.7. <i>Čelování diskurzní bloků k tematickým představením v předchozím dni</i></p> <p>II. K otázce svobody a nutnosti 4. – 5.7. (sobota a neděle) Garant: E. Stehura</p> <p>4.7. M. Petru, L. Zámečník: Svoboda vůle v současném vědě a filosofii E. Stehura: Pojetí svobody a nutnosti v pozadí antického myšlení K. Šebela: Problematika determinismu v dějinách logiky J. Michalík: Adamův jazyk a Mojžíšova filosofie 5.7. J. Motl: Duševní nemoc jako zrcadlo společnosti</p> <p>III. Dvacet let od sametové revoluce 5.7. (neděle) Garant: P. Floss</p> <p>5.7. M. Škabrha: Tri stezky (re) komunismu M. Szilvási: Vítězové a poražení transformace. Sociologická analýza <i>Dialogy k problematice neologické ekonomie, etiky a moderního křesťanství</i></p> <p>Mališská škola vidění Radoslava Kutry 5. – 12.7. Garantky: D. Windlin – Z. Dajčová</p> <p>Mališská škola bude probíhat v areálu Sázavského kláštera. Společně malování denně od 9.30 do 17.30 hod. u jezu pod klášterem, mališské pořady vlahosti nebo zdanna na místě k dispozici. Program přednášek a konzultací k obrázkům bude zveřejněn v Centru Prokopios (kontakt: Z. Dajčová – 604 865 999).</p> <p>11.7. Vernisáž obrazů namalovaných na Sázavě – v 18.00 hod. v hale kláštera.</p>	<p>IV. K významu F. Suáreze 6.7. (pondělí) Garant: D. Heider</p> <p>6.7. D. Heider: Suárez a jeho metafyzika D. Svoboda: Suárez o povaze počtu D. Peroutka: Suárezovo pojetí esence a existence D. D. Novotný: Suárezův vliv a význam pro rané novověkou filosofii</p> <p>V. Meditace o základech vědy IX. 7. – 11.7. Garant: M. V. Hanzelín – T. Daněk – J. Romportl</p> <p>7. až 11.7. tema: Filosofie čísel <i>Přednášet budou:</i> M. Benediktová, J. Fiala, E. Gajdoš, J. Hvorecký, F. Jaroš, V. Kolman, J. Šebestík, A. Šizling, K. Třilínková a P. Vopěnka; dále jsou v jednání: I. M. Havel, I. Chvátek, P. Karfík, L. Krás, P. Zamarovský a další. <i>Název a téma jednotlivých přednášek budou zveřejněny na zvláštním LFŠ v Centru Prokopios.</i></p> <p>11.7. J. Rachtl: Kosmologie a čísla</p> <p>.....</p> <p>Dvě důležité připomenutí: - Každý přednášející připraví jednostránkový jasně členěný koncept svého vystoupení (ve 20 exemplářích). - V závěru loňského ročníku jsme si dali předsevzetí, že si pozorně přečteme 7. Platónův List – v němž se připomíná zásadní význam soužití (můžou) a soubytí (ovnovoucí) pro filosofické poznávání (341c-d).</p>

XX. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA	XX. LETNÍ FILOSOFICKÁ ŠKOLA
<p>1.7. (Čt.) Příjezdy a ubytování účastníků</p> <p>2.7. (Pá.) <i>ÚVODNÍ PŘEDNÁŠKA XXX LETÍ:</i> K. Floss: <i>Novoplatonismus a křesťanství</i> – zvl. k nové knize B. Sucha <i>Dynamis Anthropia</i></p> <p>I. Křesťansko-židovský dialog 3. – 6. 7. (So.-Út) Garant: I. O. Stampach – E. Janáčková</p> <p>3.7. A. Borzic: <i>Představení Společnosti křesťanů a židů</i> I. O. Stampach: <i>Židovsko-křesťanské vztahy v širší souvislosti</i> abrahámovské ekumeny</p> <p>4.7. V. Machálek: <i>Postoje českých křesťanů k holocaustu</i> P. Hošek: <i>K aktuálnímu vývoji židovsko-křesťanských vztahů</i> (Berlínská deklarace)</p> <p>5.7. E. Janáčková: <i>Významné reprezentace židů ve středověku</i> 6.7. <i>Díle byli pozváni:</i> V. Tydlitátová, A. Chalupa, M. Čejka, J. Levimer</p> <p>II. Meditace o základech vědy po deseti letech 7.7. <i>7. – 10. 7. (St.-So.)</i> Garant: T. Daněš</p> <p>Jubilání bilancování P. Vopenka: <i>Meditace o základech vědy po 10 letech</i> P. Zlatos: <i>Ťažký údel genitor mimo hlavního proudu</i> a alternativna teória množín K. Floss: <i>K základům vědění u Prokla a Eukleida</i></p> <p>8.7. (1. reflexe meditací): O prožití + O fundamentální triádě I. Biecha: <i>Poznámký k temnologickým základům vědy</i> I. Chvátka: <i>Logické principy myšlení a matematika</i> B. Balcar: <i>Mariánské výtky na počest prof. Petra Vopenky</i></p> <p>9.7. (2. reflexe meditací): O množstvích + Neostrosti a nekonečno P. Vopenka: <i>Spojitě a diskretně</i> E. Gajdoš: <i>Jevy povstávající na množství a fyzikální geometrie</i> prostoročasu - hypotéza, ilustrace, příklady J. Romportl: <i>Neostřá přirozenost umělého myšlení</i></p> <p>10.7. (3. reflexe meditací): O novověké vědě evropské M. Holcěck: <i>Horizonty fyzikálních modelů</i> I. M. Havel: <i>Počítací a počítání</i> J. Fiala: <i>Descartova geometrie</i> Z. Neubauer: <i>Místo podoby... aneb spějí nazpět z nadsvětí na svět</i></p>	<p>III. Ke kořenům novověké vědy 11. 7. (Ne.) Garant: E. Stehura</p> <p>11.7. J. Michalke: <i>Faustovské apokalypsy: milenaristické kořeny moderní vědy</i> E. Stehura: <i>Vznik okcidentální vědy: kořeny moderní vědy ve středověké společnosti</i></p> <p>11.7. J. Raichl: <i>Fenomen stopy a Platónova duše světa</i> P. Rohel: <i>Alternativy současných krizí z pohledu etiky, ekonomiky a ontologie</i></p> <p>IV. Triduum k životu a dlu novoplatonika Prokla Garant: K. Floss</p> <p>12.7. R. Chlup: <i>Proklos – život, dílo, poselství</i> 13.7. Proklos jako součást a vyvrcholení antického platonismu 14.7. Stěžejní rysy Proklovy metafyziky a jejích stopy v dějinách filosofie Význam Proklova odkazu pro tvůrčí řešení současné náboženské otázky K. Floss: <i>Zánět jubilejí XX. Letní filosofické školy</i></p> <p>Malířská škola vidění Radoslava Kutry 3. – 11. 7. (So.-Ne.) Garant: D. Windlin – Z. Dajnová</p> <p>Malířská škola bude probíhat v areálu Sázavského kláštera. Společně malování denně od 9.30 do 17.30 hod. u jezů pod klášterem, malířské počátky vlastní nebo zlatma na místě k dispozici. Program přednášek a konzultací k obrazům bude zveřejněn v Centru Proklopis (kontakt Z. Dajnová – 604 865 999).</p> <p>10.7. <i>V ornitidě</i> obrazů namalovaných na Sázaré – v 18,00 hod. v hale kláštera.</p> <p><i>Čtenářská příprava pro sledování přednášek a cvičení dopouzděmne</i> jako doborou přípravi pro sledování přednášek a cvičení dopouzděmne čtenu těchto děl: P. Vopěnka, <i>Meditace o základních vědy</i>, Praha 2001. V. Kohnen, <i>Trilogie židů</i>, Praha 2008 H. Kung, <i>Po stopách stáročného mabozenství</i> (Spurstruchten), Brno 2006. R. Chlup, <i>Prokla</i>, Praha 2009.</p> <p>Důležité připomenutí: Každý přednášející připraví jednostránkový jasně členený koncept svého vystoupení (ve 20 exemplářích).</p>

